

Gemeente Amsterdam

Amsterdam Circulair 2020-2025 Innovatie- en Uitvoerings- programma 2020-2021

**Amsterdam
Circulair
2020-2025**

**Innovatie- en
Uitvoerings-
programma
2020-2021**

Inhoud

1. Introductie 5

Circulaire visie en beleid van
Amsterdam tot op heden 7
Strategie, innovatie en uitvoering
Amsterdam circulair 8

2. Innoveren en opschalen 9

2.1 De rol van de gemeente 10
2.2 Innovatie is cruciaal 11
2.3 Amsterdam als unieke
broedplaats 11
2.4 Samen innovaties opschalen 12

3. Leren door te doen 13

3.1 Onze aanpak 14
3.2 Verwachte resultaten 15
Voedsel & organische reststromen 15
Consumptiegoederen 16
Gebouwde omgeving 17
Overkoepelend 18
3.3 Nu, straks en later 19

4. Programma 20

4.1 Totstandkoming, criteria en opbouw 21
4.2 Voedsel & organische reststromen 24
4.3 Consumptiegoederen 58
4.4 Gebouwde omgeving 86
4.5 Branches 150
Maatschappelijke instellingen
Sport, onderwijs & jeugd 152
Zorg 162
Culturele instellingen 164

mkb en grootzakelijke bedrijven
Horeca 167
Evenementen 170

4.6 Haven & industrie 179
4.7 Overkoepelende thema's 185
Communicatie 187
Lobby-agenda 189
Logistiek 192
Data & platforms 194
(Innovatie)netwerk 198
Banen & vaardigheden 201
Inkoop 203

1. Introductie

Een toekomstbestendige, duurzame stad bouwen, samen met alle Amsterdammers – dát is de ambitie van het college van burgemeester en wethouders.

Het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2021* dat voor u ligt, beschrijft hoe we de komende twee jaar belangrijke stappen zetten om Amsterdam duurzaam te maken door middel van een circulaire economie.¹ Het is een ambitieus programma dat ontwikkeld is in nauwe samenwerking met de

Amsterdammers: bewoners, ondernemers en wetenschappers. Niet geheel toevallig is het dan ook een typisch Amsterdams programma: creatief, innovatief en ondernemend – precies de eigenschappen die van Amsterdam de ideale proeftuin maken voor het versnellen van de transitie naar een circulaire economie.

¹ *Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025.*

Circulaire visie en beleid van Amsterdam tot op heden

In een circulaire economie worden grondstofvoorraden niet uitgeput, bestaan vervuiling en afval niet en worden reststoffen volledig hergebruikt.² Al vanaf 2015 heeft Amsterdam verkend wat de rol van de gemeente is in (de transitie naar) een circulaire economie: de gemeente heeft onder andere een rol in het stimuleren en faciliteren van circulaire initiatieven en het informeren en activeren van Amsterdammers. Ook heeft Amsterdam als eerste stad in Nederland het initiatief genomen voor een visie en routekaart die toewerken naar een circulaire economie, en wordt in breder verband gewerkt aan versterking van het circulaire

innovatie-ecosysteem in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In deze regio bevindt zich – naast vele overheden – een groot aantal start-ups en bedrijven met potentieel baanbrekende innovaties voor een circulaire stad.

In 2018 is een evaluatie uitgevoerd naar de effectiviteit van de gemeentelijke beleidsprogramma's op het gebied van circulariteit.³ De belangrijkste conclusie uit deze evaluatie, gevalideerd door honderd Amsterdamse expert-organisaties, is dat een circulaire economie in Amsterdam haalbaar en rendabel is. Bovendien blijkt de aanpak van 'leren door te doen', waarbij de gemeente, marktpartijen en kennisinstellingen ervaringen breed met elkaar delen, succesvol.

Een inventarisatie in 2019⁴ van circulaire projecten en (onderzoeks)-programma's van Amsterdammers, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheden in de stad, laat zien dat in slechts twee jaar het aantal circulaire initiatieven is verdubbeld tot minstens 115. In het merendeel van deze projecten werkten bedrijven, kennisinstututen, Amsterdammers en bijna twintig gemeentelijke afdelingen samen. In een groot aantal projecten werd bovendien gewerkt aan nieuwe toepassingen en inzichten, binnen met name de gebouwde omgeving. Uit een rondgang langs de projectleiders van de 115 projecten is een aantal geleerde lessen en inzichten naar voren gekomen, die zijn meegenomen in de vorming van de projecten in dit programma. Denk hierbij onder meer aan het

actiever en transparant delen van opgedane kennis binnen en buiten de gemeente, de gemeente als uitdagende en uitvragende partij richting de markt waardoor de circulaire economie versnelt, het belang van fysieke plekken in de openbare ruimte voor de circulaire economie en de noodzaak tot het opheffen van belemmerende wet- en regelgeving zodat de circulaire economie op stoom kan komen. Bovendien wordt een aantal projecten voortgezet, uitgebreid en opgeschaald in dit programma, onder andere de Koplopergroep Circulaire Hotels en circulair inkopen in MRA-verband.

Kortom, er gebeurt binnen Amsterdam al veel in de transitie naar een circulaire economie. Maar het is nog lang niet voldoende om in 2050 geheel circulair te zijn. De handen moeten ineengeslagen worden om de omslag te versnellen. *De Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025* en dit *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma 2020-2021* geven hieraan duidelijk richting.

² Zie: *Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025*, hoofdstuk 1 en 2. En: *Een visie en routekaart voor de stad en regio* (gemeente Amsterdam, Circle Economy, TNO, FABRIC, 2015).

³ *Amsterdam Circulair: evaluatie en handelingsperspectieven* (Circle Economy, Copper8, 2018).

⁴ *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (de Gemeente Amsterdam, 2019).

Strategie, innovatie en uitvoering Amsterdam Circulair

De Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025 zet uiteen wat de gemeente in de komende vijf jaar wil bereiken om tot een circulaire economie te komen. We zetten in op vijf jaar, zodat voor iedereen duidelijk is wat de koers is op de middellange termijn. Deze overkoepelende strategie is concreet uitgewerkt in dit *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2021*. We richten ons op de waardeketens Voedsel & organische reststromen, Consumptiegoederen en Gebouwde omgeving. Het programma heeft bewust een looptijd van twee jaar. Op die manier kunnen we op tijd stoppen met wat

onvoldoende werkt en successen juist opschalen of elders toepassen. Zo blijven we wendbaar en flexibel.

In dit *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2021* bespreken we de rol die de gemeente moet spelen om de circulaire economie werkelijkheid te laten worden (met een focus op innovatie en opschaling). Daarna gaan we kort in op de vragen waarom innovatie cruciaal is, waarom Amsterdam hiervoor een unieke broedplaats is en hoe we innovaties kunnen opschalen binnen én buiten Amsterdam. Vervolgens beschrijven we hoe dit programma tot stand is gekomen en welke criteria daarbij gehanteerd zijn. Daarna volgt een overzicht van de projecten die bij dit programma horen. Tot slot kijken we voorbij de horizon van 2020-2021.

2. Innoveren en opschalen

2.1 De rol van de gemeente

Als gemeente stellen we ons actief op als partner bij het stimuleren, faciliteren en exploiteren van circulaire innovaties, het ontwikkelen van de markt en het stimuleren van opschaling. We stellen de kaders en geven richting door middel van transitiedoelstellingen op de lange termijn, zodat duidelijk is welke kant we de komende jaren opgaan en we krachten kunnen bundelen. We identificeren waar barrières liggen en kijken wat nodig is om die te doorbreken.

Innovaties ontstaan nooit in isolement en daarom creëren we een context waarin interactie, diversiteit, creativiteit en dynamiek goed gedijen en nieuwe oplossingen kunnen ontstaan. We nodigen iedereen met goede ideeën uit om mee te doen in samenwerkingsverbanden met bedrijven, kennisinstellingen en overheden. We zorgen dat de juiste

middelen – zoals financiering, (fysieke) ruimte, *incubators* en vaardigheden – beschikbaar zijn zodat sprake is van een gevarieerd en florerend innovatie-ecosysteem.

Ook op andere manieren creëren we de juiste randvoorwaarden. Denk aan regelgeving die goede initiatieven ondersteunt, een goede digitale infrastructuur en een systeem waarin digitale rechten, privacy en integriteit geborgd zijn. Daarnaast geven we het goede voorbeeld: we innoveren mét onze partners en zoeken naar manieren om te fungeren als eerste afnemer van circulaire producten en diensten. Waar mogelijk helpen we met opschaling door circulaire oplossingen te integreren in fysieke domeinen waar wij direct invloed op hebben, zoals gebiedsontwikkelingen, gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed en scholen, infrastructuur en het beheer en onderhoud van assets en objecten in de openbare ruimte. Ten slotte innoveren wij zelf ook, onder andere door het bouwen van een dataplatform en door

Een innovatieperspectief op de verbinding tussen verkennen en opschalen van smart-city-oplossingen⁵.

te investeren in de eerste datagedreven stadsdonut van de wereld, een economisch model waarin de ecologische en sociale impact van Amsterdam op lokale en mondiale schaal tot uitdrukking komen.

In de transformatie naar een circulaire stad is het belangrijk dat er voldoende ruimte en openheid bestaat voor experimenten en aanpassingen. Daarbij is het vooraf niet altijd

mogelijk en gewenst om het eindresultaat te bepalen. Dit is niet erg, dingen mogen misgaan. Als we de kennis maar goed borgen en er gezamenlijk van leren. Hoe je een circulaire stad bouwt, gaan we samen ontdekken.

⁵ Vertaald uit *Smart City Pilot Projects: exploring the dimensions and conditions of scaling up* (Van Winden & Van den Buuse, 2017).

2.2 Innovatie is cruciaal

Innovatie is cruciaal voor de verandering naar een circulaire economie. Nieuwe technieken en technologieën bieden steeds verdergaande mogelijkheden om producten op een slimme manier te ontwerpen en te produceren, en om materialen op een hoogwaardige manier te hergebruiken en waarde te laten behouden. Ook kunnen nieuwe technologieën helpen om het circulaire gedachtegoed op een positieve, inspirerende manier voor het voetlicht te brengen, waardoor draagvlak ontstaat voor de transitie naar een circulaire economie.

Innoveren kunnen wij als gemeente niet alleen. Gelukkig is Amsterdam gezegend met een keur aan creatieve pioniers die binnen bedrijven en kennisinstituten iedere dag onontgonnen terreinen verkennen. Wij zetten er vol op in om deze beweging van koplopers te laten groeien en nodigen iedereen uit om mee te doen.

2.3 Amsterdam als unieke broedplaats

Amsterdam is een ideale omgeving voor de ontwikkeling van nieuwe circulaire principes en toepassingen. De stad is divers en creatief, heeft een overzichtelijke schaalgrootte, een geavanceerde fysieke en digitale infrastructuur, een sterke economie, een cultuur van non-hiërarchische samenwerking en is historisch gezien een voedingsbodem voor sociale en technologische experimenten. De stad trekt dan ook veel impactgedreven talent aan dat puzzelstukjes levert voor de circulaire economie.

De economie van Amsterdam is sterk in ICT-gerelateerde en andere zakelijke dienstverlening, die beide belangrijk zijn voor de ontwikkeling van de circulaire economie. Het is geen toeval dat belangrijke, circulaire innovaties in Amsterdam het licht zien, zoals de projecten over het digitale materiaalpaspoort, het platform voor de uitwisseling van reststromen, de eerste op data gebaseerde circulaire stadsmonitor en de stadsdonut.

Amsterdam werkt nationaal en internationaal samen met andere steden aan *smart-city*-agenda's.

Voor de vijf grootste Nederlandse gemeenten is Amsterdam de trekker voor de circulaire economie.

2.4 Samen innovaties opschalen

Een circulaire innovatie is succesvol als deze in de juiste context opgeschaald kan worden en als het nieuwe normaal gezien en gebruikt wordt. Dit gebeurt als de innovatie een beter, aantrekkelijker en betaalbaar alternatief vormt voor het lineaire product of de lineaire dienst. Door na te denken over een opschalingsstrategie, bereiken we meer en wordt verspilde moeite voorkomen. Voor de projecten die deel uitmaken van het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma 2020-2021* zetten we in op drie vormen van opschaling: uitrollen, uitbreiden en kopiëren. Bij uitrollen creëren we volume door innovaties te exploiteren binnen een specifieke organisatie of markt. Groeiende platforms (met steeds meer content en gebruik) en consortia (met steeds meer deelnemende partijen) zijn voorbeelden van uitbreiden. Van kopiëren is bijvoorbeeld sprake als een succesvolle toepassing van de ene naar de andere stad wordt gebracht.

Vooraf wordt bij elk van deze drie strategieën bepaald welke potentiële toekomstige partners (bedrijven, kennisinstututen, Amsterdammers) en gemeentelijke afdelingen betrokken moeten worden om bij te dragen

aan opschaling. Zij worden vanaf het begin betrokken en mede-eigenaar van het proces. Zo kan goede inhoudelijke afstemming plaatsvinden tussen de pilot en opschaling. Ook kunnen problemen zoals belemmering in regelgeving worden aangepakt en goede afspraken worden gemaakt over data, financiën en kennisdeling.

Aansluiting programma Voedselstrategie

De waardeketen Voedsel en organische reststromen is opgesteld in nauwe samenwerking met het programma Voedselstrategie. Ambities en actierichtingen van deze waardeketen sluiten aan bij de zes actielijnen uit de voedselstrategie, die invulling zullen geven aan een transitie naar een gezond, sociaal en duurzaam voedselsysteem. Dit geldt tevens voor het gevoerde participatietraject. Participatie voor Circulaire Economie op deze waardeketen, als het gaat om het ophalen van lopende en kansrijke projecten in de stad, heeft in belangrijke mate direct gezorgd voor participatie over deze actielijnen van de voedselstrategie. De verzamelde input op de voedselstrategie wordt nu uitgewerkt in de zes actielijnen.

Aansluiting programma Amsterdam Klimaatneutraal

Daarnaast is de strategie Amsterdam Circulair complementair aan de routekaart Amsterdam Klimaatneutraal. Beide werken aan CO₂-reductie. Amsterdam Klimaatneutraal richt zich op de directe CO₂-uitstoot als gevolg van energiegebruik in Amsterdam en Amsterdam Circulair richt zich onder andere op de indirecte CO₂-uitstoot. In nauwe samenwerking wordt gewerkt aan het vaststellen van nieuwe duurzame uitgangspunten voor de gebouwde omgeving en een bijdrage aan de Omgevingsvisie. Hiernaast stellen we een gezamenlijke lobby-agenda op.

Beide programma's gebruiken het communicatieplatform Nieuw Amsterdams Klimaat. Er is een gezamenlijke doelgroepenpak om de mogelijkheden van Amsterdam Klimaatneutraal en Amsterdam Circulair te bundelen in het hulpaanbod dat we als gemeente bieden of gaan bieden. De doelgroepen zijn in eerste instantie de zakelijke markt, maatschappelijk vastgoed, de haven en industrie en verenigingen van eigenaren.

3. Leren door te doen

3.1 Onze aanpak

Rol van de gemeente

Met het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2021* zetten we vol in op het versnellen van de overgang naar een circulaire economie. We richten ons hierbij op de drie waardeketens met de grootste milieu-impact én de hoogste toegevoegde waarde voor onze stad en regio: Voedsel & organische reststromen, Consumptiegoederen en Gebouwde omgeving.

Monitoren van de voortgang

Er is geen blauwdruk voor de verandering naar een circulaire stad. Daarom ontwikkelen we een monitor, waardoor we steeds nauwkeuriger de voortgang van de transitie kunnen meten en, waar nodig, bijsturen. We meten wat de sociale en ecologische impact van de transitie is en gebruiken deze kennis om onze acties aan

te scherpen en onze verantwoordelijkheid te nemen, ook buiten onze stadsgrenzen. De monitor zorgt bovendien voor een concreet handelingsperspectief voor onszelf, bedrijven en Amsterdammers.

Leeraanpak

Er zijn ingrepen nodig in de hele productie- en consumptieketen: anders ontwerpen, anders beheren en anders (her)gebruiken. De komende twee jaar – de periode die dit *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma* beslaat – zijn uiteraard veel te kort om dit voor elkaar te krijgen. Wel maken we een begin met de systeemverandering voor de langere termijn.

De komende twee jaar staan daarom in het teken van 'leren door te doen' en opschalen waar dat kan. Dit betekent dat we eind 2021 beter weten wat wel en niet werkt doordat we oplossingen toepassen in de praktijk. Dit doen we zowel binnen de gemeente als in de stad.

We stimuleren bijvoorbeeld meer regionale productie en consumptie van duurzaam voedsel. We faciliteren hoogwaardige verwerking en hernieuwde inzet van bepaalde soorten huishoudelijk afval. Ook bouwen we kennis op over het toepassen van (secundaire en hernieuwbare) materialen in de circulaire bouw, renovatie én in de openbare ruimte. Tot slot hebben we meer inzicht in de bijbehorende kosten en hoe we die gaan betalen.

Onderzoek en onderwijs

Zelf hebben we ook nog veel vragen. We hebben veel meer inzicht nodig in de hoeveelheid materialen, voedsel en spullen die de stad binnenkomen en daar gebruikt worden. Ook willen we weten hoe we fosfaat en andere grondstoffen zo goed mogelijk kunnen terugwinnen uit afvalstromen. Antwoorden vinden we in samenwerking met Amsterdamse en (inter)nationale kennisinstellingen. De antwoorden die we de komende twee jaar krijgen, gaan we daarna in de stad toepassen.

We zien dat steeds meer onderwijsinstellingen hun onderwijsaanbod vernieuwen, zodat studenten beschikken over de juiste kennis om aan te sluiten bij de nieuwe, circulaire economie en deze vorm te geven in hun werk en persoonlijk leven.

3.2 Verwachte resultaten

Voor dit programma haalden we informatie op binnen onze organisatie en bij onze partners in de stad. Er lopen al veel circulaire projecten en er zijn nog meer nieuwe plannen in de maak. De bundeling van deze rijkdom aan projecten, maatregelen, samenwerkingsverbanden, onderzoeken en instrumenten in dit programma geeft inzicht in wat er de komende twee jaar gaat gebeuren. Het stelt ons ook in staat om van elkaar te leren, kennis te delen en over twee jaar keuzes te maken voor het vervolg.

We schetsen hier de belangrijkste resultaten die we eind 2021 verwachten te hebben gerealiseerd. Dit doen we vooral op basis van projecten waarvoor we zelf verantwoordelijk zijn, die we mede financieren of op een andere manier ondersteunen.

Voedsel & organische reststromen

In 2019 is de gemeente gestart met de voedselstrategie. Veel projecten, maatregelen en onderzoeken uit deze waardeketen hangen daar mee samen en zijn er mee afgestemd.

Samenwerken

Eind 2021 is stadslandbouw aanwezig in de stad en onderdeel van het gebruik van het groen. Amsterdammers kunnen zelf een rol spelen in kleinschalige voedselproductie via (buurt)moestuinen. Het bewustzijn over gezonde en duurzame voeding is toegenomen.

We ondersteunen in de komende twee jaar de samenwerking tussen partijen in de regionale voedselketen met als doel een grotere afzet van lokaal geproduceerd voedsel. Vanaf 2021 zal de afzet van regionale, duurzame producten hierdoor toe gaan nemen. De verwachting is dat deze ontwikkeling een inspiratiebron is voor bedrijven die nog niet verduurzamen.

Consumenten

Als gemeente geven we het goede voorbeeld door onze catering anders aan te besteden. Zo stimuleren we een duurzamere voedselconsumptie in de eigen organisatie. Eind 2021 zijn we halverwege dit contract en kunnen we beoordelen wat het heeft opgeleverd. Dit vormt de basis voor een mogelijk nieuwe aanbesteding over 4 of 6 jaar.

We zetten samen met onze partners in op gedragsverandering en communicatie. Eind 2021 hebben we scherp wat de meest effectieve manier is om bij te dragen aan gezondere en duurzame voedselkeuzes van de Amsterdammer. Dit nemen we op in het nieuwe programma. Voorbeeld is de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht, waarbij het doel voor 2033 is dat alle Amsterdamse kinderen op gezond gewicht zijn en dat geen kind meer ongezond opgroeit in Amsterdam.

We leren van initiatieven in de stad om voedselverspilling tegen te gaan en benutten die inzichten voor het ontwikkelen van nieuw beleid en effectieve programma's vanaf 2021 ten aanzien van voedselverspilling.

We zorgen ervoor dat resultaten van de vele projecten gebundeld worden gedeeld zodat Amsterdammers en bedrijven hiervan leren. Vanamsterdamsebodem.nl, RUMORE en Green Campus zijn hier geschikte platformen voor. Over twee jaar begint de voedselverspilling af te nemen.

Hoogwaardig verwerken

Over twee jaar hebben we de infrastructuur voor gescheiden inzameling van organische reststromen versterkt. We maken het zo gemakkelijker voor Amsterdammers om organische reststromen apart te houden. We heroverwegen de criteria voor de nieuwe aanbesteding van keuken- en tuinafval. Daarmee zorgen we de komende jaren voor hoogwaardige verwerking van deze grondstofstroom.

Eind 2021 hebben we de beste oplossingen van keuken-en-tuinafvalinzameling ontwikkeld en getest en hebben we oplossingen op maat gecreëerd, waar mogelijk op wijkniveau. Zo kunnen we straks een groter volume aan organische reststromen hoogwaardig verwerken.

We zijn doorlopend op zoek naar ruimte en locaties voor de toepassing van nieuwe technologieën die zorgen voor de hoogwaardige verwerking van grondstoffen. Dit doen we zowel in de stad als in het havengebied. Zo trekken we op de middellange termijn meer bedrijven in deze sector aan, die zorgen voor nieuwe circulaire toepassingen en banen.

Consumptiegoederen

De hoeveelheid spullen die we als Amsterdammers gebruiken is omvangrijk en divers van aard. In de komende twee jaar richten we ons binnen deze waardeketen in ieder geval op textiel, luiers en meubels.

Anders uitvragen, kopen en gebruiken

Dit jaar worden de inkoopssystemen van de gemeente zodanig aangepast dat ze de gebruikers helpen om circulair in te kopen. Zo maken we het makkelijker om circulariteit in de inkoopprocessen te borgen. Vanaf januari 2020 vraagt de gemeente alle producten die vallen binnen het pakket Kantoorinrichting circulair uit. Hiermee geven we een duidelijk signaal af naar de markt en stimuleren we bedrijven om hun productaanbod te verduurzamen.

Zuinig omgaan met wat we hebben

Over twee jaar hebben gemeente en bedrijven gewerkt aan het vergroten

van het lokale aanbod aan circulaire producten om te kopen, te leasen of te delen. Omdat je daardoor niet alle spullen zelf in bezit hoeft te hebben, maken we het voor Amsterdammers makkelijker om hoogwaardige spullen te gebruiken.

We zetten de beweging in gang dat we als stad minder spullen kopen en meer gaan delen, hergebruiken en repareren. We beginnen met sportspullen om zo jongeren op een aantrekkelijke manier met circulariteit in contact te brengen. Dit is een meerjarige inspanning waarvan de resultaten op de middellange termijn zichtbaar zullen worden.

In 2021 worden de taken die de kringloopwinkels vervullen opnieuw aanbesteed. In de huidige situatie krijgen kringloopwinkels een vergoeding voor de spullen die zij inzamelen. In de toekomst willen we gaan kijken of zij nog meer taken kunnen vervullen die ervoor zorgen dat meer spullen kunnen worden hergebruikt. Denk hierbij aan reparatie, opknappen, delen et cetera. We gebruiken

de komende twee jaar om aan de markt te vragen een ketenconcept te ontwerpen. Daarmee versterken we de positie van de kringloopwinkels en krijgen veel meer spullen een tweede leven.

Het meeste maken van afgedankte producten

Van latexverf tot textiel en van bedrijfsafval tot luiermateriaal: we gaan de circulaire verwerking van verschillende producten opschalen. In een volgend programma wordt de huidige selectie van materiaalstromen uitgebreid.

Dit jaar kunnen we liefst 40 duizend liter afgedankte latexverf opwerken en geschikt maken voor verkoop. Begin 2021 weten we of dit succesvol is. Dan bepalen we of we dit soort ketensamenwerkingen kunnen uitbreiden naar andere kansrijke stromen.

Er is in 2021 meer textiel ingezameld in de stad. Ook hebben we meer inzicht in wat er wordt ingezameld en hoe dat wordt gesor-

teerd. Transparantie in de keten geeft ons een beter zicht op wat nodig is om de circulaire verwerking verder te helpen. Met die kennis ontwikkelen we passende businessmodellen, in samenwerking met partners. Ook resulteren de inspanningen in nieuwe economische bedrijvigheid.

De circulaire monitor toont aan dat het overgrote deel van het afval van bedrijven komt. Met een uitgebreide groep aan partners hebben we eind 2021 diverse circulaire oplossingen voor deze reststromen getest zodat we die in een volgend programma kunnen gaan opschalen.

Vanaf 2021 willen we zorgvuldiger omgaan met afgedankte spullen uit de Amsterdamse huishoudens. De komende jaren zetten we in op het doorontwikkelen van recyclepunten tot circulaire ambachtscentra. Dit betekent dat we de huidige voorzieningen willen uitbreiden met mogelijkheden voor onder andere kringloopcentra, Repair Café's en tweedehandsbouwmarkten. Deze circulaire ambachtscentra bieden dan ook plaats aan lokale circulaire initiatieven.

Gebouwde omgeving

Ruim 40% van ons stedelijk afval is gerelateerd aan de bouw. Als gemeente hebben we juist in deze keten mogelijkheden, samen met onze partners, om de stad circulair te ontwerpen, in te richten, te herontwikkelen, te renoveren en te beheren.

Circulair ontwikkelen doen we samen

Eind 2020 hebben we voldoende inzicht in de mate waarin hergebruikte bouwmaterialen en hernieuwbare bouwmaterialen ingezet kunnen worden om stapsgewijs vanaf 2021 de MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) verder aan te scherpen door deze te verlagen.

Eind 2021 is er een instrument beschikbaar voor het opstellen van waarde-inventarisaties. Hierdoor kunnen we efficiënter omgaan met grondstoffen en materiaalstromen in de gebiedsontwikkeling en transformatieprocessen. In een volgend programma gaan we daarop sturen via beleidskaders.

We hebben eind 2021 diverse projecten gerealiseerd in de gebouwde omgeving om de juiste circulaire uitvraag te toetsen in de praktijk. Op die manier kunnen circulaire ambities vanaf 2022 geïntegreerd worden in gebiedsontwikkeling en in transformatieprojecten, met aandacht voor zowel social als financiële vraagstukken en beheer en onderhoud.

Een gemeentelijk circulair expertise- en meldpunt brengt vanaf 2021 beschikbare kennis bijeen voor gemeentelijke partijen en geeft praktisch advies om de implementatie van circulariteit binnen de eigen organisatie te versnellen. Op deze manier kunnen we steeds makkelijker opschalen.

De gemeente geeft het goede voorbeeld

Het circulaire principe 'verlengen van de levensduur' wordt de komende periode toegepast op verschillende projecten. Hiermee besparen we direct materiaal en doen we kennis op om toe te passen in toekomstige projecten.

De gemeente heeft eigen instrumentarium zoals tenders en aanbestedingen ingezet tijdens dit programma om maximaal circulair uit te vragen. Zo hebben we eind 2021 een aanbesteding voor betonelementen gedaan, hebben we gebruikgemaakt van herbruikbare materialen zoals hout en drie nieuwe circulaire tenders voor gronduitgifte gerealiseerd. Ook zijn de eventuele meerkosten van circulair bouwen in kaart gebracht om meer inzicht te creëren en er beter op in te kunnen spelen.

Binnen onze vastgoedportefeuille hebben we in deze twee jaar een gebouw zo circulair mogelijk gerenoveerd en hebben we twee nieuwe gebouwen zo circulair mogelijk ontwikkeld. Deze kennis kunnen we na 2021 breder toepassen in onze vastgoedportefeuille.

Samenwerking bij circulaire inkoop en tenders op stedelijk en regionaal niveau leidt vanaf 2021 tot kennisopbouw binnen de gemeente over innovaties in de markt zodat deze op korte termijn ingezet kunnen worden. Nieuwe producten en

oplossingsrichtingen zullen helpen de circulaire transitie te versnellen.

Op basis van onderzoek weten we eind 2021 hoe we de waarde van materialen beter kunnen bepalen. Dit inzicht zal bijdragen aan een gezonde circulaire markt en de uitwisseling van secundaire (bouw)-materialen bevorderen. Op deze manier kunnen we steeds beter circulair bouwen en onderhouden.

De bestaande stad circulair

De samenwerking met woningbouwcorporaties en particuliere verhuurders is in dit programma verder versterkt. De ambities voor verbouw en nieuwbouw van circulaire woningen worden gezamenlijk geconcretiseerd in de komende jaren. Onderdeel hiervan is de grootschalige implementatie van het materiaalpaspoort.

De informatie die hierdoor beschikbaar komt, ondersteunt het normaliseren van circulaire bouw.

De gemeente start dit jaar nog met de ontwikkeling van een circulaire gereedschapskist die continu wordt aangevuld met nieuwe kennis en informatie. Door het bundelen van kennis en inzichten kunnen we circulariteit binnen bouwprojecten beter opschalen en borgen in processen.

We hebben eind 2021 meer bedrijven, woningcorporaties en instellingen uitgedaagd om hun circulaire ambities te verhogen en de processen hieraan aan te passen, zodat we ook schaal kunnen maken in de bestaande stad.

We hebben gemeentelijke instrumenten ingezet om de markt te stimuleren de kringloop te sluiten, zodat ze gebruikmaken van slimme logistiek, fysieke ruimtes voor opslag en online inventarissen om te versnellen naar de circulaire economie. De verwachting is dat dit ook bijdraagt aan aantrekkelijke verdienmodellen.

Eind 2021 hebben we scherp of we de ontwikkelkosten kunnen opnemen in de investeringen en kapitaalkosten van vastgoed en hoe we deze inzichten kunnen toepassen om tot een zo groot mogelijk circulair resultaat te komen.

Overkoepelend

Veel bedrijven en organisaties zijn actief in meer dan één waardeketen. Denk aan de horeca, waarbinnen we met de Koplopergroep Circulaire Hotels de gehele branche de komende twee jaar aanjagen om circulair te worden op allerlei terreinen, onder andere met het aanbod van hun ontbijtbuffet (waardeketen Voedsel & organische reststromen), met het linnengoed (Consumptiegoederen) en natuurlijk door de gebouwen duurzamer te maken (Gebouwde omgeving).

Eind 2021 hebben we onze inzet versterkt op het circulair maken van evenementen. Dat doen we vanwege hun zichtbaarheid en vanwege de grote impact die ze hebben, zowel op ons grondstofgebruik als op ons gedrag. Bij SAIL 2020 testen we via ons Startup in Residence-programma hoe het feest dit keer al zo circulair mogelijk kan worden, met als doel een volledig circulair SAIL 2025. In ons evenementenbeleid zorgen we er ook voor dat niet alleen

3.3 Nu, straks en later

dergelijke koplopers circulair worden, maar stellen we jaarlijks richtlijnen op voor de branche, zodat ze passen bij een circulair Amsterdam.

Ook de haven neemt een belangrijke rol in voor Amsterdam, als circulaire hub van de stad. Dit is een langere- termijnplan. We zetten in op het creëren van nieuwe ketens en grondstofkringlopen. In nauwe samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam zorgen we ervoor dat bedrijven die zich in de Amsterdamse haven vestigen in verbinding staan met grondstoffenstromen in onze regio. Bouwmaterialen worden gedemonteerd en klaargemaakt voor hergebruik in de stad. Afgedankte spullen worden gescheiden en gerecycled. Organische reststromen worden gebruikt voor energieopwekking. De bedrijven in de haven gebruiken bij deze processen elkaars stromen en fungeren gezamenlijk als grondstoffenbank op een industriële schaal.

De gemeente draagt bij aan deze transitie van de haven met investeringen in infrastructuur, kennis, pilots en de ontwikkeling van een lokale markt door op te treden als eerste afnemer. Tevens zet zij zich samen met het Havenbedrijf Amsterdam, ORAM en de in de haven gevestigde bedrijven in voor een gemeenschappelijke lobby richting Rijk en Europa. Op deze manier creëren we nieuwe businesscases voor deze nieuwe waardeketens. Zo dient de haven van Amsterdam de circulaire stad.

Dit programma gaat over het nu en over de waaier van initiatieven in de stad. Het is tegelijkertijd niet een allesomvattend overzicht. Want we weten nu al dat we in de komende periode ook samen met onze partners nieuwe initiatieven gaan ontplooiën. We realiseren ons dat de effectiviteit van de projecten niet altijd zeker is. Wel staat vast dat er veel moet gebeuren en dat 2030 dichtbij is dan het lijkt.

In het tweede jaar van het programma worden de projecten geëvalueerd. We hebben dan een beter inzicht in wat wel en wat niet werkt. Ook hebben we dan een beter beeld van de kosten en opbrengsten die verbonden zijn aan dergelijke projecten. Deze kennis gebruiken we voor het verder aanscherpen en financieren van onze circulaire acties die zullen volgen.

De resultaten vormen verder input voor de monitor circulaire economie. Want met de monitor kunnen we straks de voortgang richting een circulaire economie en stad volgen en waar nodig ook bijsturen of versnellen.

De randvoorwaarden op het gebied van financiering, belastingen, wet- en regelgeving en producentenverantwoordelijkheid worden vaak door anderen bepaald. Daarom zetten we de komende jaren stevig in op de lobby richting het Rijk en Europa. Waar dat kan, doen we dat samen met andere gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen.

De uitkomst van die inspanningen is altijd lastig te voorspellen. De inzet is helder: eind 2021 willen we in ieder geval een deel van deze randvoorwaarden in positieve zin hebben beïnvloed.

Ten slotte zullen we in de komende periode nog indringender de vraag stellen of we doen wat mogelijk is of wat nodig is om op tijd tot een leven binnen de draagkracht van de aarde te komen. Dit doen we voor het klimaat en voor de aarde, én voor onszelf, zowel voor de huidige als voor de toekomstige generaties.

4. Programma

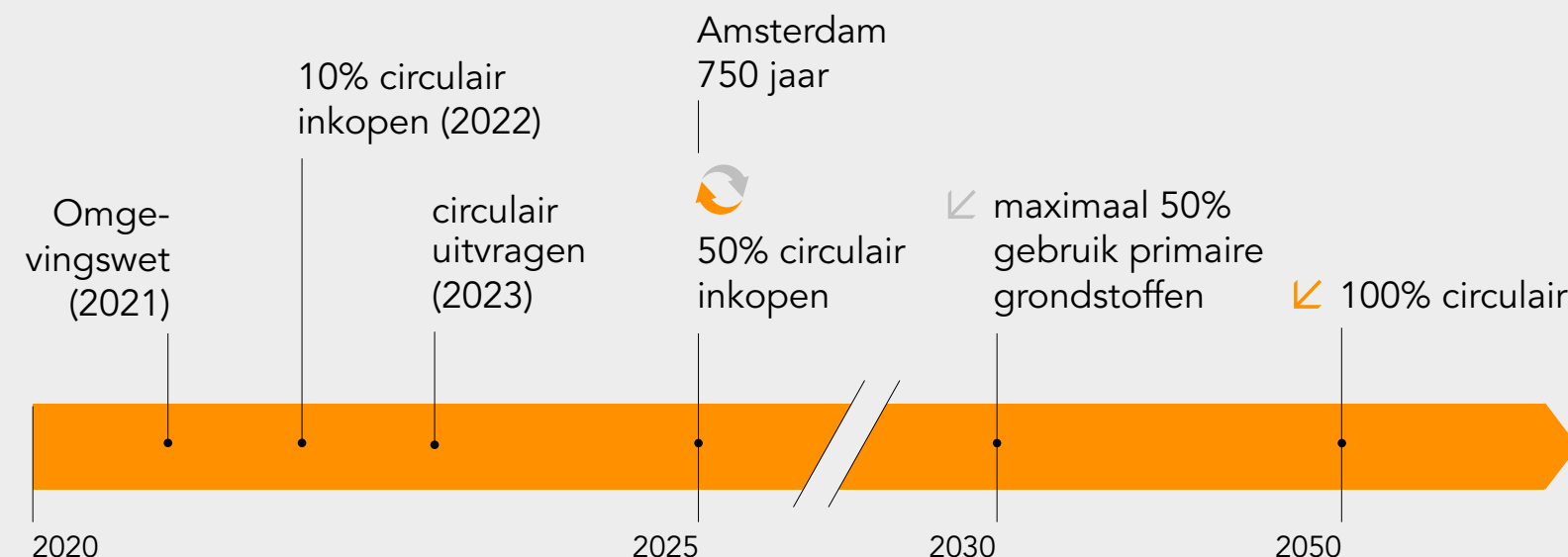
4.1 Totstandkoming, criteria en opbouw

De Gemeente Amsterdam werkt aan een circulaire en klimaatneutrale stad, samen met de zeven stadsdelen, lokale initiatieven, marktpartijen, kennisinstellingen én Amsterdammers. In workshops en individuele gesprekken leverden zij hun input en dat heeft geleid tot dit Innovatie- en Uitvoeringsprogramma 2020-2021. Het is een gezamenlijk product van alle partners, gecoördineerd door de directies Afval & Grondstoffen, Ruimte & Duurzaamheid en het CTO Innovatieteam. De samenwerking heeft geleid tot een in inhoud en vorm breed scala aan 'projecten': onder andere fysieke ontwikkelingen in de stad, onderzoeksprogramma's, consortia, beleidsinterventies, toetsingsinstrumenten en innovaties.

Om het projectenportfolio maximale impact te laten hebben, gelden drie criteria voor de projecten:

1. Projecten dragen bij aan het realiseren van de ambities binnen de waardeketens waar de gemeente de meeste impact heeft (Voedsel & organische reststromen, Consumptiegoederen, Gebouwde omgeving).
2. Projecten verlagen drempels die de overgang naar een circulaire economie in de weg staan.
3. Projecten kunnen opgeschaald worden en het is duidelijk welke partners daarvoor nodig zijn.

De projecten in dit programma voldoen in grote mate aan bovenstaande criteria. Projecten die niet volledig voldoen aan het eerste criterium dragen over het algemeen bij aan het versterken van de circulaire economie als geheel. Daarnaast vallen sommige projecten onder de ketengerichte aanpak, waarin we per sector kijken hoe we kunnen bijdragen aan het behalen van de ambities voor alle drie de waardeketens. Tot slot dragen enkele projecten bij aan overkoepe-

lende projecten die van toepassing zijn op alle waardeketens. Het zijn ook projecten die drempels kunnen verlagen die de transitie naar een circulaire economie in de weg staan. En het zijn projecten die opgeschaald kunnen worden, waarbij helder is welke partners hiervoor nodig zijn. Uiteraard zijn deze projecten ook gebaseerd op de ervaringen die de gemeente de afgelopen jaren heeft opgedaan in haar benadering 'leren door te doen'.

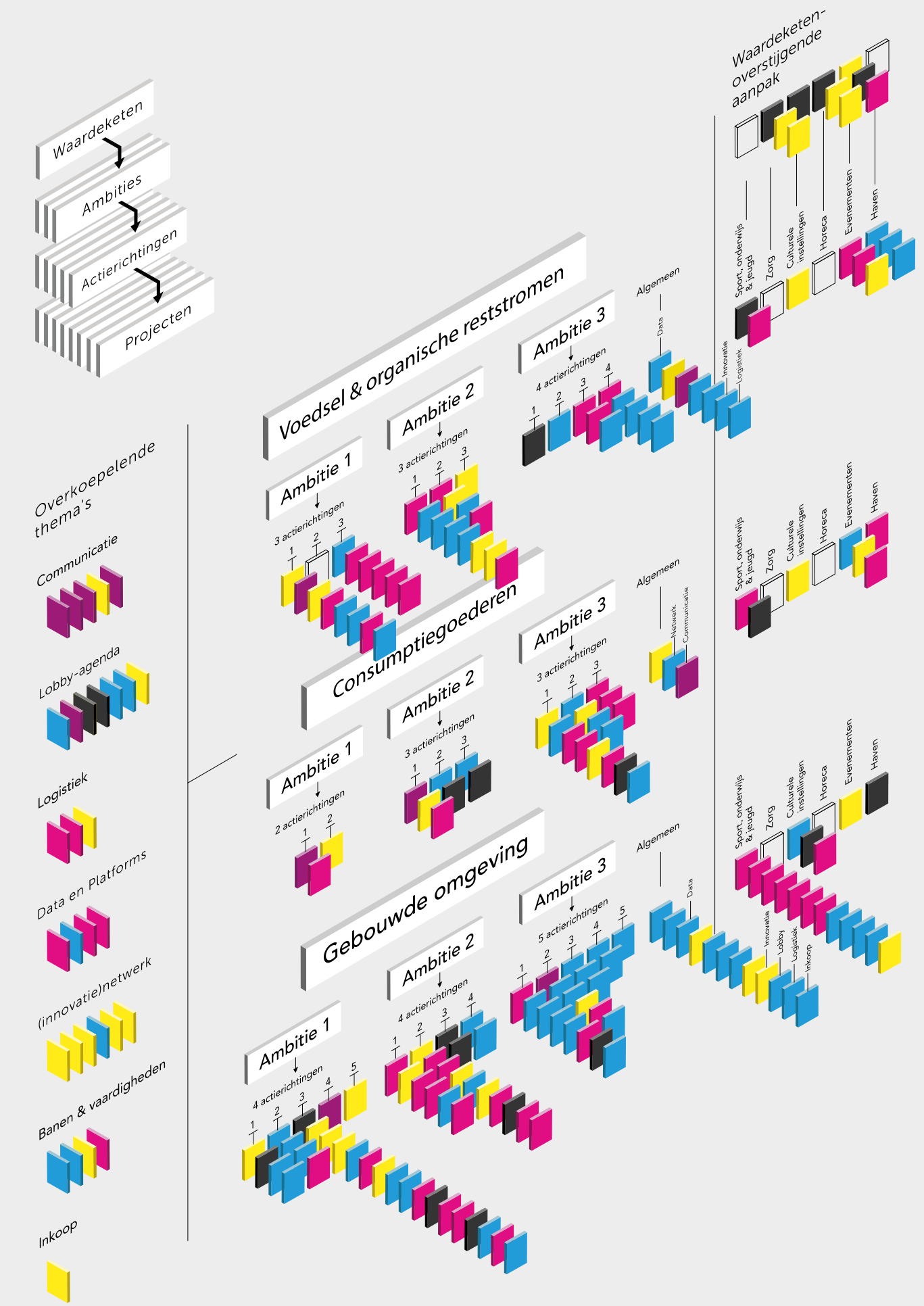
Het is belangrijk te beseffen dat we vooraf niet altijd weten in welke mate de projecten succesvol zullen zijn. Niet alleen zijn projecten deels afhankelijk van de inzet van partners en soms nog van het vrijkomen van middelen, bovenal zijn het

projecten in een transitiefase: we zijn op weg naar iets nieuws en weten dus niet altijd wat werkt en wat niet. Om wendbaar te blijven en het projectenportfolio tijdig aan te kunnen passen, is daarom ingezet op een relatief kort tweejarig programma. Het projectenportfolio is daarnaast niet limitatief of allesomvattend: het is gevormd in de wetenschap dat er nog veel meer gebeurt in de stad. Tegelijk is het projectenportfolio niet zomaar een verzameling projecten. Het is op een systematische manier samengesteld, waarbij goed is gekeken naar de samenhang en verdeling tussen waardeketens, ambities en actierichtingen.

De *output* van de projecten zal kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief worden geëvalueerd. De *outcome* van de projecten zal – daar waar het dataprojecten betreft – geïntegreerd worden in de monitor voor circulaire economie. De uitkomsten van de evaluatie worden gebruikt om de strategie en nieuwe programma's verder aan te scherpen.

Dit overzicht toont alle projecten van het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2021*. Een deel van de projecten komt terug in het *Uitvoeringsprogramma Afval & Grondstoffen 2020-2021*, dat in samenhang met de *Strategie Circulaire Economie 2020-2025* is opgesteld en in het voorjaar van 2020 parallel het bestuurlijke besluitvormingsproces doorloopt.⁶

6 Het volledige *Uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen 2020-2021* bevat ook de verantwoording voor de manier waarop de gemeente haar wettelijke taak als inzamelaar van huishoudelijk afval wil uitvoeren en behandelt ook de manier waarop de partners uit de afvalketen kunnen bijdragen aan een schone stad. In het uitvoeringsprogramma staan ook voor Amsterdammers bindende beleidskeuzes en daarnaast kaders voor de uitvoering door de stadsdelen. Het programma zal daarom ter advies en inspraak worden voorgelegd aan de bewoners en de stadsdelen van Amsterdam.

De volgende pagina's tonen alle voorziene projecten van het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma*.

Een deel van de projecten wordt extra uitgelicht met een dubbele pagina.

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Projecten met een meetbaar resultaat op de korte termijn zijn herkenbaar aan een wit labeltje.

Externe projecten worden met een gedeeltelijk kleurvlak aangeduid.

Projecten van de directie Afval & Grondstoffen zijn op deze manier te herkennen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

Branches

Maatschappelijke instellingen

- Sport, onderwijs & jeugd
- Zorg
- Culturele instellingen

Mkb en grootzakelijke bedrijven

- Evenementen
- Horeca

Haven

Overkoepelende thema's

- Communicatie
- Lobby-agenda
- Logistiek
- Data & platforms
- (Innovatie)netwerk
- Banen & vaardigheden
- Inkoop

Externe trekker

Coordinator circulair Agri-food - Voedsel Verbindt

Voedsel Verbindt is een activerend platform dat een overzicht biedt van relevante Agri & Food-initiatieven, ontwikkelingen, projecten en partijen uit de MRA. Amsterdam speelt een actieve rol als coordinator circulair agri-food. Doel is samenwerking en versnelling in de MRA bewerkstelligen voor foodondernemers.

Verwacht resultaat

De gemeente als coordinator is een eerste aanspreekpunt (loket waarin Ruimte & Duurzaamheid, CTO Innovatieteam en Amsterdam Trade krachten bundelen) om circulaire agri-foodondernemers verder te helpen.

2

 Periode	 Trekker(s)
2020-2021	Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019	 Ondersteuning
V3	CTO Innovatieteam, Amsterdam Trade, Economische Zaken
 Waardeketen	 Externe partner(s)
Voedsel & organische reststromen	Voedsel Verbindt
 (Innovatie)netwerk	
circulair ecosysteem	

Externe trekker

De nieuwe markt

Er wordt gezocht naar nieuwe concepten om de huidige straatmarkten aan te passen aan de huidige tijd en mogelijkheden rondom duurzaamheid. Er wordt gekeken naar een testlocatie op de Ten Katemarkt. Men kijkt naar nieuwe samenwerkingen met lokale producent en aangepaste openingstijden en aanbod.

3

 Periode	 Trekker(s)
2020-2021	Foodcouncil MRA
 In programma 2019	 Ondersteuning
n.v.t.	Economische Zaken
 Waardeketen	 Externe partner(s)
Voedsel & organische reststromen	n.v.t.
 Lobbyagenda	
wet- & regelgeving	

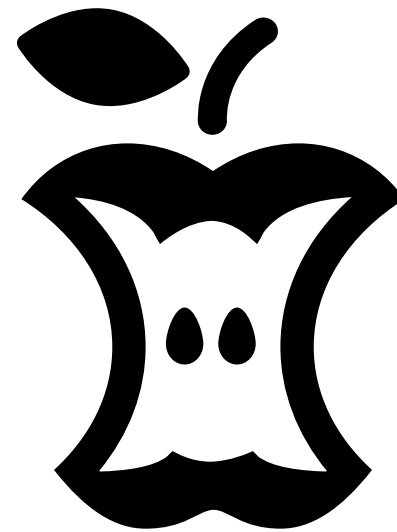
Afval & Grondstoffen

Veenweideproblematiek Landelijk Noord

In dit project worden alternatieve landbouwgewassen ontwikkeld en drainage toegepast om bodemdaling tegen te gaan en de biodiversiteit te vergroten. Ook wordt er gekeken naar de mogelijkheden van zonnepanelen op staldaken en ontwikkelingsperspectieven voor agrariërs die maatschappelijke diensten aanbieden in ruil voor bijvoorbeeld versnelde aanleg van energietransportleidingen.

4

 Periode	 Trekker(s)
2020-2021	Stadsdeel Noord
 In programma 2019	 Ondersteuning
n.v.t.	n.v.t.
 Waardeketen	 Externe partner(s)
Voedsel & organische reststromen	n.v.t.
 Lobbyagenda	
wet- & regelgeving	

Voedsel &
organische
reststromen

4.2 Voedsel & organische reststromen. Het lokaal produceren van voedsel en het hoogwaardig verwerken van organisch afval leveren een belangrijke bijdrage aan de circulaire economie.

Amsterdam streeft naar een verschuiving naar meer duurzaam, regionaal geproduceerd in plaats van geïmporteerd voedsel. Veel van wat nu in de stad wordt gegeten, komt van ver weg. Tegelijkertijd wordt het overgrote deel van de productie van de landbouwgebieden rond Amsterdam geëxporteerd. Onderdeel van een voedsel-transitie is het realiseren van meer korte ketens, een verbinding tussen boeren en burgers. Daarnaast vraagt deze transitie om innovatie door alle partijen in de keten en andere manieren van produceren, gebaseerd op circulaire stromen en een meer plantaardig dieet. Het Amsterdamse restafval

bestaat voor zeker 30 tot 40% uit keuken- en in sommige buurten ook uit tuinafval. Een deel hiervan is nog bruikbaar voedsel, en het tegengaan van voedselverspilling is dan ook een belangrijk speerpunt om de afvalberg te verminderen. Daarnaast is er onvermijdbaar keuken- en tuinafval, dat we zo hoogwaardig mogelijk willen verwerken en omzetten in bijvoorbeeld energie en compost, maar ook willen gebruiken voor nieuwe hoogwaardige toepassingen. Om het materiaal zinvol te kunnen verwerken is een goede kwaliteit reststroom, met weinig vervuiling, noodzakelijk. De gemeente zet dan ook in op zoveel mogelijk afvalscheiding en het zo hoogwaardig mogelijk verwerken van het ingezamelde materiaal.

Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

Ambitie

(V1) Korte voedselketens zorgen voor een robuust, duurzaam voedselsysteem.

Amsterdam streeft naar meer consumptie van regionale producten. Daarom wordt vóór 2025 begonnen met het beter afstemmen van de regionale voedselproductie op de regionale behoeften, in samenwerking met bedrijven in de voedselketen, bijvoorbeeld door kringlooplandbouw te stimuleren. Ook voor stadslandbouw is een plek in de stad; dit is vooral gericht op de sociale functie: bewustwording, participatie en verbinding.

Actierichting

(V1.1) Voedselproductie krijgt een plek in de stad.

Stadslandbouw richt zich in de stad op de sociale functie: bewustwording, educatie, participatie, verbinding. De gemeente ondersteunt actief participatie van Amsterdammers, kennisinstellingen en bedrijven in de duurzame regionale productie van voedsel.

Verwacht resultaat

Stadslandbouw is aanwezig in de stad en onderdeel van het gebruik van het groen. Amsterdammers kunnen zelf een rol spelen in kleinschalige voedselproductie via (buurt)moestuinen. Het bewustzijn over gezonde en duurzame voeding en de sociale cohesie zijn binnen de circulaire strategie 2020-2025 toegenomen.

Projectsoorten

-
Meetbaar resultaat

Zichtbaar resultaat
-
Beleidsmaatregel

Samenwerkingsverband
-
Onderzoek

Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Meer waarde in een meer circulaire voedselketen

RUMORE is een project van de Europese Unie, waarmee we waarde aan onze voedselketen willen toevoegen op het gebied van productie, consumptie en verwerking.

1

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
V3

 Waardeketen
Voedsel & organische reststromen

 (Innovatie)netwerk
circulair ecosysteem

 Trekker(s)
Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning
CTO Innovatieteam

 Externe partner(s)
Lokale stakeholders en
Europese partners

Meer waarde in een meer circulaire voedselketen.

RUMORE is een project van de Europese Unie, waarmee we waarde aan onze voedselketen willen toevoegen op het gebied van productie, consumptie en verwerking. Tot de projecten behoren InstockMarket, dat via data-onderzoek overgebleven eten aan restaurants koppelt; GROWx, dat *vertical farming* en kunstmatige intelligentie inzet voor de teelt; QuisQuiliae, dat met de Amsterdam Green Campus de verwerking van reststromen uit groente en fruit test; een korteketenproject van de Metropoolregio Amsterdam, waarbij onderzocht wordt (of: verkend wordt) hoe boeren, distributeurs en afnemers korte, transparante ketens kunnen ontwikkelen; een proefveld in Waterland waar lisdodde wordt gekweekt, een gewas dat goed is voor de biodiversiteit en als isolatiemateriaal te gebruiken is.

Wat is de rol van de gemeente?

Met RUMORE (Rural-Urban partnerships MOtivating Regional Economies) brengen we ondernemers en kennisinstellingen uit de regio samen die werken aan circulaire voedselketens. Zo willen we in de Metropoolregio Amsterdam een meer circulaire voedselketen realiseren. Met een zogeheten INTERREG-subsidie vanuit de Europese Unie versterken we de samenwerking tussen stakeholders in onze regio en Europese partnerregio's.

Hoe laten we dit project slagen?

Om deze projecten tot een succes te maken, is een systeemverandering noodzakelijk. Op prijs alleen kunnen de betrokken ondernemers niet concurreren met reguliere aanbieders. Maar wanneer een werkelijke prijs wordt

berekend (*true pricing*), waarbij alle maatschappelijke en ecologische kosten worden meegenomen, kunnen zij dat wél.

Wat levert het op?

De vijf projecten binnen RUMORE dragen elk bij aan een meer circulaire

Met de inzet van *true pricing worden duurzame alternatieven nóg aantrekkelijker.**

voedselketen. Zo is de samenwerking binnen onze regio rondom voedsel verbeterd. Maar ook op Europees niveau is nuttige kennis uitgewisseld en hebben uiteenlopende spelers van elkaar geleerd.

Hoe gaat het nu verder?

RUMORE loopt tot eind 2021, maar de impact ervan reikt verder. Zo heeft de circulaire focus van dit project al bijgedragen aan het opnemen van circulaire economie in de subsidievoorwaarden voor Kansen voor West, een samenwerkingsverband met

onder meer de gemeente Amsterdam om de regionale economie in de Randstad een innovatieve impuls te geven.

Hoe doen we het samen?

RUMORE stimuleert samenwerking met ondernemers en kennisinstellingen in de Metropoolregio Amsterdam. Circulaire ondernemers in de voedselsector worden daarbij door de gemeente ondersteund. Zo zijn stad en regio directer verbonden. Dit moet ertoe leiden dat de Amsterdammer meer lokale producten aangeboden krijgt en organische reststromen beter benut en verwaard worden.

* True pricing is een eerlijke prijs waarin milieu en sociale impact is meegenomen.

Coördinator circulair Agrifood Voedsel Verbindt

Voedsel Verbindt is een activerend platform dat een overzicht biedt van relevante Agri & Food-initiatieven, ontwikkelingen, projecten en partijen uit de MRA. Amsterdam speelt een actieve rol als coördinator circulair agri-food. Doel is samenwerking en versnelling in de MRA bewerkstelligen voor foodondernemers.

Verwacht resultaat De gemeente als coördinator is een eerste aanspreekpunt (loket waarin Ruimte & Duurzaamheid, CTO Innovatieteam en Amsterdam Trade krachten bundelen) om circulaire agrifoodondernemers verder te helpen.

2

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 V3	 Ondersteuning CTO Innovatieteam, Amsterdam Trade, Economische Zaken
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Voedsel Verbindt

Externe trekker

De nieuwe markt

Er wordt gezocht naar nieuwe concepten om de huidige straatmarkten aan te passen aan de huidige tijd en mogelijkheden rondom duurzaamheid. Er wordt gekeken naar een testlocatie op de Ten Katemarkt. Men kijkt naar nieuwe samenwerkingen met lokale producenten en aangepaste openingstijden en aangepast aanbod.

3

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Foodcouncil MRA – de Nieuwe Markt
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Economische Zaken
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Veenweide Landelijk Noord

In dit project worden alternatieve landbouwgewassen ontwikkeld en wordt drainage toegepast om bodemdaling tegen te gaan en de biodiversiteit te vergroten. Ook wordt er gekeken naar de mogelijkheden van zonnepanelen op staldaken en ontwikkelingsperspectieven voor agrariërs die maatschappelijke diensten aanbieden in ruil voor bijvoorbeeld versnelde aanleg van energietransportleidingen.

4

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel Noord
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Voedsellandschappen: inrichting van de openbare ruimte

Analyse van de impact en de wijze van implementatie van voedsellandschappen in de openbare ruimte. We doen dit in samenwerking met directies die bij gebiedsontwikkeling betrokken zijn. Op deze wijze kunnen de uitkomsten direct meegenomen worden in toekomstige plannen.

5

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Vertical farming

De gemeente wil duurzame *vertical farming* in Amsterdam ondersteunen. 'GROWx vertical farm' is een boerenbedrijf dat kunstmatige intelligentie wil inzetten voor de indoor teelt. Er wordt vanuit project RUMORE een aanvraag ingediend bij het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

Verwacht resultaat ➔ Vergroten van de hoeveelheid voedsel die door vertical farming wordt geproduceerd.

6

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) GROWx, Hrbs, ES

Circulaire proeftuin: Tuinen van West als living lab

Tuinen van West als laboratorium en showcase voor experimenten op kleine schaal met betrekking tot onder andere voedselproductie, biomassa, bodem, bemesting, educatie en biodiversiteit.

Verwacht resultaat ➔ Reststromen blijven in het gebied en worden opnieuw benut (onder andere snoeihout en compost).

7

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Stadsdeel Nieuw-West
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Tuinen van West

GreenPee

In 2020 worden stoffen gehaald uit urine, zoals fosfaat, uitgebreid op kwaliteit getest. Als blijkt dat de kwaliteit hoog genoeg is, wordt gezocht naar een mogelijke afzetmarkt binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Verwacht resultaat Product is een circulaire meststof, als alternatief voor kunstmest.

8

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 V2	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Een van de GreenPee's die onlangs op straat zijn geplaatst, waarin urine opgevangen wordt voor hoogwaardige verwerking tot meststof.

Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

Ambitie

(V1) Korte voedselketens zorgen voor een robuust, duurzaam voedselsysteem.

Amsterdam streeft naar meer consumptie van regionale producten. Daarom wordt vóór 2025 begonnen met het beter afstemmen van de regionale voedselproductie op de regionale behoeften, in samenwerking met bedrijven in de voedselketen, bijvoorbeeld door kringlooplandbouw te stimuleren. Ook voor stadslandbouw is een plek in de stad; dit is vooral gericht op de sociale functie: bewustwording, participatie en verbinding.

Actierichting

(V1.2) De gemeente koopt regionaal geproduceerd voedsel in.

De gemeente stimuleert het gebruik van regionaal geproduceerde producten en voeding.

Verwacht resultaat

We stellen de juiste circulaire criteria vast voor de inkoop van cateringdiensten door de gemeente. Hiermee ondersteunt de gemeente duurzame catering-initiatieven en geeft zij een belangrijk signaal naar de markt af. Deze criteria passen we toe in de uitvraag wanneer het cateringcontract wordt vernieuwd. Dit zal op de korte termijn een belangrijke boodschap naar de markt zijn en stimuleert bedrijven om op de middellange termijn hun product-aanbod te verduurzamen.

Projectsoorten

-
Meetbaar resultaat
-
Zichtbaar resultaat
-
Beleidsmaatregel
-
Samenwerkingsverband
-
Onderzoek
-
Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Ambitie

(V1) Korte voedselketens zorgen voor een robuust, duurzaam voedselsysteem.

Amsterdam streeft naar meer consumptie van regionale producten. Daarom wordt vóór 2025 begonnen met het beter afstemmen van de regionale voedselproductie op de regionale behoeften, in samenwerking met bedrijven in de voedselketen, bijvoorbeeld door kringlooplandbouw te stimuleren. Ook voor stadslandbouw is een plek in de stad; dit is vooral gericht op de sociale functie: bewustwording, participatie en verbinding.

Actierichting

(V1.3) Duurzame ketenpartijen gaan meer samenwerken om de consumptie van regionaal voedsel te vergroten.

De gemeente en ketenpartijen (producenten, distributeurs, verwerkers, verkopers en bereiders van voedsel) ontwerpen samen een plan van aanpak om de consumptie van regionaal geproduceerd voedsel te bevorderen. Monitoring en informatievoorziening zijn hiervan een integraal onderdeel, evenals het vinden of ontwikkelen van markten (bijvoorbeeld bij scholen, ziekenhuizen en andere maatschappelijke instellingen) en bedrijfsmodellen om de mogelijke meerprijs van regionaal duurzaam voedsel te financieren.

Verwacht resultaat

We ondersteunen in de komende twee jaar de samenwerking tussen duurzame partijen in de regionale voedselketen. We verwachten dat eind 2021 de afzet van lokaal geproduceerd voedsel is toegenomen, met als doel een grotere afzet van lokaal geproduceerd voedsel. Vanaf 2021 zal de afzet van regionale, duurzame producten hierdoor toe gaan nemen. De verwachting is dat deze ontwikkeling bedrijven die nog niet verduurzamen zal inspireren.

Projectsoorten

-
Meetsbaar resultaat

Zichtbaar resultaat
-
Beleidsmaatregel

Samenwerkingsverband
-
Onderzoek

Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Samenwerking Rijk en provincie kringloop-landbouw

Verkennen van de mogelijkheid van samenwerking op regionaal niveau, waarin afspraken worden gemaakt om regionale opgaven integraal aan te pakken. Met deze samenwerking wordt ingezet op de verandering naar kringlooplandbouw binnen de Metropoolregio Amsterdam. Om dit te bewerkstelligen wordt ingezet op netwerken en het zoeken van financieringsmiddelen.

9

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Metropoolregio Amsterdam, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Voedsel Verbindt, provincie NH, provincie Flevoland

Korteketenproject Metropoolregio Amsterdam

Opzetten van een korte keten van producten uit de bredere Metropoolregio Amsterdam naar de stad, met afname door bijvoorbeeld ziekenhuizen, restaurants, hotels en gemeentelijke catering. We streven naar ten minste één project binnen dit programma, waarvan we kunnen leren voor verdere opschaling. De gemeente is aanjager van een samenwerkingsverband. De ketenpartners (zoals boeren, distributeurs en afnemers) werken samen om ervoor te zorgen dat de consumptie van regionaal voedsel stijgt. Dit is een van de vijf RUMORE-projecten.

10

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Rabobank, Voedsel Verbindt, Taskforce Korte Ketens

Alternatief grondgebruik: natte teelt

Het doel is om op proefvelden in Waterland lisdodde te kweken, een inheems gewas dat goed is voor de bodem en biodiversiteit in de regio. Lisdodde kan verwerkt worden tot isolatiemateriaal en gebruikt worden bij circulaire bouwprojecten in de stad. Dit is een van de vijf RUMORE-projecten.

11

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) RUMORE, Waternet

Oplossingen duurzame stadslogistiek

Hub voor duurzaam regionaal voedsel. Gerelateerd aan voedselcoöperatie en logistieke vraagstukken met betrekking tot de circulaire economie.

Verwacht resultaat Door lokaal, kleinschalig geproduceerd voedsel efficiënt te vervoeren en over de stad te verspreiden, wordt een belangrijke circulaire bijdrage aan deze waardeketen geleverd.

12

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid R&D i.s.m. V&OR
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

De KasKantine

Initiatief om gezond en lokaal voedsel onder de aandacht te brengen door circulaire stadslandbouwprojecten in samenwerking met de buurt (productie, verkoop, bewustwording, participatie).

13

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel Nieuw-West
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Foodfestival World Food Day

Organisatie van het *World Food Day*-voedselfestival naar voorbeeld van het Rechstreex-foodfestival in Rotterdam. Deze activiteit is gekoppeld aan de Voedselstrategie en het Korteketen-project.

Verwacht resultaat Toename van focus op voedsel uit eigen stad.

14

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Economische Zaken
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Rabobank, Food Forward

 Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

 Ambitie

(V2) Gezond en duurzaam voedsel voor Amsterdammers.

Amsterdam heeft vóór 2023 de transitie in gang gezet van consumptie van dierlijke naar consumptie van plantaardige eiwitten. Daarnaast is vóór 2030 de voedselverspilling door consumenten en bedrijven verminderd met 50%. Dit leidt vóór 2030 tot een substantiële verlaging van de ecologische voetafdruk van onze voedselvoorziening.

 Actierichting

(V2.1) Amsterdammers veranderen hun eetpatroon.

De gemeente en ketenpartners werken samen om via bewustwordingscampagnes en de *Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht*, Amsterdammers gezonder en duurzamer te laten eten. Daarnaast kijken we of we het beleid voor advertenties in de openbare ruimte kunnen veranderen, zodat gezond, duurzaam voedsel meer aandacht krijgt en ongezond voedsel met een grote ecologische impact juist minder aandacht.

Verwacht resultaat

We zetten samen met onze partners in op gedragsverandering en communicatie. Eind 2021 hebben we scherp wat de meest effectieve manier is om bij te dragen aan gezondere en duurzame voedselkeuzes van de Amsterdammer. In het opvolgende programma gaan we onze inzichten inzetten om tot meetbare resultaten te komen.

Projectsoorten

-
 Meetbaar resultaat

 Zichtbaar resultaat
-
 Beleidsmaatregel

 Samenwerkingsverband
-
 Onderzoek

 Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht

Met de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht werkt de gemeente Amsterdam samen met andere partijen aan een gezond voedingspatroon voor de Amsterdamse jeugd. De aanpak ondersteunt scholen bij lessen over een gezonde leefstijl en richt zich op een gezonde voedselomgeving voor kinderen en jongeren.

15

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) GGD
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Stadswerken
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Koppeling voedsel en Commons Agenda

Vanuit de Commons Agenda/democratisering werken we aan een kader voor stadslandbouw door burgercollectieven in de stad.

Verwacht resultaat Meer Amsterdam-
mers zijn betrokken bij een veranderend
voedselsysteem of zijn ‘eigenaar’ van een
stukje Amsterdam.

16

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Team Democratisering
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Wereldgezondheidsdag

Wereldgezondheidsdag is aanleiding om aandacht te geven aan ‘gezonde’ ondernemers, in het bijzonder in stadsdeel Centrum.

17

 Periode 2020	 Trekker(s) Stadsdeel Centrum
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning GGD, EZ, R&D
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Inzet eiwittransitie

In de Voedselstrategie zet de gemeente in op een eiwittransitie door zich te richten op gedragsverandering, alternatieven voor dierlijke eiwitten, duurzame menukeuze en dierenwelzijn.

18

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) AMS Institute, Wagening University & Research

Externe trekker

Living Lab Eiwit- transitie: Monitor Urban Protein Flows

Een onderzoek naar instroom, consumptie en afvoer van eiwithoudende producten in de stad om kansen voor de eiwittransitie te identificeren.

19

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Wageningen University & Research
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, CTO Innovatieteam
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) AMS Institute

Studentenparticipatie bij gedragsverandering

Studenten doen onderzoek naar de rol van gedragsverandering bij de eiwittransitie en verduurzaming van voedselketens. Het doel hiervan is consumenten laten bijdragen aan het behalen van de doelen.

20

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Hogeschool van Amsterdam, Slow Food Youth Network

Externe trekker

Gezond en duurzaam voedsel in de buurt

Project over een gezonde en duurzame voedselomgeving, nudging en samenwerking op buurtniveau met ondernemers en consumenten richting meer plantaardig, duurzaam en gezond voedsel; gerelateerd aan Voedselstrategie en Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht.

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

 Waardeketen
Voedsel & organische reststromen

 Trekker(s)
Smaackmakers

 Ondersteuning
Ruimte & Duurzaamheid, GGD

 Externe partner(s)
Stichting DOEN

Voedselbos Amsterdam-Zuidoost

Voedselbos Amsterdam-Zuidoost is door bewoners ontworpen en zal door hen worden aangelegd en beheerd. Dit voedselbos stimuleert sociale cohesie tussen generaties en verschillende bevolkingsgroepen. Het verhoogt biodiversiteit en maakt deze zone klimaatbestendiger.

Verwacht resultaat Het resultaat van de aanleg van het Voedselbos Amsterdam-Zuidoost is een rijke ecologische zone van 53 hectare in de K-buurt in Amsterdam-Zuidoost.

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

 Waardeketen
Voedsel & organische reststromen

 Trekker(s)
Stadsdeel Zuidoost

 Ondersteuning
Stadswerken, Chief Science Officer

 Externe partner(s)
Universiteit van Amsterdam, Urbaniahoeve, Studio Afarai

Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

Ambitie

(V2) Gezond en duurzaam voedsel voor Amsterdammers.

Amsterdam heeft vóór 2023 de transitie in gang gezet van consumptie van dierlijke naar consumptie van plantaardige eiwitten. Daarnaast is vóór 2030 de voedselverspilling door consumenten en bedrijven verminderd met 50%. Dit leidt vóór 2030 tot een substantiële verlaging van de ecologische voetafdruk van onze voedselvoorziening.

Actierichting

(V2.2) De gemeente zet in op voedselverspilling.

Voedselverspilling gaan we tegen door inzet gericht op specifieke branches en op specifieke groepen Amsterdammers. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld gebruikmaken van bewustwording en economische instrumenten om voedselverspilling te ontmoedigen en overschotten terecht te laten komen bij Amsterdammers die ze het hardst nodig hebben.

Verwacht resultaat

We leren van initiatieven in de stad om voedselverspilling tegen te gaan en benutten die inzichten voor het ontwikkelen van nieuw beleid en effectieve programma's vanaf 2021 ten aanzien van voedselverspilling.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Fastfood-voedselverspilling en -verpakkingen

Er wordt een proefproject gestart voor het tegengaan van verpakings- en voedselverspilling bij fastfoodbedrijven. Dit heeft als doel het verminderen van verpakingsafval en restvoedsel.

23

 Periode 2021	 Trekker(s) Stadsdeel Centrum
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen, Ruimte & Duurzaamheid, Economische Zaken
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Externe trekker

Amsterdam verspillingsvrij

Project van Food Cabinet en de Rabobank om voedselverspilling tegen te gaan in één volledige straat in Amsterdam om te laten zien dat het kan.

24

 Periode 2020	 Trekker(s) Food Cabinet
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Rabobank

Food Center tegen voedselverspilling

De KasKantine werkt vanaf het Food Center-terrein aan het voorkomen van voedselverspilling. Hier is mogelijk ook een koppeling te maken met het ‘carpoolen voor streekproducten’, waarbij lokaal geproduceerd voedsel efficiënt naar de stad wordt gebracht.

Verwacht resultaat Hiermee wordt voedselverspilling voorkomen en komt er een efficiëntere logistiek voor het brengen van lokaal geproduceerd voedsel naar de stad.

25

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel West
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) De KasKantine

BuurtBuik

BuurtBuik strijdt tegen voedselverspilling door overgebleven eten op te halen bij horeca, supermarkten en groenteboeren en het te delen met buurtbewoners.

Verwacht resultaat Hiermee wordt voedselverspilling voorkomen, wat ten goede komt aan Amsterdammers met een kleine beurs.

26

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sociaal
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Voedselstrategie, Stadsdeel West, Stadsdeel Nieuw-West
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

 Waardeketen
 Voedsel & organische reststromen

 Ambitie
 (V2) Gezond en duurzaam voedsel voor Amsterdammers.

Amsterdam heeft vóór 2023 de transitie in gang gezet van consumptie van dierlijke naar consumptie van plantaardige eiwitten. Daarnaast is vóór 2030 de voedselverspilling door consumenten en bedrijven verminderd met 50%. Dit leidt vóór 2030 tot een substantiële verlaging van de ecologische voetafdruk van onze voedselvoorziening.

 Actierichting
 (V2.3) Initiatieven tegen voedselverspilling en voor efficiëntere productie van voedsel worden ondersteund.

De gemeente ondersteunt initiatieven vanuit alle hoeken van de samenleving die strijden tegen voedselverspilling en voor een duurzamer, gezonder dieet. Bijvoorbeeld als ze oplossingen bieden in logistiek, data, waardebehoud, bereikbaarheid of (sociale) betrokkenheid, maar ook op het gebied van voedingstechnologie die in smakelijke duurzame alternatieven kan voorzien. Om deze initiatieven te helpen de weg naar ondersteuning te vinden, vragen we aan de doelgroepen regelmatig om voorstellen voor projecten te leveren.

Verwacht resultaat

We zorgen ervoor dat resultaten van de vele projecten worden gedeeld zodat Amsterdammers en bedrijven hiervan leren. Vanamsterdamsebodem.nl, RUMORE en Green Campus zijn hier geschikte platformen en netwerken voor. Over twee jaar begint de voedselverspilling af te nemen.

Projectsoorten

-
 Meetbaar resultaat

 Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel

 Samenwerkingsverband

 Onderzoek

 Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Externe trekker

Amsterdam Foodcapital

Samenwerking van het mkb, kennisinstellingen en Voedsel Verbindt om aandacht te vragen voor de in technisch en duurzaam opzicht leidende rol die de Metropoolregio Amsterdam wereldwijd heeft op het gebied van voedselinnovatie (denk aan personalized food en Amsterdam Green Campus).

27

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Amsterdam Green Campus
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Voedsel Verbindt

 Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

 Ambitie

(V3) Organische reststromen worden hoogwaardig verwerkt.

De gemeente lanceert vóór 2023 een offensief om te komen tot een betere inzameling en verwerking van organische reststromen afkomstig van Amsterdammers, bezoekers, bedrijven en instellingen. EU-beleid beschrijft dat eind 2023 keuken- en tuinafval gescheiden moet worden ingezameld en verwerkt. Met dit offensief streven we ernaar in 2030 73% van de Amsterdamse huishoudens aan te sluiten op de aparte inzameling van keuken- en tuinafval. Zo bereiken we een verschuiving naar een hoogwaardigere verwerking van organische reststromen, blijft er meer waarde behouden en sluiten we de nutriëntenkringloop.

 Actierichting

(V3.1) Samen aan de slag voor de beste aanpak per wijk.

De gemeente ontwikkelt samen met Amsterdammers, bedrijven en instellingen een aanpak per wijk. Hierbij wordt gekeken naar optimale manieren van inzameling en verwerking van organische reststromen. Als basis hiervoor ontwikkelen we een hiërarchie van meest gewenste verwerkingsopties voor organische reststromen in Amsterdam.

Verwacht resultaat

We versterken in de komende twee jaar de infrastructuur voor gescheiden inzameling van organische reststromen. We maken het zo gemakkelijker voor Amsterdammers om organische reststromen apart te houden.

Projectsoorten

-
 Meetbaar resultaat

 Zichtbaar resultaat
-
 Beleidsmaatregel

 Samenwerkingsverband
-
 Onderzoek

 Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Amsterdams keuken- en tuinafval krijgt een tweede leven

Groente-, fruit- en tuinafval en etensresten (gfe/t) vormen een groot aandeel van ons stedelijk huisafval.

28

 Periode

2020-2025

 Trekker(s)

Afval & Grondstoffen

 In programma 2019

n.v.t.

 Ondersteuning

n.v.t.

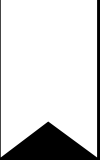
 Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

 Externe partner(s)

n.v.t.

Amsterdams keuken- en tuinafval krijgt een tweede leven.

Groente-, fruit- en tuinafvalen etensresten (gfe/t) vormen een groot aandeel van ons stedelijk huisafval. Momenteel wordt dit groene afval vaak verbrand, terwijl er veel kansen zijn voor hoogwaardige verwerking ervan. Amsterdam wil gfe/t het liefst voorkomen door verspilling tegen te gaan. Waar het kan, willen we gescheiden inzamelen. Dit gebeurt buurtgericht, samen met bewoners en met aandacht voor een maatschappelijk verantwoorde businesscase. De gescheiden inzameling van gfe/t wordt per wijk geoptimaliseerd door de inzet van verzamelcontainers, minicontainers en gootsteenvermalers. Ook faciliteren we bewonersinitiatieven, zoals wormenhôtels, bladkorven, lokale compost-units en broodbakken.

In vijf tot tien jaar is driekwart van Amsterdam aangesloten op een inzamelwijze voor gfe/t

Wat is de rol van de gemeente?

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval. Buurt voor buurt zetten we inzamelvoorzieningen en middelen in voor de gescheiden inzameling van gfe/t. Welke inzamelvoorzieningen het beste kunnen worden ingezet, bekijkt de gemeente samen met de Amsterdammers. Zo leent nieuwe hoogbouw zich goed voor de inzet van gootsteenvermalers. Deze inzamelwijze is nog nieuw voor Nederland. Daarom staat er dit jaar een lab-opstelling in Amsterdam om de techniek te testen.

Hoe laten we dit project slagen?

Het succes van gfe/t-scheiding valt of staat met hoe bewoners hun afval aanbieden. Daarom is het van groot belang dat er voldoende draagvlak is voor de nieuwe

inzamelwijze. Amsterdammers zullen moeten wennen aan de nieuwe manier van inzamelen en de gemeente kan dat ondersteunen. Een goede afstemming met de gebiedsteams is daarvoor belangrijk en kan de inzamelvoorzieningen op de juiste manier in de buurt laten landen. Daarnaast zullen ook lokale ondernemers moeten worden gestimuleerd om gebruik te maken van de verwerkingsproducten. Ook zijn er overeenkomsten met ontwikkelaars nodig, voor de inzet van de gootsteenvermaler in particuliere nieuwbouw.

Wat levert het op?

Alle Amsterdammers die een geschikte buitenruimte hebben, krijgen uiteindelijk een eigen gfe/t-inzamelmid-
del. Per buurt wordt samen met de bewoners bekeken welke inzamelmethode daar

het beste past. Daarbij ondersteunen wij ook bewonersinitiatieven. Denk bijvoorbeeld aan een plek voor lokaal composteren of een wormenhôtel, een aansprekende manier om gfe/t om te zetten in compost. Zo staan er in Amsterdam nu al 75 wormenhôtels, maar ook al 29 broodbakken waarin oud brood wordt ingezameld. Dit zijn allemaal opstapjes naar gfe/t-inzamelvoorzieningen. Naar verwachting sluit Amsterdam in vijf tot tien jaar driekwart van de stad aan op een inzamelwijze voor gfe/t.

Hoe gaat het nu verder?

Dit project is de opmaat naar een volwaardige gfe/t-inzamelstructuur in Amsterdam. De gemeente wil zo veel mogelijk Amsterdammers daarin meenemen. Bijna 40% van ons restafval bestaat uit gfe/t. Door gfe/t apart in te zamelen, kunnen we de hoe-

veelheid restafval substantieel verminderen en verbranden we minder afval.

Hoe doen we het samen?

Dit project richt zich sterk op Amsterdammers. Samen met bewoners die gfe/t willen scheiden, willen we kijken hoe de gemeente dit het beste kan faciliteren. Zo worden Amsterdammers zich ervan bewust dat gfe/t geen afval is, maar 100% grondstof. Daarbij richten we ons niet alleen op de 'duurzame voorhoede'. Het doel is om afvalscheiding voor iedereen vanzelfsprekend te maken. Dat doen we bijvoorbeeld door broodbakken te plaatsen. Met de huidige techniek is een volledig circulaire economie voor gfe/t haalbaar. Lokale ondernemers kunnen op hun beurt werken met bruikbare gfe/t-grondstoffen in nieuwe producten. Zo sluiten we de lokale kringloop.

 Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

 Ambitie

(V3) Organische reststromen worden hoogwaardig verwerkt.

De gemeente lanceert vóór 2023 een offensief om te komen tot een betere inzameling en verwerking van organische reststromen afkomstig van Amsterdammers, bezoekers, bedrijven en instellingen. EU-beleid beschrijft dat eind 2023 keuken- en tuinafval gescheiden moet worden ingezameld en verwerkt. Met dit offensief streven we ernaar in 2030 73% van de Amsterdamse huishoudens aan te sluiten op de aparte inzameling van keuken- en tuinafval. Zo bereiken we een verschuiving naar een hoogwaardigere verwerking van organische reststromen, blijft er meer waarde behouden en sluiten we de nutriëntenkringloop.

 Actierichting

(V3.2) De gemeente geeft het goede voorbeeld.

De gemeente gaat voor de eigen bedrijfsvoering afvalbeheer inkopen waar maximaal bruikbare fracties uit reststromen worden gehaald. Voor tuin- en groenreststromen wordt waar mogelijk de bestaande praktijk om het zo veel mogelijk op de plaats te laten overgebracht naar onderaannemers en Amsterdammers.

Verwacht resultaat

We heroverwegen de criteria voor de nieuwe aanbesteding van gfe/t afval. Daarmee zorgen we de komende jaren voor hoogwaardige verwerking van deze grondstofstroom in de Metropoolregio Amsterdam.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Visie op biomassa van de Metropoolregio Amsterdam

De bestuurders in de Metropoolregio Amsterdam hebben aan de werkgroep Biomassa gevraagd om met een advies te komen over de inzet van biomassa in de Metropoolregio Amsterdam. Bij de afweging voor de inzet van biomassa worden niet alleen de circulaire ambities van de MRA betrokken, maar wordt ook de besluitvorming ten aanzien van de Regionale Energie Strategieën, de energietransitie en het Klimaatakkoord meegenomen. Binnen elk van deze processen speelt biomassa ook een rol.

 Periode

2020-2021

 In programma 2019

n.v.t.

 Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

 Trekker(s)

Metropoolregio Amsterdam

 Ondersteuning

n.v.t.

 Externe partner(s)

n.v.t.

 Waardeketen

Voedsel & organische reststromen

 Ambitie

(V3) Organische reststromen worden hoogwaardig verwerkt.

De gemeente lanceert vóór 2023 een offensief om te komen tot een betere inzameling en verwerking van organische reststromen afkomstig van Amsterdammers, bezoekers, bedrijven en instellingen. EU-beleid beschrijft dat eind 2023 keuken- en tuinafval gescheiden moet worden ingezameld en verwerkt. Met dit offensief streven we ernaar in 2030 73% van de Amsterdamse huishoudens aan te sluiten op de aparte inzameling van keuken- en tuinafval. Zo bereiken we een verschuiving naar een hoogwaardigere verwerking van organische reststromen, blijft er meer waarde behouden en sluiten we de nutriëntenkringloop.

 Actierichting

(V3.3) Amsterdammers worden bewust van scheiden voor schonere stromen.

Bewustzijn van en gedragsverandering met betrekking tot goede scheiding van bruikbare organische reststromen uit stedelijk afval zijn essentieel om hoogwaardige verwerking van organische stromen mogelijk te maken. Deze worden gestimuleerd via scholen, verenigingen, buurtinitiatieven, winkelgebiedmanagers en ondernemersverenigingen.

Verwacht resultaat

We ontwikkelen en testen de beste oplossingen voor gfe/t-inzameling en creëren oplossingen op maat op wijkniveau waar mogelijk. Zo kunnen we straks een groter volume aan organische reststromen hoogwaardig verwerken.

Projectsoorten

-
 Meetbaar resultaat

 Zichtbaar resultaat
-
 Beleidsmaatregel

 Samenwerkingsverband
-
 Onderzoek

 Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Inzameling van keuken- en tuinafval

Verder ontwikkelen van gescheiden inzamelvoorziening voor keuken- en tuinafval (gft). Buurtgericht, samen met bewoners, met oog voor een goede dienstverlening en een maatschappelijk verantwoorde businesscase.

Verwacht resultaat Waar daar in hoogbouwbuurten draagvlak voor is, gaan we onderzoeken welke inzamelvoorzieningen voor gfe/t geschikt zijn. Hierbij ondersteunen en faciliteren we ook bewonersinitiatieven voor bijvoorbeeld lokaal composteren.

30

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Voedselresten- vermalers: fijnmazige inzameling

Doorontwikkelen van toepassing ‘voedselrestenvermalers met aparte opvang’.

Verwacht resultaat Het resultaat is een investeringsbesluit om samen met ontwikkelaars op Buiksloterham voedselrestenvermalers te realiseren.

31

 Periode 2020	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) AMS Institute, Wageningen University & Research, Hogeschool van Amsterdam

Re-StORe

Ontwikkeling van een meetsysteem en simulatiemodel dat bedrijven en gemeenten meer inzicht geeft in financiële, ecologische en sociale effecten van diverse composteervormen en biovergisting, op kleine en grote schaal.

Verwacht resultaat Meetsysteem en situatiemodel waarmee meer inzicht ontstaat.

32

 Periode 2018-2020	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 V6	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

 Waardeketen
 Voedsel & organische reststromen

 Ambitie
 (V3) Organische reststromen worden hoogwaardig verwerkt.

De gemeente lanceert vóór 2023 een offensief om te komen tot een betere inzameling en verwerking van organische reststromen afkomstig van Amsterdammers, bezoekers, bedrijven en instellingen. EU-beleid beschrijft dat eind 2023 keuken- en tuinafval gescheiden moet worden ingezameld en verwerkt. Met dit offensief streven we ernaar in 2030 73% van de Amsterdamse huishoudens aan te sluiten op de aparte inzameling van keuken- en tuinafval. Zo bereiken we een verschuiving naar een hoogwaardigere verwerking van organische reststromen, blijft er meer waarde behouden en sluiten we de nutriëntenkringloop.

 Actierichting
 (V3.4) Amsterdam maakt ruimte en creëert kansen voor reststromen.

De gemeente gebruikt ruimtelijke ordening en innovatiebeleid om fysieke plekken te creëren voor inzameling, hergebruik en het sluiten van nutriëntenkringlopen. Industriële (waaronder ook experimentele) initiatieven die bijdragen aan een betere verwerking, worden in samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam en andere bedrijven uit de (bio)procesindustrie actief aan elkaar gekoppeld en ondersteund. Bij ruimtelijke inrichting kijken we of we dit kunnen combineren met een groene ontwikkeling van openbare ruimte en het klimaatbestendig maken van de stad.

Verwacht resultaat

We zijn doorlopend op zoek naar ruimte en locaties voor de toepassing van nieuwe technologieën die zorgen voor de hoogwaardige verwerking van grondstoffen. Dit doen we zowel in de stad als in het havengebied. Zo trekken we op de middellange termijn meer bedrijven in deze sector aan, die zorgen voor nieuwe circulaire banen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Organische- reststroomprojecten

Waste to aromatics-project, Chaincraft (organisch materiaal naar feed en vetzuren), Cascoland (Cascoland ontwikkelt samen met het technasium een project waarbij lokaal ingezameld frituurvet omgezet wordt in cosmeticaproducten).

33

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Havenbedrijf Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Onderzoek naar verwerken bioafval

Bioafval kan op verschillende manieren verwerkt worden: met vermalers, biovergisters of door katalytisch kraken. Uitkomst van dit onderzoek biedt inzicht in de verschillende methoden in relatie tot gas, warmte en CO₂-certificaten en bouwt voort op de resultaten van het Re-StORe programma.

34

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ingenieursbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Stadsdeel Zuidoost
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Johan Cruijff ArenA

Externe trekker

Struviet terugwinnen uit afvalwater

Waternet gaat onderzoeken waar en op welke manier struviet gewonnen kan worden uit afvalwater. Struviet is een zeer geschikte grondstof voor kunstmest en kan op deze manier circulair ingezet worden.

Verwacht resultaat Nieuwe vorm van hoogwaardig terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater.

35

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Waternet
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Opslaglocatie urine

Gezocht wordt naar een opslaglocatie voor urine die opgevangen is op Amsterdamse evenementen. Uit de urine kunnen na verwerking waardevolle grondstoffen gehaald worden die circulair kunnen worden ingezet.

36

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Externe trekker

QuisQuiliae

De Amsterdam Green Campus (stichting van de UvA) richt zich binnen QuisQuiliae op het verzamelen van reststromen uit groente en fruit uit de regio (bijvoorbeeld cacaodoppen) en test op welke wijze deze stromen hoogwaardig verwerkt en vermarkt kunnen worden. Dit is een van de vijf RUMORE-projecten.

37

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Amsterdam Green Campus (Universiteit van Amsterdam)
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.

Algemeen Naast de ambities binnen de waardeketens zijn overkoepelende thema's geïdentificeerd die ingezet kunnen worden voor de verandering naar een circulaire economie; denk hierbij aan een lobby-agenda, het logistieke vraagstuk en digitalisering. Deze thema's en bijpassende projecten worden behandeld vanaf pagina 185. Binnen de waardeketen Voedsel & organische reststromen spelen deze thema's ook een rol. Gerelateerde projecten worden hier getoond.

Projectsoorten

- 📅

Concreet project
- 📅

Beleidsmaatregel
- 🔍

Onderzoek
- 📌

Zichtbaar resultaat
- 👥

Samenwerkingsverband
- 🛠️

Product of instrument

📅 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

InstockMarket:
big data value
agri-food

Het platform InstockMarket richt zich op het bij elkaar brengen van *surplus food* (overgebleven eten) en restaurants.

Verwacht resultaat In dit project worden voedselstromen in kaart gebracht en waar mogelijk voorspelbaar gemaakt, zodat de logistiek en horeca (koks) kunnen anticiperen op de verwachte hoeveelheden en soorten voedsel. Daarmee wordt een grote slag geslagen in het verder omlaagbrengen van voedselverspilling. De data vanuit dit project worden gekoppeld aan het dataplatform circulaire economie. Dit is een van de vijf RUMORE-projecten.

38

🕒 Periode 2020-2021	🚶 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
📅 In programma 2019 V3	🌐 Ondersteuning CTO Innovatieteam
🗑️ Waardeketen Voedsel & organische reststromen	🔗 Externe partner(s) Voedsel Verbindt, InstockMarket.nl
☁️ Digitalisering, data & platforms	

Externe trekker

Food Council Metro-
poolregio Amsterdam
(MRA)

Food Council MRA is een initiatief dat zich inzet voor het regionale voedsel-vraagstuk, waarbij samenwerking en verbinding vooropstaan. Koppeling tussen Voedsel Verbindt, RUMORE en Vanamsterdamsebodem.nl.

39

🕒 Periode 2020-2021	🚶 Trekker(s) Food Council MRA
📅 In programma 2019 n.v.t.	🌐 Ondersteuning Voedsel Verbindt, Ruimte & Duurzaamheid
🗑️ Waardeketen Voedsel & organische reststromen	🔗 Externe partner(s) n.v.t.
⚙️ (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Platform Vanamsterdamsebodem.nl

Onlineplatform over voedsel dat Amsterdamse voedselinitiatieven en ondernemers zichtbaar maakt en verbindt. Centraal loket en agenda, verbonden met de regio met als doel het faciliteren van samenwerking en ondernemerschap.

Verwacht resultaat Op Vanamsterdamsebodem.nl worden alle lokale voedselinitiatieven zichtbaar, is een agenda te vinden van voedslevenementen, en kan iedere Amsterdammer nieuws delen over voedsel en stadslandbouw.

40

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) Food Cabinet, Voedsel Verbindt, Food Council MRA
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Last Mile Logistics

Versderving bij consumenten en horeca terugdringen door korte besteltijden.

Verwacht resultaat Wanneer producten last minute besteld kunnen worden, leidt dit tot minder voedselverspilling.

41

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) AMS Institute
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Logistiek	

Externe trekker

Lectoraat Psychologie voor een Duurzame Stad

Dit onlangs opgerichte lectoraat onderzoekt vanuit de gedragspsychologie wanneer mensen bereid zijn hun gedrag te veranderen en draagt zo bij aan een duurzamer Nederland.

42

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Lectoraat Circulair Ontwerpen en Ondernemen

Het lectoraat Circulair Ontwerpen en Ondernemen richt zich door middel van praktijkgericht onderzoek op het ontwikkelen van circulaire ontwerp- en businessstrategieën, en dan specifiek op hergebruik en recycling van restmaterialen.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Lectoraat Mainport Logistiek

Het lectoraat Mainport Logistiek heeft als doel het stimuleren van toegepast onderzoek op het gebied van mainport- en citylogistiek met meerwaarde voor de logistieke opleidingen aan de Hogeschool van Amsterdam, en de logistieke concurrentiekracht in de Metropoolregio Amsterdam. Logistiek is een belangrijk onderwerp in de transitie naar de circulaire economie.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Voedsel & organische reststromen	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Consumptie-
goederen

4.3 Consumptiegoederen

De projecten in de waardeketen Consumptiegoederen richten zich op elektronica, textiel en meubels.

Van deze drie productgroepen weten we dat de productie milieubelastend is (met name bij elektronica en textiel) en dat het een groot aandeel van ons grof afval uitmaakt (meubels).

Elke productcategorie heeft een eigen aanpak. De invloed van de gemeente op deze categorieën is relatief beperkt – de producent en consument zijn onmisbaar om de keten circulair te maken. Circulariteit begint immers bij ontwerp, productie en het delen, repareren en up- of recyclen van producten. De gemeente kan echter wel zorgen voor bewustwording en plekken en platforms die delen, repareren en hergebruik faciliteren. Daarnaast kan de gemeente ervoor zorgen dat wanneer producten worden afgedankt, ze zo zorgvuldig mogelijk worden verwerkt en geschikt zijn voor hergebruik of recycling. De gemeente zal dit met name doen voor de stromen elektronica, textiel en meubels.

Elektronica

Rondom elektronica is het de opgave om bewoners meer bewust te maken van de mogelijkheden om apparaten niet als restafval aan te bieden maar aan te bieden voor recycling. Winkeliers zijn zich nog niet altijd voldoende bewust van de verantwoordelijkheid die zij hebben om gebruikte of kapotte apparaten terug in ontvangst te nemen voor recycling.

Textiel

De Amsterdamse regio werkt als een magneet op bedrijven en initiatieven uit de kledingindustrie. Een groot deel van de fysieke import en logistiek van textiel voor de Europese Unie loopt via de Metropoolregio Amsterdam, die hierin een belangrijke handelsfunctie vervult. De textielproductie behoort tot een van de meest vervuilende bedrijfstakken en een groot deel van het ingezamelde textiel wordt veelal laagwaardig gerecycled. Slechts 5% is circulair. Ook ontbreekt een hoogwaardige verwerkingsvorm en het ligt voor de hand om in de regionale ontwikkeling van

circulaire economie deze branche prioriteit te geven. De regio is dan ook landelijk aangewezen als een circulaire textielhub, onder de vlag van de 'Dutch Circular Textile Valley' (DCTV). De doelstelling van de DCTV is 'om milieu-impact te verminderen voor de mode- en textielmarkt om uiteindelijk textielafval te voorkomen en *virgin input* te verminderen'. Daarnaast lopen in de regio al diverse initiatieven, zoals in Zaanstad, om de recycle- en maakindustrie weer nieuw leven in te blazen en zo een ecosysteem voor circulair textiel op te bouwen.

De mode- en textielsector leent zich uitermate goed voor het toepassen van allerlei circulaire opties die hoog staan op de ladder van circulariteit, zoals minder gebruik en meer hergebruik van kleding en ook hoogwaardige recycling van niet meer draagbaar textiel. Kleding is als product zowel een product *that lasts* maar kan tevens een voorbeeld zijn van een product *that flows*. Binnen de Metropoolregio Amsterdam zien we kansen om ontwerp en productie van textiel te koppelen

aan mogelijkheden in upcycling na aparte inzameling van textiel. En bundelen we de krachten om gezamenlijk een circulaire hub voor mode en textiel te ontwikkelen.

Meubels

De gemeente wil allereest initiatieven ondersteunen om hoogwaardige verwerking en herbestemming van (oude) spullen en grondstoffen te verbeteren. Denk aan recyclepunten, ambachtscentra en kringloopwinkels. Daarnaast zal de gemeente Amsterdammers beter gaan ondersteunen bij het aanbieden van grof afval, bij voorkeur via het inleveren daarvan bij lokale recyclepunten, zonder verrommeling van het straatbeeld. Ook gaat Amsterdam verkennen hoe producenten kunnen worden aangesproken op de producentenverantwoordelijkheid dat zo min mogelijk producten in het restafval terechtkomen.

Waardeketen

Consumptiegoederen

Ambitie

(C1) De gemeente geeft het goede voorbeeld en gaat minder consumeren.

De gemeente koopt vóór 2030 niet alleen 100% circulair in, maar vermindert ook haar consumptie met 20%. Ze begint met verbruiksmaterialen en de inrichting van de eigen panden en waar mogelijk die van maatschappelijk vastgoed.

Actierichting

(C1.1) De gemeente koopt minder nieuwe producten en richt zich op gebruik in plaats van op eigendom.

De gemeente gaat minder nieuwe producten inkopen en geeft waar mogelijk de voorkeur aan *product as a service* of producten die al gebruikt en/of herbruikbaar en repareerbaar zijn. Ingekochte producten die niet herbruikbaar of repareerbaar zijn, zijn op zijn minst recyclebaar en bij voorkeur worden ze op zo hoogwaardig mogelijke manier verwerkt na de gebruiksduur. Waar nodig wordt kennis over circulair inkopen verspreid of ontwikkeld.

Verwacht resultaat

Dit jaar worden de inkoop-systemen van de gemeente zodanig aangepast dat ze de gebruikers helpen om circulair in te kopen. Zo maken we het makkelijker om circulariteit in de inkoopprocessen te borgen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Tools circulair inkopen

Binnen de gemeente worden tools en digitale toepassingen in de (inkoop)-systemen ontwikkeld waarmee ambtenaren, van opdrachtgever tot inkoper, worden gefaciliteerd circulair in te kopen.

Verwacht resultaat Het aantal duurzame inkopen stijgt en de voetafdruk van de gemeente neemt af.

45

 Periode 2020	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 O37, O38	 Ondersteuning Lead buyers, Green Office, StartupAmsterdam, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) Circular IQ, Dealroom, Amsterdam Smart City, Amsterdam Economic Board

Programma ICT

Het programma richt zich op het duurzamer maken van de gehele ICT binnen de gemeente door onder andere minder apparatuur aan te schaffen (bijvoorbeeld door *hardware as a service*), de levensduur van apparatuur te verlengen en het energieverbruik te verlagen.

Verwacht resultaat De voetafdruk van de gemeente zal hierdoor verlagen voor zowel grondstoffen- als energieverbruik.

46

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Informatie & communicatietechnologie
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambitie

(C1) De gemeente geeft het goede voorbeeld en gaat minder consumeren.

De gemeente koopt vóór 2030 niet alleen 100% circulair in, maar vermindert ook haar consumptie met 20%. Ze begint met verbruiksmaterialen en de inrichting van de eigen panden en waar mogelijk die van maatschappelijk vastgoed.

Actierichting

(C1.2) De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe circulaire producten en diensten.

De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van circulaire producten en diensten die maximaal gebruikmaken van hergebruikt materiaal of dit mogelijk maken. Bijvoorbeeld door uitgebreide producentenverantwoordelijkheid af te spreken, zodat een producent verantwoordelijk blijft voor het product na afloop van de nuttige gebruiksduur bij de consument en het dus weer terug moet nemen voor hoogwaardige verwerking. Ook kan de gemeente samen met andere Nederlandse gemeenten, bedrijven (onder andere *start-ups in residence*) en kennisinstellingen een inkoop- en ontwikkelingsprogramma lanceren. Daarnaast treedt de gemeente op als eerste afnemer van deze producten en diensten.

Verwacht resultaat

Vanaf januari 2020 vraagt de gemeente alle producten die vallen binnen het pakket Kantoorinrichting* circulair uit. Hiermee geven we een duidelijk signaal af naar de markt en stimuleren we bedrijven hun productaanbod op de middellange termijn te verduurzamen.

* Zie highlight project op pagina 203.

Projectsoorten

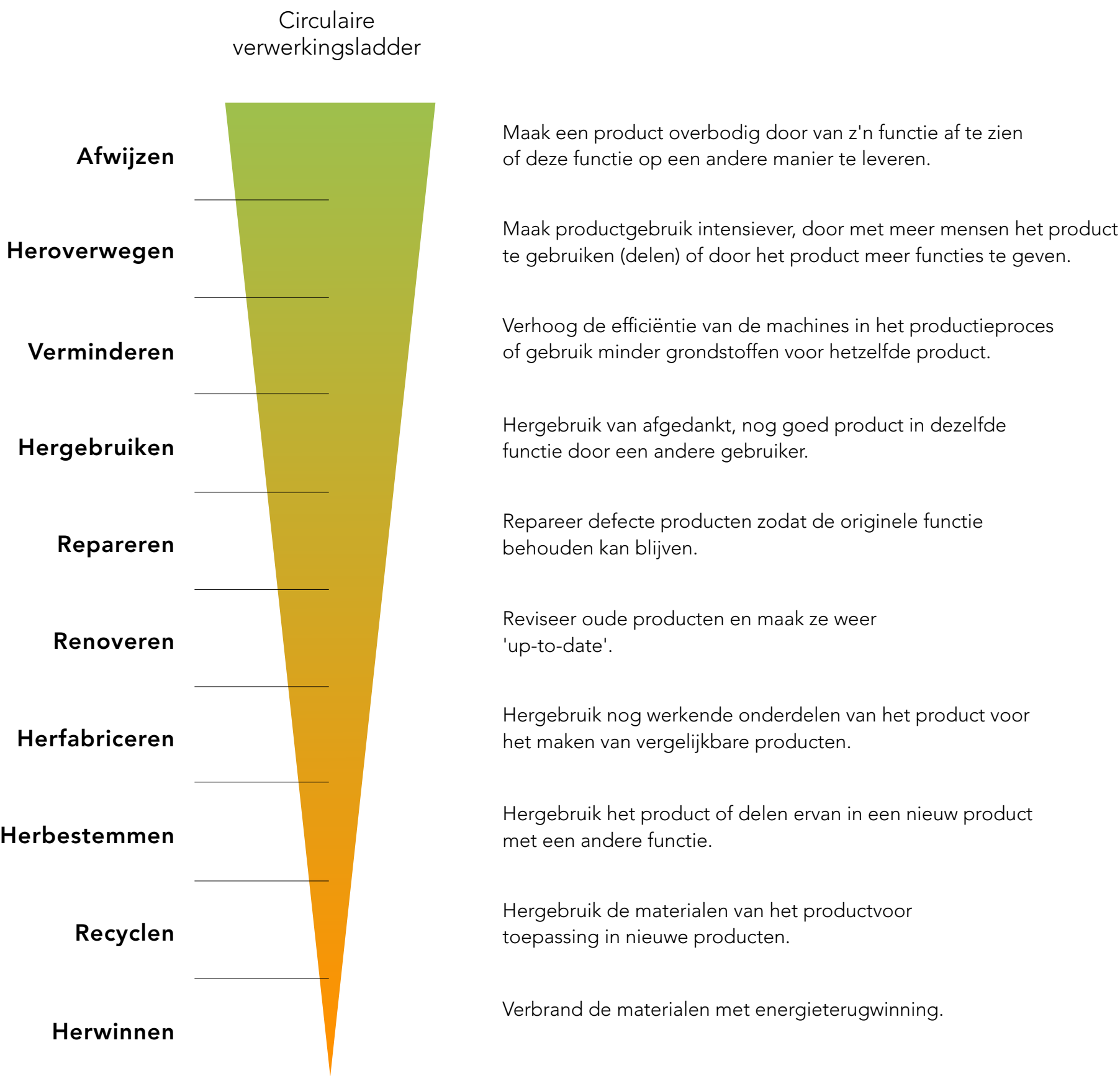
-
Meetbaar resultaat
-
Beleidsmaatregel
-
Onderzoek
-
Zichtbaar resultaat
-
Samenwerkingsverband
-
Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Circulaire vernieuwing van productketens

De reeds bestaande community van circulaire inkopers van bedrijven, lokale overheden en kennisinstellingen wordt uitgebreid en marktinitiatieven worden gebundeld. Circulaire visies voor productketens worden ontwikkeld en opgepakt met geïnteresseerde marktpartijen en inkopers.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Amsterdam Economic Board
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambitie

(C2) Samen zuiniger omgaan met wat we hebben.

In 2030 is de milieudruk van de in Amsterdam verkochte en gebruikte textiel, elektronica en meubels substantieel verlaagd. Hiertoe werkt de gemeente vóór 2023 samen met bedrijven, lokale initiatieven en kennisinstellingen om een goed werkende en bereikbare infrastructuur van deelplatforms, kringloopwinkels, onlinemarktplaatsen en reparatiediensten op te zetten. Daarnaast zetten we campagnes op die Amsterdammers aanzetten anders en minder te consumeren.

Actierichting

(C2.1) Samen aan de slag voor betere producten in Amsterdam.

Amsterdam kan de mondiaal opererende industrieën niet dwingen om producten van een hogere kwaliteit en langere levensduur en geproduceerd onder (internationaal) goede arbeidsomstandigheden in de stad te introduceren. Wel kunnen we de dialoog zoeken en innovaties stimuleren in samenwerking met bedrijven en kennispartijen. Amsterdam kan samenwerken met kennisinstellingen om circulair ontwerpen te stimuleren, zodat er meer en betere circulaire producten en diensten verschijnen – een nieuwe stroming van Dutch Design – of bedrijfsmodellen stimuleren die gebaseerd zijn op circulaire principes. Amsterdam staat hierin niet alleen en kan aansluiten bij landelijke initiatieven zoals die van de transitieagenda’s Maakindustrie en Consumptiegoederen. Ook zal de stad de samenwerking met andere overheden, Amsterdammers, bedrijven en kennisinstellingen opzoeken.

Verwacht resultaat

Zowel bedrijven als de gemeente werken aan het vergroten van het lokale aanbod aan circulaire producten om te kopen, te leasen of te delen. Omdat je daardoor niet alle spullen zelf in bezit hoeft te hebben, maken we het voor Amsterdammers makkelijker om hoogwaardige spullen te gebruiken. We zijn al begonnen maar het verduurzamen van het totale productaanbod in Amsterdam. Dit is een activiteit voor de lange termijn.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Duurzame mode in stadsdeel West

Stadsdeel West wil het meest vooruitstrevende stadsdeel op het gebied van duurzame mode zijn en ondersteunt www.warewesten.nl. Op deze website zijn dé duurzame modeadressen van Amsterdam-West bij elkaar gebracht en onderverdeeld in acht categorieën.

48

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel West
 In programma 2019 O43	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Externe trekker

Amsterdam Made

Amsterdam Made is een community die bestaat uit ruim 150 kwalitatief hoogwaardige maakbedrijven gevestigd in de Metropoolregio Amsterdam, en die passen binnen de kernwaarden creativiteit, duurzaamheid en vakmanschap. Amsterdam Made levert een bijdrage aan de duurzaamheidsambities van ondernemers en van de stad. Hoe worden Amsterdamse makers en hun producten klimaatneutraal? Hoe kunnen we in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen voor Amsterdam Made-producten met de helft verlagen? En wat betekent het om in 2050 helemaal circulair te werken? Samen met de leden van Amsterdam Made wordt een gericht programma over duurzaamheid ontwikkeld dat aandacht besteedt aan deze uitdagingen.

Verwacht resultaat → Circulair gebruik van materialen wordt binnen Amsterdam Made en het netwerk regionale maakbedrijven toegepast in lokale en regionale producten voor de (inter)nationale markt.

49

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Amsterdam Made
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Startup & Scale-up in Residence for Circular Textile

Ontwikkelen van een *Startup & Scale-up in Residence*-programma voor circulair textiel, om via gebundelde inkoopkracht de transitie naar circulair te helpen versnellen.

Verwacht resultaat → Inkoopkracht bundelen vanuit overheden en textielinkopers en koppelen aan initiatieven op het vlak van circulair textiel, helpen opschalen.

50

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) Dutch Circular Textile Valley, Amsterdam Economic Board

Waardeketen

Consumptiegoederen

Ambitie

(C2) Samen
zuiniger omgaan met wat
we hebben.

In 2030 is de milieudruk van de in Amsterdam verkochte en gebruikte textiel, elektronica en meubels substantieel verlaagd. Hiertoe werkt de gemeente vóór 2023 samen met bedrijven, lokale initiatieven en kennisinstellingen om een goed werkende en bereikbare infrastructuur van deelplatforms, kringloopwinkels, onlinemarktplaatsen en reparatiediensten op te zetten. Daarnaast zetten we campagnes op die Amsterdammers aanzetten anders en minder te consumeren.

Actierichting

(C2.2) Minder
consumeren en meer delen door
verhoogd bewustzijn.

De gemeente initieert bewustzijns campagnes en beleid rondom advertenties in de openbare ruimte die de perceptie (en de consumptie) van deelgebruik, reparatie en hergebruik van textiel, elektronica en meubilair beïnvloeden. Ook hierbij wordt maximaal aangesloten op landelijke initiatieven en zoeken we de samenwerking met andere overheden, Amsterdammers, bedrijven en kennisinstellingen.

Verwacht
resultaat

We zetten de beweging in gang dat we als stad minder spullen kopen en meer gaan delen, hergebruiken en repareren. We beginnen met sportspullen, om zo jongeren op een aantrekkelijke manier met circulariteit in contact te brengen. Dit is een meerjarige inspanning waarvan de resultaten op de middellange termijn zichtbaar zullen worden.

Projectsoorten

Meetbaar resultaat	Zichtbaar resultaat
Beleidsmaatregel	Samenwerkingsverband
Onderzoek	Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Verkenning delen sportspullen

Naar het voorbeeld van andere steden, zoals Londen, worden onderbenutte goederen, zoals sportspullen, ter beschikking gesteld om te delen. Vooral in wijken waar kinderen geen of weinig toegang hebben tot sportspullen zoals helmen, skateboards, ballen en hockeysticks. Dit gaat bijdragen aan het stimuleren van meer beweging in de stad.

Verwacht resultaat Meer kinderen krijgen toegang tot sportspullen en zullen aangespoord worden om meer te gaan bewegen. Ook belanden er minder sportattributen bij het afval doordat deze een verlengde levensduur krijgen.

51

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Stadsdelen, GGD, Economische Zaken
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) Smart City, Share NL

Afval & Grondstoffen

Participatieaanpak adoptie ondergrondse containers

In de aanpak adoptie ondergrondse containers worden bewoners gestimuleerd verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen schone leefomgeving. Deze werkwijze is bij uitstek een voorbeeld waarbij uitvoering en gebiedsgericht werken succesvol hand in hand gaan. Het past daarmee helemaal binnen het gebiedsgericht werken.

Verwacht resultaat Op dit moment hebben wij in Amsterdam circa 2000 adoptanten. In onze aanpak werken wij er doorlopend aan om onder andere dit netwerk te versterken, kwalitatief te verbeteren en duurzaam uit te breiden.

52

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

 Waardeketen

Consumptiegoederen

 Ambitie

(C2) Samen
zuiniger omgaan met wat
we hebben.

In 2030 is de milieudruk van de in Amsterdam verkochte en gebruikte textiel, elektronica en meubels substantieel verlaagd. Hiertoe werkt de gemeente vóór 2023 samen met bedrijven, lokale initiatieven en kennisinstellingen om een goed werkende en bereikbare infrastructuur van deelplatforms, kringloopwinkels, onlinemarktplaatsen en reparatiediensten op te zetten. Daarnaast zetten we campagnes op die Amsterdammers aanzetten anders en minder te consumeren.

 Actierichting

(C2.3) Deelgebruik en
reparatie worden makkelijk,
bereikbaar en betaalbaar.

De gemeente verbetert de stadsbrede infrastructuur voor lenen en hergebruik. Hiervoor verbinden we bestaande initiatieven met elkaar en voegen we waar nodig nieuwe elementen toe. Denk bijvoorbeeld aan ‘goederenbibliotheken’ en toegankelijke Repair Café’s. De gemeente zorgt met ruimtelijk beleid en innovatieve concepten voor locaties voor circulaire diensten die mogelijk sociaal kunnen worden ingevuld, bijvoorbeeld door mensen die sociaal contact of een dagbesteding zoeken of een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Met marktpartijen en ambachtscentra investeert de gemeente in bereikbare, strategisch geplaatste en goed uitgeruste locaties voor reparatiediensten. Zo werken we bijvoorbeeld intensief samen met ontwerpers en opleidingen, maar ook met buurthuizen en winkels. Uiteindelijk moeten de deel-, leen-, herstel- en reparatiediensten net zo gemakkelijk bereikbaar worden als winkels voor nieuwe, niet-circulaire producten nu zijn.

Verwacht
resultaat

We willen in de komende jaren de markt voor tweedehands spullen vergroten. Daarvoor is een nieuw ketenconcept nodig waarbij de positie van kringloopwinkels versterkt wordt. Hiervoor toetsen we op korte termijn de rol van bestaande online platforms om zo de rol van kringloopwinkels toekomstbestendig te maken.

Projectsoorten

-
 Meetbaar resultaat

 Zichtbaar resultaat
-
 Beleidsmaatregel

 Samenwerkingsverband
-
 Onderzoek

 Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Verlenging levensduur consumentengoederen

Door toepassing van nieuwe technologieën als *artificial intelligence* wordt onderzocht hoe kan worden voorkomen dat goederen bij het grof afval belanden. Bijvoorbeeld door bij grofvuilaanmelding op de gemeentelijke website de mogelijkheid te bieden goederen eerst te koop/te geef aan te bieden aan derden via bestaande onlineplatformen. Ook wordt onderzocht of bestaande gemeentelijke scanauto's voor foutparkeren ingezet kunnen worden om waardevol grof afval langs te weg te identificeren en automatisch online aan te bieden.

Verwacht resultaat Verlengen van de levensduur van producten, verminderen van de hoeveelheid grof afval dat in de verbrander belandt en vergroten van bewustzijn van de (rest)waarde van spullen.

53

Periode
2020-2021

In programma 2019
M1

Waardeketen
Consumptiegoederen

Trekker(s)
CTO Innovatieteam

Ondersteuning
Afval & Grondstoffen,
Communicatie

Externe partner(s)
Marktplaats, kringloopwinkelke-
tens RataPlan en De Lokatie

Afval & Grondstoffen

Nieuwe aanbesteding kringloopwinkels

In 2020 worden de taken die kringloopwinkels vervullen opnieuw aanbesteed. De markt wordt gevraagd een ketenconcept te ontwerpen voor de kringloop 2.0. De rol van kringloopbedrijven wordt hiermee geïntensiveerd en de innovatiekracht beter benut.

Verwacht resultaat Verlengen van levensduur van producten, vergroten van bewustzijn van de (rest)waarde van spullen en meer Amsterdammers enthousiast maken over het gebruik van tweedehands spullen.

54

Periode
2020

In programma 2019
n.v.t.

Waardeketen
Consumptiegoederen

Trekker(s)
Afval & Grondstoffen

Ondersteuning
n.v.t.

Externe partner(s)
n.v.t.

Waardeketen Consumptiegoederen

Ambitie (C3) Amsterdam maakt het meeste van afgedankte producten.

Producten die niet meer te repareren zijn, worden vanaf 2025 zodanig hoogwaardig verwerkt dat hun maximale waarde behouden blijft. Met behulp van publiek-private samenwerkingen willen we in 2025 textiel, elektronica, meubels en plastic op zo’n manier inzamelen en scheiden dat we meer kansen creëren voor hergebruik, reparatie of andere vormen van hoogwaardige verwerking.

Actierichting (C3.1) De gemeente, bedrijven en kennisinstellingen werken samen om meer uit afgedankte spullen te halen.

Er wordt gewerkt aan een Amsterdams ‘afval naar grondstof’-cluster van bedrijven, kennisinstellingen en overheid (waaronder het Havenbedrijf Amsterdam). Hier wordt het (innovatieve) hergebruik van gerecyclede materialen in nieuwe producten intensief nagestreefd.

Verwacht resultaat

Van latexverf tot textiel en van bedrijfsafval tot luiermateriaal: we gaan de circulaire verwerking van verschillende producten opschalen. In het opvolgende programma wordt deze selectie uitgebreid.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Externe trekker

2RAW2U

De Hogeschool van Amsterdam werkt samen met de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van een ‘visie op spullen’. Deze visie richt zich op de transformatie van het huidige systeem rondom grof en bijzonder afval. Activiteiten: ontwikkelen van een gezamenlijk toekomstbeeld, opzetten van een meerjarige onderzoeks-programmering en verkennen van financieringsmogelijkheden.

Verwacht resultaat Verbetering van logistiek en de ontwikkeling van lokale en centrale recyclepunten/circulaire ambachtscentra ter voorkóming van het ontstaan van grof afval en stimuleren van verlenging van levensduur van producten.

55

Periode 2019-2020	Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning Afval & Grondstoffen
Waardeketen Consumptiegoederen	Externe partner(s) n.v.t.

Externe trekker

Circular Packaging

Doorontwikkelen van de open *collaborative business modelling*-aanpak voor het ontwerpen van nieuwe waardesystemen rondom productverpakkingscombinaties. *Casestudy* is het gebruik van olifantsgras als verpakkingsmateriaal.

56

Periode 2020	Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning n.v.t.
Waardeketen Consumptiegoederen	Externe partner(s) n.v.t.

Externe trekker

Hergebruik latexverf

Opschaling van de pilots om latexverf op te werken in samenwerking met verfindustrie en kringloopwinkels.

Verwacht resultaat Met dit project verwachten we in 2020 40.000 liter afgedankte latexverf op te werken en geschikt te maken voor verkoop. Hiermee worden grondstoffen en CO₂-uitstoot bespaard.

57

Periode 2020-2021	Trekker(s) Afval & Grondstoffen
In programma 2019 C5	Ondersteuning n.v.t.
Waardeketen Consumptiegoederen	Externe partner(s) Kringloopwinkel De Lokatie

De geavanceerde sorteermachine voor kleding van Wieland Textiles. Hiermee wordt hoogwaardig textiel op efficiënte wijze gesorteerd voor de productie van nieuwe kleding.

Een circulaire textielregio brengt mode en textiel meer bij de tijd

We staan er doorgaans niet bij stil, maar kleding legt een enorme druk op het milieu.

58

 Periode
2020-2025

 In programma 2019
n.v.t.

 Overkoepelende thema's
Digitalisering, data & platforms

 Trekker(s)
CTO Innovatieteam

 Ondersteuning
Onderzoek, Informatie & Statistiek, Datalab, Afval & Grondstoffen, Ruimte & Duurzaamheid

 Externe partner(s)
n.v.t.

Een circulaire textielregio brengt mode en textiel meer bij de tijd.

We staan er doorgaans niet bij stil, maar kleding legt een enorme druk op het milieu.* De katoenteelt en de textielproductie behoren tot de meest vervuilende bedrijfstakken, en veruit het grootste deel van het ingezamelde textiel wordt niet in Nederland gerecycled maar naar Oost-Europa of Afrika vervoerd. Hierdoor hebben we geen zicht meer op wat er met deze kleding gebeurt en kunnen we deze niet lokaal hoogwaardig verwerken en hergebruiken. Omdat de Metropoolregio Amsterdam als een magneet werkt op bedrijven en initiatieven uit de kledingindustrie, zijn we hard bezig om een circulaire textielregio te maken. Hiervoor werken we samen met bedrijven, kennisinstellingen en overheden. In deze textielregio wordt kennis over een meer duurzame en sociale kledingsector uitgewisseld met andere textielregio's wereldwijd. Zo dragen we bij aan een ecosysteem voor circulair textiel.

* Textiel is een van de prioritaire stromen binnen deze strategie en het circulaire programma. De uitwerking is gebaseerd op het door het stadsbestuur in 2019 vastgestelde beleid Circulair Textiel en het initiatiefvoorstel Amsterdam Koploper duurzaam Textiel (Timman, 25 januari 2019) waarbij het verbeteren van de inzameling, sortering en verwerking van het huishoudelijk textiel, het positioneren van de regio als circulaire textielregio en de koppeling met het landelijke en Europese textielbeleid centraal stonden.

Wat is de rol van de gemeente?

Amsterdam koopt gerecycled textiel in van bedrijven in en rond Amsterdam. We ondersteunen de ontwikkeling van nieuwe circulaire garens en producten. Van afgedankt textiel proberen we de inzameling, sortering en verwerking te verbeteren. Circulariteit staat daarbij voorop. Ook willen we de keten transparanter maken. Samen met partners vragen we aandacht voor de juiste regelgeving, op landelijk en Europees niveau. Ten slotte ontwikkelen we ook zelf beleid dat een circulaire textielketen in de stad bevordert.

Hoe laten we dit project slagen?

Om een circulaire textielregio te worden, is nauwe samenwerking erg belangrijk. De

We ondersteunen de ontwikkeling van nieuwe circulaire garens en producten.

gemeente verbindt bedrijven, kennisinstellingen en overheden die elk de kracht en potentie van de regio benutten en samenwerken met andere regio's in binnen- en buitenland. Alle spelers doen waar ze goed in zijn.

Wat levert het op?

In 2021 zal meer textiel worden ingezameld in de stad. Ook zullen we meer inzicht hebben in wat er wordt ingezameld en hoe dat wordt gesorteerd. Transparantie in

de keten geeft ons een beter zicht op wat nodig is om de circulaire verwerking verder te helpen. Met die kennis ontwikkelen we passende businessmodellen en organiseren we events en workshops in de stad, in samenwerking met partners. Ook resulteren de inspanningen in nieuwe economische bedrijvigheid.

Hoe gaat het nu verder?

Het streven naar een circulaire textielketen is een proces van jaren – en niet alleen voor de gemeente. Het project investeert in gezamenlijke initiatieven en de opbouw van een stevig netwerk.

Hoe doen we het samen?

De textielregio richt zich op de zakelijke markt, bijvoorbeeld door concreet in te kopen en door instrumenten als een *Startup in Residence*-programma. Maar de bewoners en bezoekers van Amsterdam spelen een even belangrijke rol. We ondersteunen initiatieven in de stad, zowel door ze financieel op weg te helpen als door ze zichtbaarder te maken. Zo bundelen we onze krachten.

Van bedrijfsafval naar stedelijk afval

Wij willen een efficiëntere en duurzamere inzameling van het bedrijfsafval. Anders dan bij het huishoudelijk afval is inzamelen van bedrijfsafval geen wettelijke taak van de gemeente.

59

🕒 Periode

2020

📅 In programma 2019

C3

🏷️ Waardeketen

Consumptiegoederen

🚶 Trekker(s)

Afval & Grondstoffen

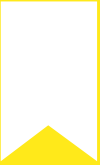
🌐 Ondersteuning

n.v.t.

🤝 Externe partner(s)

n.v.t.

Van bedrijfsafval naar stedelijk afval.

Wij willen een efficiëntere en duurzamere inzameling van het bedrijfsafval. Anders dan bij het huishoudelijk afval is inzamelen van bedrijfsafval geen wettelijke taak van de gemeente. Daardoor zijn er nu maar liefst drie afvalopties voor Amsterdamse ondernemers: óf het bedrijf heeft zo weinig afval dat het meekan met het huishoudelijk afval, óf het heeft een contract met een van de tien particuliere inzamelaars in Amsterdam, óf het heeft een contract met de commerciële afdeling bedrijfsafval van de gemeente. De huidige inefficiënte inzameling leidt tot rommel op straat en te weinig gescheiden afval. Met verschillende projecten wil de gemeente dit proces verduurzamen.

Voor bedrijfsafval willen we nog maar één inzamelaar door de straat laten rijden.

Wat is de rol van de gemeente?

Een efficiëntere en meer duurzame inzameling krijgt de gemeente niet alleen voor elkaar. De uitdagingen zijn namelijk groot. Ondernemers zullen meer afval moeten gaan scheiden en zullen moeten betalen voor het afval dat zij aanbieden. Daarbij zetten we volop in om nog maar één inzamelaar door de straat te laten rijden. Samen met partners kijken we hoe we duurzamer kunnen inzamelen, bijvoorbeeld door de inzet van slimmere regels, betere handhaving en het opzetten van vrijwillige collectieven. Met dit laatste hebben we afgelopen jaren al geëxperimenteerd in een pilot in het gebied 9 straatjes. De gemeente heeft hierbij een voortrekkersrol en vraagt, via een aanbesteding, aan de markt om met innovatieve oplossingen te komen.

Hoe laten we dit project slagen?

Om dit traject te laten slagen, is samenwerking met particuliere inzamelaars, ondernemers, kennisinstellingen, andere steden en het Rijk nodig. We moeten op zoek naar innovatieve inzamelconcepten om de uitdagingen in met name de drukke, gemengde woon-werkgebieden het hoofd te bieden.

Wat levert het op?

Aan het eind van dit traject wordt meer afval gescheiden en is de leefbaarheid in Amsterdamse buurten verbeterd. Dat realiseren we met verschillende initiatieven. Denk bijvoorbeeld aan het oprichten van ondernemerscollectieven die samen hun afvalinzameling organiseren, of aan white label collection, ofwel de inzameling van bedrijfsafval door een witte, 'merkloze' auto voor een

gehele straat, zodat we het aantal kilometers van zware voertuigen omlaagbrengen. Ook zullen we het zogeheten reinigingsrecht voor ondernemers herzien en komen er eenduidige regels voor marktondernemers over hoe zij afval moeten aanbieden en de marktkraam schoon achterlaten. Een voorlichtingspakket en -campagne voor ondernemers zullen daarbij helpen.

Hoe gaat het nu verder?

Met dit programma maken we de logistiek van bedrijfsafval efficiënter en zamelen we meer afval gescheiden in. Hoogwaardige verwerking van afval komt daarmee in zicht. Uiteindelijk moet dit leiden tot een systemische verandering waarin het onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval verdwijnt en we uitgaan van stedelijk

afval. Daarbij is een belangrijke taak weggelegd voor de rol die alle stakeholders in de keten kunnen spelen.

Hoe doen we het samen?

Dit programma richt zich naast ondernemers ook op scholen, sportverenigingen en markten in Amsterdam. Met verschillende maatregelen stimuleren we al deze groepen om meer afval gescheiden aan te bieden. Afval scheiden op scholen en sportverenigingen leidt bovendien tot meer bewustwording onder jongeren. We hopen dat kinderen deze nieuwe gewoonten mee naar huis nemen en hun ouders inspireren om ook afval te gaan scheiden.

Ja, óók luiers zijn geschikt voor recycling

In het huishoudelijke restafval zit jaarlijks zo'n 200 duizend ton luiers en incontinentiemateriaal. Dat is ongeveer het gewicht van 30 tot 40 duizend olifanten.

60

Periode

2020

In programma 2019

n.v.t.

Waardeketen

Consumptiegoederen

Trekker(s)

Afval & Grondstoffen

Ondersteuning

Stadsdeel Zuid

Externe partner(s)

Metropoolregio Amsterdam

Ja, óók luiers zijn geschikt voor recycling.

In het huishoudelijke restafval zit jaarlijks zo'n 200 duizend ton luiers en incontinentiemateriaal. Dat is ongeveer het gewicht van 4 tot 5 duizend olifanten. Samen vormen ze ongeveer 5% van het huishoudelijke restafval. Nu worden de luiers nog verbrand, terwijl ze geschikt zijn voor hoogwaardige recycling. Van de nieuwe grondstoffen die dat oplevert worden weer producten gemaakt, ook nieuwe luiers. Daarom begint de Metropoolregio Amsterdam met het gescheiden inzamelen ervan.

Wat is de rol van de gemeente?

Wettelijk gezien is de gemeente alleen verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval. In dit project willen we ook luiers inzamelen bij zorginstellingen en kinderdagverblijven. In samenwerking met Procter & Gamble, de producent van Pampers, hebben we hier al mee geëxperimenteerd waarbij de luiers succesvol zijn verwerkt tot onder andere biogas, cellulose en plastic. In 2020 doen we samen met andere partijen uit de regio een oproep aan de markt voor de inzameling en verwerking van luiers en incontinentiemateriaal. Daarop volgt een aanbesteding voor de verwerking ervan. Pas als een goede, maatschappelijk verantwoorde verwerking voorhanden is, gaan we over op recycling.

Hoe groter de afvalstroom, des te gemakkelijker de aanbesteding en des te groter de impact.

Hoe laten we dit project slagen?

Dit project vraagt om nauwe samenwerking tussen de betrokken partijen: aan de ene kant de huishoudens, kinderdagverblijven en zorginstellingen die hun luiers gescheiden aanbieden, aan de andere kant de verwerkingsbedrijven. Hierin is ook een expliciete rol voor de gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam die het afval inzamelen.

Wat levert het op?

Als de marktverkenning in 2020 is afgerond, zal de aanbesteding voor de inzameling en verwerking van de luiers plaatsvinden. Het gezamenlijk inzamelen van luiers biedt ons veel kansen voor innovatie, want door kinderdagverblijven en zorginstellingen ook op de gescheiden inzameling aan te sluiten kunnen we echt impact maken.

Hoe gaat het nu verder?

We zorgen ervoor dat luiers en incontinentiemateriaal in onze regio efficiënt en effectief zullen worden ingezameld. Hoe groter de afvalstroom, des te gemakkelijker de aanbesteding en des te groter de impact.

Hoe doen we het samen?

Jonge gezinnen, kinderdagverblijven en zorginstellingen spelen een cruciale rol in de inzameling van luiers. Door voor de juiste logistiek en inzamelvoorzieningen te zorgen, helpen we deze groepen te verduurzamen. Ook laten we zo aan andere Amsterdammers zien hoezeer het scheiden van afval bijdraagt aan een circulaire economie.

Wasmachinefilters

Stimuleren van gebruik van wasmachine-filters door Amsterdammers, hotels en wasserettes. In overleg met Plastic Soup Foundation en Waternet wordt een concreet plan van aanpak opgesteld.

Verwacht resultaat

Hierdoor zullen minder plastic en vezels in het water en milieu terechtkomen.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadswerken
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Bedrijfsafval in beeld

Onderzoeksaanvraag bij NWO voor het in kaart brengen en modelleren van bedrijfsafvalstromen.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambitie

(C3) Amsterdam
 maakt het meeste van af-
 gedankte producten.

Producten die niet meer te repareren zijn, worden vanaf 2025 zodanig hoogwaardig verwerkt dat hun maximale waarde behouden blijft. Met behulp van publiek-private samenwerkingen willen we in 2025 textiel, elektronica, meubels en plastic op zo’n manier inzamelen en scheiden dat we meer kansen creëren voor hergebruik, reparatie of andere vormen van hoogwaardige verwerking.

Actierichting

(C3.2) Bedrijven helpen
 Amsterdammers hun spullen te
 waarderen.

Door duidelijke afspraken te maken met producenten (zogenaamde producentenverantwoordelijkheid) worden Amsterdammers geholpen om de waarde van materialen te behouden door goede scheiding, (retour)-logistiek, betere verwerkbaarheid en betere verwerking. Waar mogelijk wordt hiervoor ook een gedifferentieerd tarief voor het aanbieden of verwerken van reststromen ingezet.

Verwacht resultaat

De circulaire monitor toont aan dat het overgrote deel van het afval van bedrijven komt. Met een uitgebreide groep aan partners hebben we eind 2021 diverse circulaire oplossingen voor deze stromen uitgetest zodat we die in een volgend programma kunnen gaan opschalen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Externe trekker

Recyclen en upcyclen van grondstoffen en producten

Uitbouwen en opschalen van reeds ontwikkelde circulaire initiatieven en het initiëren van nieuwe initiatieven voor onder meer textiel en mode. Hierbij ligt de focus op vergroten van zichtbaarheid van de regio, vindbaarheid van bestaande activiteiten en initiatieven en aansluiting realiseren met de industrie.

63

Externe trekker

Consortium bedrijfsafval circulair

In de lineaire economie komt veel bedrijfsafval vrij, vaak in grote volumes. Voorbeelden hiervan zijn sorteeresidu, organische natte fractie, zuiveringsslib en hout. Dit afval wordt momenteel verbrand en gestort. De Amsterdam Economic Board werkt met partners aan circulaire oplossingen voor deze afvalstromen.

64

Afval & Grondstoffen

REFLOW: circulair textiel

REFLOW is een driejarig onderzoeksproject gefinancierd door de Europese Commissie en met een focus op de ontwikkeling van constructieve processen voor materiaalstromen. In zes steden in Europa zoomt het project in op specifieke materialen, waaronder textiel.

Verwacht resultaat Via de pilots worden gegevens over stromen van materialen in kaart gebracht en gevisualiseerd, er worden governance modellen en -processen ontwikkeld en er wordt technologie ontwikkeld die duurzame en schaalbare implementatie van dergelijke processen ondersteunt. Er wordt gewerkt aan een intentieverklaring voor transparantie in de textielketen.

65

Periode 2020-2021	Trekker(s) Amsterdam Economic Board
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning n.v.t.
Waardeketen Consumptiegoederen	Externe partner(s) n.v.t.

Periode 2020-2021	Trekker(s) Amsterdam Economic Board
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning n.v.t.
Waardeketen Consumptiegoederen	Externe partner(s) n.v.t.

Periode 2020-2021	Trekker(s) Afval & Grondstoffen
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning Metropoolregio Amsterdam
Waardeketen Consumptiegoederen	Externe partner(s) n.v.t.

Retourlogistiek meubels en matrassen

Samen met producenten wordt onderzocht hoe tweedehands meubels hergebruikt kunnen worden. Dit is nodig om scherper zicht te krijgen op de inzamelinfrastructuur.

66

 Periode 2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambitie

(C3) Amsterdam maakt het meeste van afgedankte producten.

Producten die niet meer te repareren zijn, worden vanaf 2025 zodanig hoogwaardig verwerkt dat hun maximale waarde behouden blijft. Met behulp van publiek-private samenwerkingen willen we in 2025 textiel, elektronica, meubels en plastic op zo’n manier inzamelen en scheiden dat we meer kansen creëren voor hergebruik, reparatie of andere vormen van hoogwaardige verwerking.

Actierichting

(C3.3) Amsterdam gaat netjes om met afgedankte maar bruikbare spullen.

Helaas zetten Amsterdammers ook nog goede producten op straat. Daarom moet worden doorontwikkeld op de bestaande logistiek, bijvoorbeeld de maandelijkse inzameling van afgedankt meubilair, zodat de waarde van afgedankte maar bruikbare producten zo veel mogelijk behouden blijft en ze bijvoorbeeld een tweede leven kunnen krijgen. Dit is met name van belang voor meubels en elektronica. Hier kan het cluster stadsbeheer ook een rol spelen, bijvoorbeeld door monitoring en handhaving.

Verwacht resultaat

Vanaf 2021 willen we zorgvuldiger omgaan met afgedankte spullen uit de Amsterdamse huishoudens. De komende jaren zetten we in op het doorontwikkelen van recyclepunten tot circulaire ambachtscentra. Deze bieden ook plaats aan lokale circulaire initiatieven.

Projectsoorten

-
 Meetbaar resultaat

 Zichtbaar resultaat
-
 Beleidsmaatregel

 Samenwerkingsverband
-
 Onderzoek

 Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Repurpose: hergebruiken van reststromen door het mkb

De Hogeschool van Amsterdam heeft de Repurpose Driven Design & Manufacturing-methode ontwikkeld om het mkb te helpen bij het hergebruiken van reststromen. Doel is om deze methode breder in te zetten voor afvalinzamelaars, ontwerpers en producenten.

Verwacht resultaat De gemeente gaat waar mogelijk de resultaten van het Repurpose-project inzetten voor het implementeren van de circulaire strategie.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Opschalen van lokale recyclepunten

Op basis van de ervaring met het eerste lokale recyclepunt in De Pijp, wordt een investeringsbesluit opgesteld voor het uitbreiden van lokale recyclepunten, aansluitend op lokale initiatieven met betrekking tot zero waste en hergebruik.

Verwacht resultaat Met lokale recyclepunten maken we het Amsterdammers makkelijker om op een goede manier van hun grof afval af te komen. Het lokale recyclepunt is bemand en zal ook als informatiepunt dienen voor omwonenden met vragen over afval.

 Periode 2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Realisatie circulair recyclecentrum Toetsenbordweg

Afvalpunten transformeren tot recyclepunten/ambachtscentra, die naast de voorzieningen van een afvalpunt zoals we dat kennen, ook functioneren als kringloopcentra en tweedehandsbouwmarkten, en die ruimte bieden voor creatieve industrie en educatie. Op de Toetsenbordweg zal het eerste circulaire recyclecentrum worden gerealiseerd.

Verwacht resultaat Het circulair ambachtscentrum zal bijdragen aan de hoogwaardige verwerking van producten, verlenging van de productlevensduur en het bewustzijn bij bezoekers. Het centrum zal gerealiseerd worden zodra het kredietbesluit is goedgekeurd.

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 C8, C11	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.

Algemeen Naast de ambities binnen de waardeketens zijn overkoepelende thema's geïdentificeerd die ingezet kunnen worden voor de transitie naar een circulaire economie; denk hierbij aan een lobby-agenda, het logistieke vraagstuk en digitalisering. Deze thema's en bijpassende projecten worden behandeld vanaf pagina 185. Binnen de waardeketen Consumptiegoederen spelen deze thema's ook een rol. Gerelateerde projecten worden hier getoond.

Projectsoorten

- Concreet project
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Green Business Club Zuidas

Green Business Club Zuidas is in 2012 opgericht om binnen het bedrijfsleven structureel samen te werken aan verduurzaming van het gebied. Er zijn zo'n vijftig bedrijven van de Zuidas aangesloten. Zij werken onder andere samen op het gebied van verduurzamen van afvalstromen en logistiek.

70

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel Zuid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Lectoraten circulaire economie Hogeschool van Amsterdam

Op de HvA wordt binnen de volgende lectoraten circulaire lesstof aangeboden: Circulair Ontwerpen en Ondernemen, City Logistiek, Psychologie voor een Duurzame Stad en en Play and Civic Media. Hiermee komen we tot kennisopbouw en het inspireren van studenten, waardoor zij circulaire principes in de toekomst meenemen in hun werk of zelf circulair gaan ondernemen.

71

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Consumptiegoederen	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Duurzame 100 van Amsterdam-Noord

De 'duurzame 100 van Amsterdam-Noord' is gebaseerd op 'de duurzame 100 van Trouw'. In deze kennisexpeditie wordt gezocht naar ondernemende Noorderlingen met duurzame ambities. Samen zetten zij zich in voor verdere verduurzaming van Amsterdam. Op deze manier creëren we awareness en betrokkenheid ten behoeve van de verdere verduurzaming van Amsterdam.

72

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

 Waardeketen
Consumptiegoederen

 Communicatie
richting stad

 Trekker(s)
Stadsdeel Noord

 Ondersteuning
Team Democratisering

 Externe partner(s)
n.v.t.

Gebouwde
omgeving

4.4 Gebouwde omgeving

Het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2021* voor de gebouwde omgeving richt zich op nieuwe gebiedsontwikkelingen, aanbestedingen en tenders van gronduitgifte en op de transformatie van de bestaande stad.

De gemeente speelt als vergunningverlener en gronduitgever en opdrachtgever van maatschappelijk vastgoed zelf een belangrijke rol in de ontwikkeling en transformatie van de gebouwde omgeving: door randvoorwaarden in vergunningen geeft de gemeente richting en invulling aan de ontwikkeling van de stad. De ambities voor de gebouwde omgeving geven aan welke strategie de gemeente komende jaren wil volgen. Daarvoor zijn projecten geformuleerd om de ambities te behalen. Zowel projecten die de gemeente uitvoert als projecten door en samen met externe partners. De meeste projecten hebben betrekking op gebouwen, grond-, weg- en waterbouw (GWW). Daarnaast zijn er projecten opgenomen die zich richten op het structureel samenwerken van diensten binnen de gemeente.

Projecten binnen de gebouwde omgeving kenmerken zich door een aanpak die veel voorkomt in de circulaire economie:

1. Vind belanghebbenden binnen én buiten de gemeente en begin zo vroeg mogelijk met samenwerken.
2. Definieer gezamenlijk de vraag, voordat een oplossing wordt uitgewerkt.
3. Onderzoek of er al oplossingen buiten de organisatie zijn bedacht vóór het beantwoorden van de vraag en gebruik die oplossingen om gezamenlijk de vraag aan te scherpen.
4. Werk op basis van de aangescherpte vraagstelling een aantal mogelijke oplossingen of strategieën uit om tot een oplossing te komen.
5. Werk gestructureerd samen. Deel en vier de successen en deel ook mislukkingen om gezamenlijk te leren.

De circulaire aanpak van aanbestedingstrajecten en tenders voor gronduitgifte volgt in principe dezelfde aanpak.

(G1) Circulair ontwikkelen doen we samen.

Vanaf 2022 zijn alle nieuwe ontwerpen voor gebiedsontwikkelingen (inclusief transformatie) en openbare ruimte in Amsterdam gebaseerd op circulaire criteria. Dit doen we in samenwerking met Amsterdammers, de markt en andere overheden. De uitdaging voor de hele stad is om de eerstkomende jaren het gebruik van primaire grondstoffen te verminderen om de doelstelling van 2030 te halen. Daartoe zetten we op stedelijk niveau instrumenten in, zoals themastudies, en op het niveau van de gebieden werken we specifieke, haalbare ambities en instrumenten uit.

(G1.1) Ondergrens: zo veel mogelijk hergebruikte en biobased materialen toepassen.

De focus in de strategie voor de gebouwde omgeving leggen we op instrumenten en criteria die op korte termijn impact opleveren. Het inzetten van hergebruikte en biobased materialen tijdens de bouw zorgt op korte termijn voor minder behoefte aan primaire grondstoffen. De wettelijk verplichte MilieuPrestatie Gebouwen is een bestaand landelijk instrument dat Amsterdam wil gebruiken om het gebruik van primaire grondstoffen op korte termijn te verminderen. Het stapsgewijs en structureel aanscherpen van de huidige wettelijke norm van 1,0 naar een (Amsterdamse) norm van 0,5 of lager in 2030, zal de inzet van hergebruikte en biobased materialen over de hele stad sterk vergroten en nieuwe markten creëren. Op basis van ervaringen met circulair bouwen bepalen we in 2020 de stedelijke ondergrens ofwel de maximaal toelaatbare waarde.

Verwacht resultaat

Eind 2020 hebben we voldoende inzicht in de mate waarin hergebruikte bouwmaterialen en hernieuwbare bouwmaterialen ingezet kunnen worden om stapsgewijs vanaf 2021 de MPG te verlagen en daardoor aan te scherpen.

Projectsoorten

Meetbaar resultaat

Beleidsmaatregel

Onderzoek

Zichtbaar resultaat

Samenwerkingsverband

Product of instrument

Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Amsterdam: stad met gro- te circulaire bouwambities

De gemeente Amsterdam wil een overgang stimuleren naar een circulaire bouwketen met de focus op het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen.

73

Periode

2020-2022

In programma 2019

n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

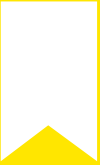
Ondersteuning

Ingenieursbureau,
Grond & Ontwikkeling

Externe partner(s)

n.v.t.

Amsterdam: stad met grote circulaire bouwambities.

De gemeente Amsterdam wil een overgang stimuleren naar een circulaire bouwketen met de focus op het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen. We stellen daarom voor de komende periode, van 2020 tot 2022, een helder basisniveau vast voor onze circulaire ambities op stads- en projectniveau. Stapsgewijs wordt het eerste basisniveau aangescherpt met kennis die is opgedaan in de praktijk. Te denken valt aan een inventarisatie van themastudies en het toepassen van materiaalpaspoorten. Op korte termijn moet er zo een haalbaar basisniveau zijn ontwikkeld dat steeds ambitieuzer wordt.

Wat is de rol van de gemeente?

We geven het goede voorbeeld door beleid vast te stellen en de juiste randvoorwaarden voor onze eigen organisatie te creëren. Voor de andere ontwikkelingen in de stad dagen we de markt uit door middel van tenders voor gronduitgifte. Verder onderzoeken we de haalbaarheid van het stimuleren van circulair bouwen met regelgeving.

Hoe laten we dit project slagen?

De bouwketen staat voor een enorme opgave die nieuwe kansen kan brengen. Het is dan wel noodzakelijk om de onzekerheden en risico's breed te verkennen. We zoeken samenwerking met externe marktpartijen, omdat dit essentieel is voor de bepaling van onze circulaire ambities. We zullen tijd en

ruimte moeten creëren om nieuwe innovaties te testen en mogelijk zijn er financiële middelen nodig om de transitie te faciliteren.

Wat levert het op?

Als we een basisniveau voor circulaire ambities op stads- en projectniveau vaststellen en dit stapsgewijs aanscherpen, zullen we bijdragen aan een reductie van gebruik van primaire grondstoffen. Zo werken we aan een reductie van de CO₂-uitstoot.

Hoe gaat het nu verder?

We krijgen in 2020 meer inzicht door de evaluatie van bestaande transformatie- en nieuwbouwprojecten en de eerste circulaire tenders. Samen met externe partijen onderzoeken we of het haalbaar is om het circulair bouwen stapsgewijs via beleid en regelgeving uit te breiden. Alle kennis die we opdoen wordt opgenomen in de zogeheten circulaire gereedschapskist, een project met het doel om binnen de gemeente kennis te delen met collega's.

Eind dit jaar zijn de eerste resultaten beschikbaar uit de verkennende onderzoeken.

Hoe doen we het samen?

Andere gemeenten in Nederland kunnen het Amsterdamse voorbeeld volgen door ook een basisniveau voor circulaire ambities vast te stellen. Samen kunnen we zo bijdragen aan de landelijke ambities voor een circulaire economie. Ook de markt en de gehele bouwketen worden geïnspireerd om werkwijzen aan te passen, zodat deze beter zijn toegerust voor de transitie naar circulair ontwerpen, bouwen en ondernemen.

We stellen een helder basisniveau vast voor onze circulaire ambities op stads- en projectniveau.

Aanscherpen normering MilieuPrestatie Gebouwen

Aanscherpen van de norm voor de MilieuPrestatie Gebouwen door: 1) te bepalen hoe deze te berekenen is en wat een technisch haalbare norm zou zijn; 2) deze norm te testen op juridische borging, ruimtelijke inpassing, financiële gevolgen voor bewoners, gebruikers en bouwers (kosten Nationale Milieudatabase); 3) norm voor de gehele stad te bepalen, 4) toe te werken naar een hogere norm; 5) deze norm te herijken.

Verwacht resultaat

Minder CO₂-emissies bij het winnen van grondstoffen en produceren van bouwmaterialen.

74

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Toepasbaarheid van houtbouw in Amsterdam

Onderzoek naar in hoeverre houtbouw een oplossing is en een bijdrage levert aan duurzaam en circulair bouwen en CO₂-reductie in de gebouwde omgeving en hoe houtbouw toegepast kan worden in de gestapelde bouw binnen de Amsterdamse context. Het verwachte resultaat is een aantal toekomstige scenario's voor opschaling van houtbouw. Daarbij dient onder andere het gebouw Vivaldi op de Zuidas als proefproject voor 'verjonging' aan de onder- en bovenzijde van het pand. De constructie zal hybride zijn met een betonnen kern en een houten ombouw van kruislaaghout. Het pand wordt boven op een bestaande tweelaagse parkeergarage gebouwd.

75

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Zuidas, Wonen, Grond & Ontwikkeling, Brandweer
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad, C40 Cities, architectenbureaus

Verkenning bouwen met *biobased* materialen

Kennis uitbreiden rondom vraagstukken met betrekking tot hernieuwbare bouwmaterialen en het onderzoeken van het circulair gebruik van deze materialen in de gebouwde omgeving. Deze inzichten kunnen gebruikt worden voor het aanscherpen van de MPG-norm op de langere termijn.

76

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Zuidas, Wonen, Grond & Ontwikkeling, Brandweer
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad, C40 Cities, architectenbureaus

Ambitie

(G1) Circulair ontwikkelen doen we samen.

Vanaf 2022 zijn alle nieuwe ontwerpen voor gebiedsontwikkelingen (inclusief transformatie) en openbare ruimte in Amsterdam gebaseerd op circulaire criteria. Dit doen we in samenwerking met Amsterdammers, de markt en andere overheden. De uitdaging voor de hele stad is om de eerstkomende jaren het gebruik van primaire grondstoffen te verminderen om de doelstelling van 2030 te halen. Daartoe zetten we op stedelijk niveau instrumenten in, zoals themastudies, en op het niveau van de gebieden werken we specifieke, haalbare ambities en instrumenten uit.

Actierichting

(G1.2) Inzicht: stel een waarde-inventarisatie op.

De gemeente wil dat het in stappen efficiënt(er) omgaan met grondstoffen onderdeel wordt van het gehele proces van het plannen, beheren en onderhouden van de gebouwde omgeving inclusief de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds). Daarvoor is inzicht nodig. De focus ligt op een toenemend inzicht in grondstofstromen en materiaalgebruik als integraal onderdeel van projectbeoordelingen. Daarnaast streeft de gemeente naar bredere waardeanalyse, volgens de donutmethodiek, om op stedelijke schaal te kunnen sturen. Ook inventariseren we wat de aanvullende instrumenten zijn om op gebiedsniveau te sturen. Hierdoor ontstaat de verbinding tussen prioriteit én resultaat met de wens om op lange termijn naar een circulaire economie te groeien. Het inzicht wordt verkregen door een zogenaamde waarde-inventarisatie op stadsschaal te maken op basis van het bouwprogramma van Ruimte voor de Stad en de reeds uitgevoerde inventarisaties in de gebieden. In 2021 wordt deze eerste waarde-inventarisatie afgerond.

Verwacht resultaat

Eind 2021 is er een instrument beschikbaar voor het opstellen van waarde-inventarisaties. Hierdoor kunnen we efficiënter omgaan met grondstoffen en materiaalstromen in de gebiedsontwikkeling en transformatieprocessen. In een volgend programma gaan we daar met beleid op sturen.

Projectsoorten

-

Meetbaar resultaat
-

Zichtbaar resultaat
-

Beleidsmaatregel
-

Samenwerkingsverband
-

Onderzoek
-

Product of instrument

Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Waarde-inventarisatie, waardebehoud, waardevermeerdering en uitwerking

Er wordt een instrument ontwikkeld dat waarde-inventarisaties op schaal van de stad en van een gebied ondersteunt en voorkeursleveranciers worden aangewezen om ze uit te voeren. Ook wordt bekeken wat de kosten ervan zijn en wie deze gaat dragen. Het materiaalpaspoort is een van de instrumenten.

77

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Onderzoek, Informatie, Statistiek
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad

Onderzoek naar de impact van deelconcepten op gebiedsontwikkeling

Deeloplossingen voor mobiliteit worden aangemoedigd bij herontwikkelingsgebieden. Onderzocht wordt of er een *mobility hub* op de Klaprozenweg kan komen.

78

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel Noord
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Economische Zaken, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Schoonschip

Circulaire infrastructuur Haven-Stad

Voor het eerst hebben we bij onderzoek naar benodigde infrastructuurreserveringen de ontwikkelingen in grondstofvraag en -aanbod, energie en water en de benodigde boven- en ondergrondse ruimte in omliggende gebieden meegenomen. Dit onderzoek hebben we onder andere gedaan in Haven-Stad. In de volgende fase kunnen we er nu voor zorgen dat de feitelijke ontwikkeling van dergelijke infrastructuren bijdraagt aan het realiseren van circulaire gebiedsontwikkeling.

79

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Metabolic

Toepassen waarde-inventarisaties en donutmethodologie in gebiedsontwikkelingen inclusief transformaties

De methodiek van waarde-inventarisaties, donutmethodologie en ambitie-web wordt beproefd in startende gebiedsontwikkelingen en, waar mogelijk, in lopende gebiedsontwikkelingen (inclusief transformaties) op schaal van de stad in de vorm van een studie. Doel is om vanaf 2022 te kunnen opschalen op stedelijke schaal en in de gebieden. Onderdeel van de methodiek is het organiseren van stakeholdermeetings (Ruimte voor de Stad).

Verwacht resultaat Het toepassen van waarde-inventarisaties geeft inzicht in welke grondstoffen en bouwmaterialen er beschikbaar zijn, maar ook in andere waarden, zoals afvalstromen, specifieke functies in het gebied, aanwezigheid hechte gemeenschappen, et cetera. Op basis van deze waarde-inventarisaties kunnen ambities en criteria ontwikkeld worden om deze waarde te behouden voor het gebied en de stad.

80

Periode

2021

In programma 2019

n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

Ondersteuning

Grond & Ontwikkeling, Projectmanagementbureau

Externe partner(s)

n.v.t.

Ambitie

(G1) Circulair ontwikkelen doen we samen.

Vanaf 2022 zijn alle nieuwe ontwerpen voor gebiedsontwikkelingen (inclusief transformatie) en openbare ruimte in Amsterdam gebaseerd op circulaire criteria. Dit doen we in samenwerking met Amsterdammers, de markt en andere overheden. De uitdaging voor de hele stad is om de eerstkomende jaren het gebruik van primaire grondstoffen te verminderen om de doelstelling van 2030 te halen. Daartoe zetten we op stedelijk niveau instrumenten in, zoals themastudies, en op het niveau van de gebieden werken we specifieke, haalbare ambities en instrumenten uit.

Actierichting

(G1.3) Circulaire ambities op stedelijk en gebiedsniveau: stel ze op en spreek af hoe ze geborgd worden.

Per gebied formuleert de gemeente uiterlijk in 2022, in overleg met andere belanghebbenden, circulaire ambities als basis voor de ontwikkeling, transformatie en het beheer van de stad of een gebied. Deze kunnen als basis dienen voor de tenders gronduitgifte, een-op-eenafspraken en voor andere afspraken met belanghebbenden in dat gebied. Het opstellen van de circulaire ambities geldt voor alle projecten, tenzij het investeringsbesluit voor een bepaald project geen ruimte meer biedt voor circulaire ambities.

Verwacht resultaat

We realiseren diverse projecten in de gebouwde omgeving om de juiste circulaire uitvraag te toetsen in de praktijk. Op die manier kunnen circulaire ambities vanaf 2022 geïntegreerd worden in gebiedsontwikkeling en transformatieprojecten, met aandacht voor zowel sociale als financiële vraagstukken en beheer en onderhoud.

Projectsoorten

	Meetbaar resultaat		Zichtbaar resultaat
	Beleidsmaatregel		Samenwerkingsverband
	Onderzoek		Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Circulaire ambities voor de Omgevingsvisie en de Omgevingswet

In de Omgevingsvisie en Omgevingswet-instrumenten neemt Amsterdam de circulaire ambities en actierichtingen op om circulaire economie in het beleid en de beschikbare instrumenten te verankeren.

81

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 O1	 Ondersteuning Projectmanagementbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Samenwerking duurzame gebiedsontwikkeling en circulaire economie

Ondersteuning en kennis leveren waar nodig bij studies, advisering, beleidsontwikkelingen, kennisuitwisseling, monitoring, evaluatie en interne en externe representatie(s) op het gebied van duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling.

82

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 B21	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Metropoolregio Amsterdam, Cirkelstad

Implementatie circulaire gebiedsontwikkeling integraal met andere duurzaamheidsprogramma's

Gebiedsontwikkeling wordt opgepakt in samenwerking met Amsterdam Klimaatneutraal, Aardgasvrij, Luchtkwaliteit en dergelijke, en geïntegreerd in duurzame ontwikkeling van alle gebiedsprojecten.

83

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 B22	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Circulaire gebieds-ontwikkeling samenwerkingsplan

Gemeentelijke gebiedsontwikkelaars, de beleidsdirecties en andere betrokken gemeentelijke partijen stellen een samenwerkingsplan op met als doel de ambitie voor circulaire gebiedsontwikkeling in 2023 te halen, waarin een aantal projecten uit dit uitvoeringsprogramma worden opgenomen. De focus ligt op minimale duurzaamheidseisen voor de hele stad, FSC-hout en extra ambities vanuit bijvoorbeeld waarde-inventarisaties zoals het materiaalpaspoort, circulaire demontage, gebouwflexibiliteit, circulaire criteria opnemen in tenders en een-op-eenafspraken in gebiedsontwikkeling.

84

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 B22, B26, B27, B29	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Verkeer & Openbare Ruimte, Projectmanagementbureau, Ingenieursbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad, Omgevingsdienst Noordzeekanaal

Onderzoek naar nieuwe vormen van samenwerking en eigenaarschap

Onderzoek om in gebieden de circulaire ambities te kunnen verwezenlijken in een andere context van eigendomsverhoudingen (tussen gemeente, marktpartijen, Amsterdammers) en samenwerkingsafspraken dan nu gebruikelijk. Dit gaat om nieuwe vormen van samenwerking, eigenaarschap en servicemodellen en de rol van en ondersteuning van collectieve particuliere opdrachtgeverschappen.

Verwacht resultaat Woningcomplex De Warren op Centrumeiland wordt circulair en *rainproof*.

85

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Projectmanagementbureau, Onderwijshuisvesting
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Schoolbesturen

Hoe een circulaire openbare ruimte Amstelstad nóg meer waarde gaat opleveren

Amstelstad kent de hoogste toegevoegde waarde per vierkante kilometer van Nederland.

86

Periode

2020-2025

In programma 2019

B6

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

Ondersteuning

Grond & Ontwikkeling,
Verkeer & Openbare Ruimte

Externe partner(s)

n.v.t.

Hoe een circulaire openbare ruimte Amstelstad nóg meer waarde gaat opleveren.

Amstelstad kent de hoogste toegevoegde waarde per vierkante kilometer van Nederland. Je hebt er onder meer de Johan Cruijff ArenA, de Ziggo Dome en AFAS Live, maar ook diverse hoofdkantoren van grote bedrijven, waaronder de Bijenkorf, ABN AMRO en ING. Bij de herontwikkeling van Amstelstad – dat diverse deelgebieden omvat, inclusief Zuidoost en Duivendrecht – gaan we circulaire criteria toepassen om de openbare ruimte in te richten en aantrekkelijker te maken. Deze principes komen van het internationale architectenbureau GXN Architects, dat met een consortium van partijen een gedetailleerde methodiek ontwikkelde voor dit deel van de stad.

Wat is de rol van de gemeente?

We zien Amstelstad als een voorbeeldgebied voor het circulair ontwikkelen van de openbare ruimte en gevels. Met de projecten zullen we de markt inspireren om een circulair productaanbod te ontwikkelen voor de openbare ruimte met circulaire gevels.

Hoe laten we dit project slagen?

Dit project vergt de betrokkenheid van veel verschillende organisatieonderdelen van de gemeente. Dat vereist goede afstemming. De diverse afdelingen binnen de gemeente zullen gezamenlijk opereren, zowel richting de markt als richting de Amsterdammers.

Wat levert het op?

In de periode tussen nu en 2022 werken we aan con-

crete resultaten, zoals het aanleggen van een weg die in eigendom kan blijven van de wegenbouwer, die een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid krijgt door onder meer te zorgen voor onderhoud. Eind 2020 hebben we de eerste kaders opgesteld om de circulaire principes te borgen. Dat kan

hergebruikte materialen en bovendien gemakkelijk demontabel zijn.

Hoe gaat het nu verder?

Eerst willen we de criteria voor circulaire ontwikkeling testen. Daarna faciliteren we initiatiefnemers uit de markt door kaders te stellen en,

van bestaande wet- en regelgeving die belemmerend werkt voor de innovatie die onderdeel kan zijn van de noodzakelijke transitie naar een circulaire stad.

Hoe doen we het samen?

Vanwege de zichtbaarheid van Amstelstad verwachten we veel bewoners, bezoekers en bedrijven te inspireren. Bij de beoordeling van het traject zullen we bij hen advies inwinnen. Zo zullen we Amsterdammers raadplegen bij buurtconsultaties om te leren van hun ervaringen en bevindingen. Succesvolle projecten willen we, in samenwerking met kennisinstellingen en de markt, opschalen naar andere delen van de stad.

We werken aan concrete resultaten, zoals het aanleggen van een weg die in eigendom kan blijven van de wegenbouwer.

bijvoorbeeld via een zogeheten CO₂-prestatieladder in de aanbestedingen en een leidraad voor het energieneutraal bouwen van gevels die zijn gemaakt van duurzame,

waar nodig, de regelgeving en handhaving aan te scherpen. We kiezen er bewust voor om te experimenteren. Zo creëren we ruimte om, waar mogelijk, af te wijken

Helpen integreren van gemeentelijke duurzaamheid en circulariteitsambities binnen ingenieurs-bureauprojecten

Het stimuleren en faciliteren van project-teams om een bijdrage te leveren aan het realiseren van drie stedelijke duurzaamheidsopgaven: de klimaatadaptieve, klimaatneutrale én circulaire stad. Hiermee ontwikkelen en borgen we kennis over circulaire criteria in bouwprojecten.

87

Periode 2020	Trekker(s) Ingenieursbureau
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Projectmanagementbureau
Waardeketen Gebouwde omgeving	Externe partner(s) n.v.t.

Onderzoek toxische materialen

Om de negatieve milieu-impact te verlagen en specifiek de kwaliteit van het water verder te verhogen zal nagegaan worden met welke instrumenten het toepassen van zink en koper aan de buitenzijde van gebouwen verminderd kan worden. Dit onderzoek levert inzicht in de impact van deze materialen en geeft handelingsperspectieven voor de verschillende betrokken stakeholders.

88

Periode 2021	Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Waardeketen Gebouwde omgeving	Externe partner(s) Waternet, Metabolic

Klimaatneutraal en klimaatbestendig ontwikkelen van *Lightrail* 2020-2040

Het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp en het sluiten van de kleine ring (Isolatorweg tot Amsterdam Centraal) dienen klimaatneutraal en klimaatbestendig te worden uitgevoerd. Het project onderzoekt onder andere de mogelijkheden voor circulaire tracés en opwekking van zon- en windenergie.

Verwacht resultaat Minder CO₂-emissies bij het winnen van grondstoffen en produceren van bouwmaterialen.

89

Periode 2020-2021	Trekker(s) Metro & Tram
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning Gemeentevervoersbedrijf
Waardeketen Gebouwde omgeving	Externe partner(s) n.v.t.

Monitoren uitvoering gebiedsplannen met circulaire ambities

Diverse gebiedsplannen hebben in plan-producten (zoals het principebesluit of het investeringsbesluit) circulaire ambities vastgelegd. Gemeentelijke experts adviseren over circulariteit en duurzaamheid en monitoren in hoeverre deze ambities worden uitgevoerd. Geleerde lessen worden, waar mogelijk, gedeeld en toegepast op andere circulaire gebiedsontwikkelpojecten om zo te kunnen opschalen en de impact gemeentebreed te vergroten.

Verwacht resultaat We richten ons op ArenApoort, H-buurt, Hamerkwartier, Sloterdijk 1 Zuid, Strandeiland, Kenniskwartier 2A.

90

Periode

2020-2021

In programma 2019

B3, B5, B9, B10, B11, B12

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

Ondersteuning

Grond & Ontwikkeling, Projectmanagementbureau

Externe partner(s)

n.v.t.

Toetsen en toezien op circulaire bouwambities

Onderzocht wordt wat de vastgelegde ambities voor en concrete (prestatie)afspraken over de nieuwbouw en verbouw betekenen voor het toetsen en toezien tijdens de bouw en tijdens de gebruiksfase door de gemeente. Denk aan prestaties op de milieu-impact van gebouwen, en demontabel en adaptief bouwen. Deze inzichten concretiseren de wijze waarop we kunnen gaan toetsen en handhaven.

91

Periode

2021

In programma 2019

n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

Ondersteuning

Grond & Ontwikkeling, Wonen

Externe partner(s)

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Buiksloterham: wonen en werken in een duurzame proeftuin

Het voormalige industriële bedrijventerrein Buiksloterham wordt getransformeerd tot een circulaire stadswijk met een mix van wonen, werken en bedrijven.

92

Periode

2019-2025

In programma 2019

B9

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Stadsdeel Noord

Ondersteuning

Grond & Ontwikkeling,
Ingenieursbureau,
Ruimte & Duurzaamheid,
Gemeentelijk Vastgoed

Externe partner(s)

n.v.t.

Buiksloterham: wonen en werken in een duurzame proeftuin.

Het voormalige industriële bedrijventerrein Buiksloterham wordt getransformeerd tot een circulaire stadswijk met een mix van wonen, werken en bedrijven. De wijk is een living lab met veel ruimte voor onderzoek, experimenten en innovatie op het gebied van duurzaamheid en circulariteit. In deze moderne proeftuin testen we nieuwe concepten en criteria. Materialen gebruiken we slim, kringlopen maken we sluitend en we gaan zuiniger om met energie uit lokale en hernieuwbare bronnen. De kennis die we opdoen, kan worden toegepast bij andere projecten en bijdragen aan een leefbare en circulaire stad.

We gaan de kwaliteit van de aanwezige materialen in kaart brengen en maken inzichtelijk hoe deze opnieuw zijn in te zetten bij een nieuw ontwerp.

Wat is de rol van de gemeente?

Sinds 2007 houdt de gemeente zich bezig met een visie voor de herontwikkeling van het nieuwe woon-werkgebied. In 2020 wordt een herziene Investeringsnota voor Buiksloterham vastgesteld. We stimuleren verschillende belanghebbende partijen om onze circulaire ambities te verwezenlijken door middel van tenders, afspraken met ontwikkelaars en toetsingen van voorlopige en definitieve ontwerpen. Bij aanbestedingen voor de openbare ruimte selecteren we op duurzaamheid en opgestelde circulaire eisen.

Hoe laten we dit project slagen?

Buiksloterham moet zich ontwikkelen tot een circulaire wijk met voldoende woningen met middeldure en sociale huur. De gemeente gaat de spelers op de markt uitdagen om hun innovatieve ideeën in het gebied te laten

uitvoeren. De vernieuwingen kunnen risico's met zich meebrengen en we zullen leren van de praktijk. Dat geldt niet alleen voor ons als gemeente, maar ook voor de externe partijen. Waar nodig moeten we oude gewoontes laten varen en onze werkwijze aanpassen. Goede samenwerking, transparantie gedurende het proces, evaluatie en het delen van kennis en ervaringen zijn de sleutel tot het succes van Buiksloterham.

Wat levert het op?

De ontwikkeling van Buiksloterham zal nog een aantal jaar duren. In de afgelopen jaren is al een klein deel van het programma gerealiseerd. In het transformatiegebied wordt twee derde deel van de kavels door particulieren ontwikkeld en de gemeente kan daarom het tempo van de gebiedsontwikkeling slechts gedeeltelijk bepalen. We saneren de komende twee jaar een deel van de

gemeentelijke kavels en maken deze bouwrijp. We letten hierbij op hoogwaardig hergebruik van het ondergrondse beton en een duurzame uitvoering. Tegelijkertijd bereiden we tenders voor waarbij circulair bouwen 50% van het gunningscriterium is. In 2020 doen we ervaring op met de herprofilering van de Grasweg. We gaan de kwaliteit van de aanwezige materialen in kaart brengen en maken inzichtelijk hoe deze opnieuw zijn in te zetten bij een nieuw ontwerp.

Hoe gaat het nu verder?

We hebben hoge verwachtingen voor Buiksloterham. De werkwijze is uniek en wordt gedreven door de gevolgen van de klimaatcrisis en de oplopende woningnood. We menen dat het in dit proces noodzakelijk is om anders te denken en om te leren door te doen. Dit kan kansen bieden voor toepassing in de hele stad. De verkregen kennis en ervaring zullen leiden

tot nog veel meer vernieuwende processen in Amsterdam, in Nederland en zelfs wereldwijd.

Hoe doen we het samen?

Met Buiksloterham dragen we bij aan een innovatieve visie op wonen, werken en leven in een inclusieve en duurzame samenleving. Bewoners, bezoekers en bedrijven gaan ervaringen opdoen die zij weer overbrengen op andere projecten. Zo zijn bewoners van Schoonschip anderen aan het helpen met hun inspanningen rond circulair bouwen. Wijzelf delen actief onze ervaringen binnen de gemeente en met de buitenwereld. Waternet doet met het project nieuwe sanitatie in Buiksloterham ervaring op die het waterbedrijf elders kan inzetten, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van Strandeiland.

Circulaire bouwhub Amstel III

Bedrijventerrein Amstel III gaat het voormalige depot Sijsjesbergweg 2 gebruiken als circulaire hub. Deze wordt bemand met *social return*-werknemers en gebruikt als materialendepot voor nieuwe en te recyclen materialen.

Verwacht resultaat Dit project levert meer banen op en minder gebruik van primaire grondstoffen.

93

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Grond & Ontwikkeling
 In programma 2019 B7	 Ondersteuning Ingenieursbureau, Verkeer & Openbare Ruimte, Projectmanagementbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Sloterdijk 1 Zuid

Gebouweigenaren worden gestimuleerd om transformaties uit te voeren volgens circulaire principes, onder andere door te bouwen met een lage MilieuPrestatie Gebouwen. Daarnaast ontwikkelt de gemeente de openbare ruimte zo circulair mogelijk. Cirkelstad doet een deel van de advisering en toetsing van de plannen.

Verwacht resultaat Gebouwen worden met minder CO₂-uitstoot gebouwd en de openbare ruimte wordt met minder gebruik van primaire grondstoffen aangelegd.

94

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Grond & Ontwikkeling
 In programma 2019 B11	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Ingenieursbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad

Circulaire agenda K- en G-buurt

Stadsdeel Zuidoost trekt een Commons Agenda met bewoners in de K- en G-buurt. Verkend wordt in hoeverre circulaire principes kunnen helpen om de agenda op te stellen en betrokkenheid van bewoners te vergroten.

95

 Periode 2021	 Trekker(s) Stadsdeel Zuidoost
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Businesspark Osdorp tweede fase

Bij de uitgifte van de grond worden waar mogelijk de methodiek en criteria uit het rapport 'Circulaire werklocaties: een afwegingskader voor gronduitgifte' toegepast.

Verwacht resultaat Uitgifte bedrijfskavels Businesspark Osdorp tweede fase.

96

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Grond & Ontwikkeling
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Economische Zaken Schiphol Area
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Development Company, Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland

Sanitatie Strandeiland: hergebruik van fosfaat

Onderzoek wordt gedaan naar nieuwe sanitatie met als doel zo veel mogelijk fosfaat en energie uit huishoudelijk afvalwater te halen door bronscheiding van zwart water en grijs water. Daarbij wordt gekeken naar de rollen van de betrokken partijen (Waternet, marktpartijen).

Verwacht resultaat Het onderzoek leidt tot een keuze voor een zo circulair mogelijk sanitatiesysteem voor Strandeiland.

97

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Waternet
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving, Voedsel & organische reststoffen	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambitie

(G1) Circulair ontwikkelen doen we samen.

Vanaf 2022 zijn alle nieuwe ontwerpen voor gebiedsontwikkelingen (inclusief transformatie) en openbare ruimte in Amsterdam gebaseerd op circulaire criteria. Dit doen we in samenwerking met Amsterdammers, de markt en andere overheden. De uitdaging voor de hele stad is om de eerstkomende jaren het gebruik van primaire grondstoffen te verminderen om de doelstelling van 2030 te halen. Daartoe zetten we op stedelijk niveau instrumenten in, zoals themastudies, en op het niveau van de gebieden werken we specifieke, haalbare ambities en instrumenten uit.

Actierichting

(G1.4) Kennis: gebruik gezamenlijke kennis als uitgangspunt.

Er wordt één centraal (gemeentelijk) expertisepunt ingericht dat betrokken gemeentelijke directies bijstaat met praktisch advies over circulaire bouw en ontwikkeling en hinderende wet- en regelgeving signaleert en agendeert.

Verwacht resultaat

Een gemeentelijk circulair expertise- en meldpunt brengt vanaf 2021 beschikbare kennis bijeen voor gemeentelijke partijen en geeft praktisch advies om de implementatie van circulariteit binnen de eigen organisatie te versnellen. Op deze manier kunnen we steeds verder gaan opschalen.

Projectsoorten

-

Meetbaar resultaat
-

Zichtbaar resultaat
-

Beleidsmaatregel
-

Samenwerkingsverband
-

Onderzoek
-

Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Gemeentelijk expertisepunt en meldpunt hinderende wet- en regelgeving

Er wordt een gemeentelijk expertisepunt ingericht of een bestaand punt uitgebreid met de focus op het bijstaan van gemeentelijke partijen met praktisch advies over circulaire bouw en ontwikkeling. Ook om hinderende wet- en regelgeving te signaleren en te agenderen binnen en buiten de gemeente (bijvoorbeeld bij ministeries).

98

 Periode

2021

 In programma 2019

n.v.t.

 Waardeketen

Gebouwde omgeving

 Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning

n.v.t.

 Externe partner(s)

Cirkelstad, ministerie van Economische Zaken en Klimaat, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Ambitie

(G1) Circulair ontwikkelen doen we samen.

Vanaf 2022 zijn alle nieuwe ontwerpen voor gebiedsontwikkelingen (inclusief transformatie) en openbare ruimte in Amsterdam gebaseerd op circulaire criteria. Dit doen we in samenwerking met Amsterdammers, de markt en andere overheden. De uitdaging voor de hele stad is om de eerstkomende jaren het gebruik van primaire grondstoffen te verminderen om de doelstelling van 2030 te halen. Daartoe zetten we op stedelijk niveau instrumenten in, zoals themastudies, en op het niveau van de gebieden werken we specifieke, haalbare ambities en instrumenten uit.

Actierichting

(G1.5) Nieuwe vormen van (financiële) waardebeoordeling.

Om waardebehoud financieel aantrekkelijker te maken, experimenteren de gemeente en marktpartijen in 2021 met nieuwe vormen van financiële waardetoekenning aan de circulair gebouwde omgeving. Uitgangspunt zijn de *total cost of ownership/total cost of use* voor de gebouwde omgeving, inclusief de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds).

Verwacht resultaat

We experimenteren de komende periode met nieuwe vormen van waarden in de gebouwde omgeving. Eind 2021 hebben we de kennis in huis om verschillende vormen van waarde te verankeren in de gebiedsontwikkeling. De verwachting is dat dit op termijn niet alleen tot een materiaalbesparing leidt, maar tot een besparing op de totaalkosten.

Projectsoorten

-
Meetbaar resultaat
-
Beleidsmaatregel
-
Onderzoek
-
Zichtbaar resultaat
-
Samenwerkingsverband
-
Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Onderzoek naar uitbreiden fiscaal instrumentarium met circulaire economie

Onderzoek naar de mogelijkheden om het bestaande financiële en fiscale duurzaamheidsinstrumentarium uit te breiden met circulaire criteria. Eind 2021 hebben we inzicht in deze mogelijkheden en maken we een keuze.

Verwacht resultaat Private partijen worden financieel gestimuleerd om circulair te gaan bouwen en demonteren.

99

Periode

2021

In programma 2019

n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

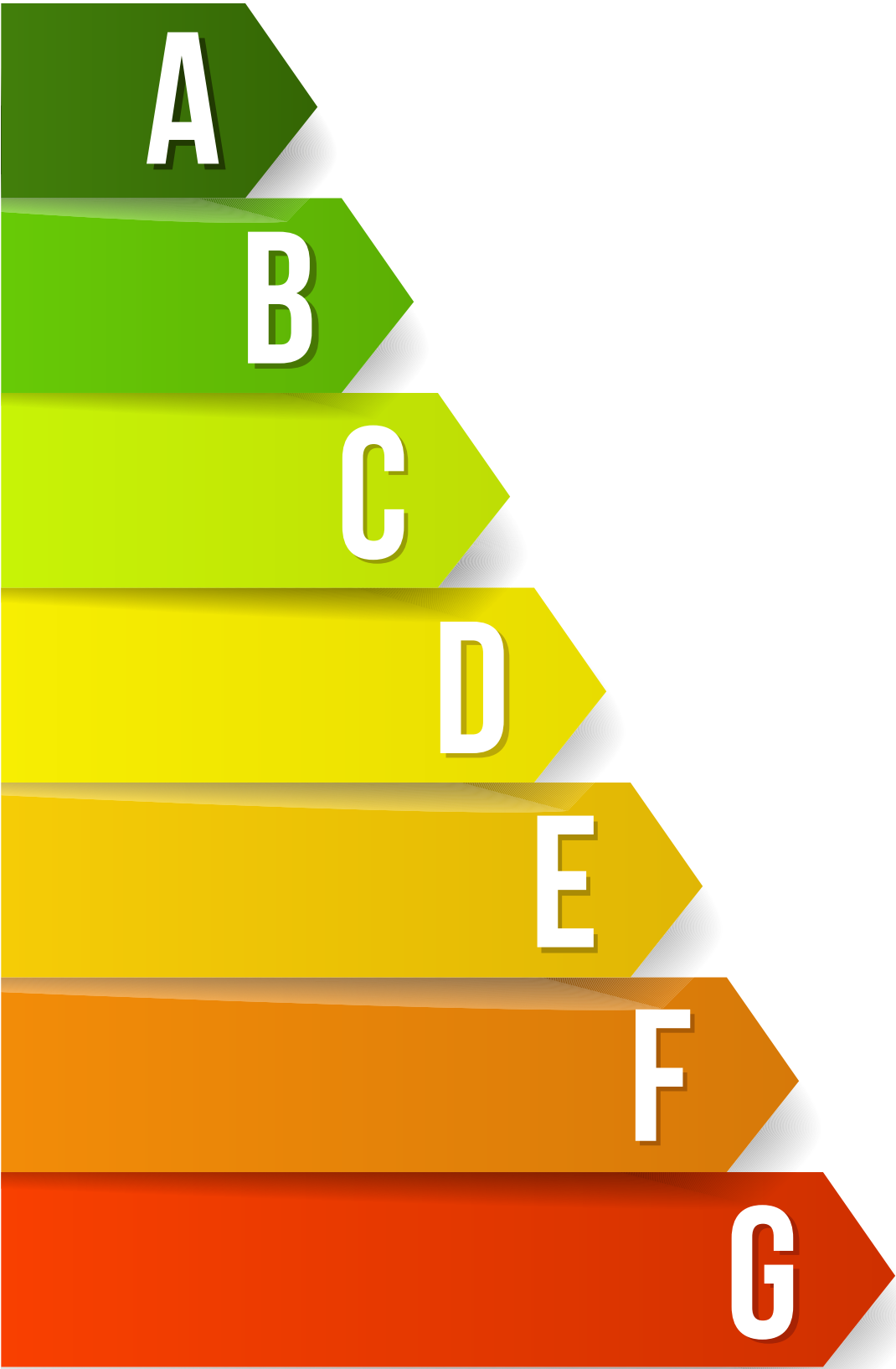
Ruimte & Duurzaamheid

Ondersteuning

Belastingen, Directie Middelen & Control, Universiteit Utrecht

Externe partner(s)

n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Ambitie

(G2) De gemeente geeft het goede voorbeeld en gebruikt circulaire criteria.

Vanaf 2023 gebruikt de gemeente Amsterdam circulaire en maatschappelijke criteria bij werken aan gebouwen en bij werken in de openbare ruimte. Dat doen we onder andere bij inkoop, aanbesteding en tenders voor gronduitgifte. Dit geldt voor alle levensfasen: vanaf nieuwbouw tot beheer tot het einde van de functionele levensduur, tenzij dit niet (volledig) mogelijk is.

Actierichting

(G2.1) Verleng de levensduur: gebruik wat er is.

De gemeente onderzoekt vooraf of de inkoop van of de vraag naar nieuwe bouwwerken echt nodig is, bijvoorbeeld door de levensduur van bestaande bouwwerken te verlengen of (delen van) gemeentelijke assets intern ter beschikking te stellen voor gebruik elders, zoals bij bestaand straatmeubilair.

Verwacht resultaat

Het circulaire principe ‘verlengen van de levensduur’ wordt de komende periode toegepast op verschillende projecten. Hiermee besparen we direct materiaal en doen we kennis op om toe te passen in toekomstige projecten.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Op weg naar een circulaire metro- en tramlijn

De gemeente Amsterdam maakt zich sterk voor een circulaire metro- en tramlijn.

100

🕒 **Periode**
2020

📅 **In programma 2019**
nee

🛒 **Waardeketen**
Gebouwde omgeving

🚶 **Trekker(s)**
Metro & Tram

🏠 **Ondersteuning**
Ruimte & Duurzaamheid

🤝 **Externe partner(s)**
n.v.t.

Op weg naar een circulaire metro- en tramlijn.

De gemeente Amsterdam maakt zich sterk voor een circulaire metro- en tramlijn. We gaan de mogelijkheden onderzoeken om een circulair metrostation te realiseren. Dit betekent dat het metrostation geen negatieve effecten heeft op het klimaat en zoveel mogelijk bijdraagt aan de circulaire economie. De beoogde resultaten van dit project zijn circulaire ontwerpprincipes die breed toepasbaar zijn binnen Metro en Tram en die worden opgenomen in een toekomstig pakket van eisen. Denk hierbij aan het gebruik van bio-based bouwmaterialen, circulair beton en het inzetten van modulaire ontwerpprincipes. De circulaire principes zullen worden toegepast bij stationsuitbreidingen, het sluiten van de kleine ring en mogelijk ook bij de realisatie van de uitbreiding van de Noord-/Zuidlijn richting Schiphol.

Wat is de rol van de gemeente?

Wij geven als gemeente het goede voorbeeld en nemen het voortouw in de ontwikkeling van de circulaire economie bij infrastructurele projecten. Voor dit project stellen wij middelen beschikbaar om een expert aan te stellen en zo nodig extern advies in te winnen. Daarnaast kan de gemeente een belangrijke rol vervullen bij het creëren van een verbinding tussen circulaire grond-, weg- en waterbouwprojecten binnen en buiten de stad.

Hoe laten we dit project slagen?

Duidelijkheid en helderheid vanuit de gemeente zijn bij deze opdracht essentieel voor succes. Ambities kunnen alleen worden gerealiseerd met concrete doeleinden in het vizier en een stapsgewijze aanpak. We streven naar inzichtelijke maatregelen die aantoonbaar resultaat

We toetsen de nieuwe ontwerpfilosofie aan toekomstige uitvoeringsprojecten zoals stationsuitbreidingen of vervangingen.

opleveren voor de circulaire economie. Omdat het risico bestaat dat de focus te veel komt te liggen op kleinschalige maatregelen, moeten we actief toewerken naar een groter schaalniveau. Er ligt al een heldere planning met de verschillende stappen van dit plan gedefinieerd. Een belangrijk aspect hiervan is dat de ontwerpfilosofie getoetst wordt aan toekomstige uitvoeringsprojecten, denk aan stationsuitbreidingen of vervangingen.

Wat levert het op?

Het beoogde resultaat van dit project is het komen tot toepasbare ontwerpprincipes voor circulair bouwen

voor de aanleg van nieuwe stations en voor het renoveren van bestaande stations. De principes zullen op basis van de opgedane ervaring worden opgenomen in het pakket van eisen binnen Metro en Tram. Er zal tevens gekeken worden naar een bredere toepassing voor het tram-areaal en de lessen worden binnen Amsterdam gedeeld. Het project is primair gericht op de relatief korte termijn, maar de opgedane kennis kan ook worden gebruikt voor overeenkomstige projecten op langere termijn.

Hoe gaat het nu verder?

De circulaire principes die op dit project worden toegepast

fungeren als leidraad voor de nieuwbouw binnen de keten. De handleiding wordt bovendien opgenomen in de zogeheten circulaire gereedheidskist, een project dat binnen de gemeente kennis wordt gedeeld met collega's.

Hoe doen we het samen?

In samenwerking met andere gemeentelijke directies gaan we onze huidige interne ontwerpprincipes doorontwikkelen op circulariteit. We willen marktpartijen uitdagen en stimuleren om na te denken over wat er kan worden aangeboden volgens circulaire (inkoopprincipes) voor infrastructurele projecten. We verwachten dat de verandering in de vraag naar circulaire producten en materialen ervoor zorgt dat marktpartijen zelf circulair gaan aanbieden. Metro en Tram is verder actief in verschillende werkgroepen binnen en buiten Amsterdam waar kennis en ervaring actief gedeeld wordt.

Innovatiepartnerschap kademuren en bruggen

In een living lab worden met marktpartijen levensduurverlengende oplossingen gezocht voor het herstellen van bruggen en kademuren. Deze oplossingen worden waar mogelijk toegepast.

Verwacht resultaat Minder grondstof-fengebruik en minder afval.

101

 Periode 2022-2025	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 B36	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Transitie werven

Nieuwe en te renoveren stadswerven worden volgens circulaire principes opgepakt.

102

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Gemeentelijk Vastgoed
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Circulair straatmeubilair

Doel is om de milieudruk te verminderen en het straatmeubilair zo te maken dat dit aan het einde van zijn levensduur weer compleet hergebruikt kan worden met behoud van waarde.

Verwacht resultaat Minder grondstof-fengebruik en minder afval.

103

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 B40	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Evaluatie hergebruik gebakken klinkers

Het lopende contract en de werkwijze van het hergebruik van gebakken klinkers worden vernieuwd mede op basis van een evaluatie van de huidige werkwijze.

Verwacht resultaat Minder grondstof-fengebruik en minder afval.

104

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 B42	 Ondersteuning Ingenieursbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Zelfvoorzienend Forteiland Pampus

Het historisch werelderfgoed Forteiland Pampus is een van de toeristische bezienswaardigheden binnen de Metropoolregio Amsterdam. Het eiland is bezig met het plannen van een grootschalige duurzame renovatie om zelfvoorzienend te worden.

Verwacht resultaat Na de renovatie functioneert het eiland als circulair systeem, waar onder andere de energie zelf wordt opgewekt. Bezoekers worden betrokken bij de duurzaamheidsopgave.

105

 Periode 2021	 Trekker(s) Gemeente Gooise Meren
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Metropoolregio Amsterdam, provincie Noord-Holland, Havenbedrijf Amsterdam, Kirkman Company

Ambitie

 (G2) De gemeente geeft het goede voorbeeld en gebruikt circulaire criteria.

Vanaf 2023 gebruikt de gemeente Amsterdam circulaire en maatschappelijke criteria bij werken aan gebouwen en bij werken in de openbare ruimte. Dat doen we onder andere bij inkoop, aanbesteding en tenders voor gronduitgifte. Dit geldt voor alle levensfasen: vanaf nieuwbouw tot beheer tot het einde van de functionele levensduur, tenzij dit niet (volledig) mogelijk is.

Actierichting

 (G2.2) Scherp gemeentelijke interne processen aan: stimuleer circulariteit.

De gemeente organiseert de aanbestedingen voor eigen vastgoed, de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds) en tenders voor gronduitgifte zo dat deze circulair worden, bijvoorbeeld door de huidige interne processen – waar nodig – anders te organiseren.

Verwacht resultaat

De gemeente heeft eigen instrumentarium zoals tenders en aanbestedingen ingezet tijdens dit programma om maximaal circulair uit te vragen. Zo hebben we eind 2021 een aanbesteding voor betonelementen gedaan en drie nieuwe circulaire tenders voor gronduitgifte gerealiseerd.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Circulair samenwerkingsplan gemeentelijk vastgoed

Gemeentelijke vastgoedeigenaren, de beleidsdirectie en andere betrokken gemeentelijke partijen stellen een samenwerkingsplan op om de toepassing van circulaire criteria vanaf 2023, samen met andere beleidsdoelstellingen voor bijvoorbeeld klimaatneutraal en aardgasvrij, in te voeren. Verschillende projecten uit de gemeentelijke uitvoeringsagenda voor een duurzame organisatie dragen hieraan bij.

106

 Periode 2020-2022	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Gemeentelijk Vastgoed, Onderwijs, Jeugd & Zorg, Sport & Bos
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad

Tenders circulaire gronduitgifte

De gemeente gaat drie circulaire tenders voor gronduitgifte uitzetten.

Verwacht resultaat

De drie circulaire tenders resulteren in drie projecten waarin circulaire criteria worden verwerkt.

107

 Periode 2020	 Trekker(s) Grond & Ontwikkeling
 In programma 2019 B13, B14, B15, B16, B18	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Drie circulaire gemeentelijke gebouwen

We gaan in 2020 drie gemeentelijke gebouwen circulair maken. Het gaat om twee nieuwbouwprojecten en een renovatieproject.

108

Periode

2020-2021

In programma 2019

n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Vastgoed

Ondersteuning

Ruimte & Duurzaamheid

Externe partner(s)

OMRT adviesbureau

Drie circulaire gemeentelijke gebouwen.

Voor deze opgave proberen we nieuwe circulaire bouwtechnieken en meetmethoden uit. De lessen uit het eerste circulaire gemeentelijke bouwproject passen we hier toe. Bij elk project kijken we naar verschillende aspecten voor bijvoorbeeld demontabel en modulair bouwen en het gebruik van circulaire isolatiematerialen.

Wat is de rol van de gemeente?

De gemeente Amsterdam is eigenaar van en opdrachtgever voor de drie bouwprojecten. In totaal bezitten we zo'n 900 panden en met het verduurzamen van dit vastgoed geven we een goed voorbeeld aan andere partijen. Amsterdam hoopt hiermee alle spelers op de markt uit te dagen om te innoveren op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Hoe laten we dit project slagen?

De gemeente doet pas relatief kort ervaring en kennis op in circulair bouwen. Het kost tijd en geld om nieuwe methoden en technieken uit te werken. Voor deze drie projecten stropen we de

mouwen op om gestructureerd nieuwe bouwmethodes uit te proberen. Zo kunnen we in de toekomst gericht toewerken naar een gedegen en efficiënte circulaire bouw. Nauwkeurig denkwerk, sterke evaluatie en goede samenwerking tussen de betrokken partijen zijn hierbij essentieel.

Wat levert het op?

De drie nieuwe projecten bouwen voort op de geleerde lessen zonder dat ze kopieën worden. Door te doen en te leren laten we zien

dat we serieus werk maken van circulariteit. Voor deze drie projecten wordt een materiaalpaspoort gemaakt en gebruikgemaakt van de DuurzaamheidsPrestatie Gebouwen (DPG), waarin de milieuprestaties van het gebouw over de hele levenscyclus worden weergegeven. Ook passen we een bestaande methode toe om te kunnen meten of de panden voldoende kunnen worden aangepast aan veranderend gebruik.

Hoe gaat het nu verder?

Als de ervaringen met de nieuwe circulaire technieken en methodieken positief zijn, kunnen we ze op grotere schaal toepassen voor het beheer en de nieuwbouw van ons gemeentelijk vastgoed.

Hoe doen we het samen?

De drie gebouwen die we hebben uitgekozen, vervullen alle een maatschappelijke functie. De Amsterdammer kan hierdoor zelf zien en leren hoe de gemeente Amsterdam omgaat met circulariteit. We hopen dat onze projecten inspireren en aanzetten tot circulaire toepassingen elders.

We hopen dat onze projecten inspireren en aanzetten tot circulaire toepassingen elders.

Interne verbinding circulariteit in de openbare ruimte, zowel onder- als bovengronds

De aankomende twee jaar wordt de samenwerking tussen de gemeentelijke directies Verkeer & Openbare Ruimte en Ruimte & Duurzaamheid wat duurzaamheid betreft nader vormgegeven, mede met de intentie om circulaire kennis te verbreden en nadrukkelijker en grootschaliger toe te gaan passen in projecten in de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds).

Verwacht resultaat Een manier waarop we dit gaan doen is door middel van een integraal MVOI-actieplan (maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkoop). Hierin gaan we breed in de keten uitwerken hoe onder andere circulariteit kan worden gerealiseerd van ontwerp tot realisatie en beheer.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Het nieuwe normaal wordt het eerst zichtbaar door te experimenteren

De verandering naar een circulaire stad vraagt om aanpassingen in onze manier van werken.

110

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

 Waardeketen
Gebouwde omgeving

 Trekker(s)
Verkeer & Openbare Ruimte

 Ondersteuning
Ingenieursbureau

 Externe partner(s)
AMS Institute

Het nieuwe normaal wordt het eerst zichtbaar door te experimenteren.

De verandering naar een circulaire stad vraagt om aanpassingen in onze manier van werken. Dat geldt ook voor de inrichting van onze openbare ruimte. Hoe we ontwerpen, wat we inkopen, hoe we beheren: het kan allemaal anders. Dat gebeurt in *field labs*, ofwel praktijkomgevingen waarin we nieuwe oplossingen ontwikkelen en testen voor het stedelijk beheer van Amsterdam. Zo werken we aan het circulair aanbesteden van openbare verlichting, het realiseren van een bouwplaats zonder afval, het gebruik van circulair asfalt en het onderzoeken van toepassingen van (riool)slib.

Wat is de rol van de gemeente?

Wij nemen het voortouw bij de uitvoering van de circulaire strategie in de openbare ruimte. Dat doen we door doelen te stellen, samenwerkingen op te zetten en innovatie te stimuleren. Succes- sen kunnen we verwerken in nieuwe standaarden en richtlijnen. Samen met kennisinstellingen, marktpartijen en stedelijk beheer zorgen we dat de opgebouwde kennis een plek krijgt in de inrichting en de kwaliteit van onze openbare ruimte.

Hoe laten we dit project slagen?

Een *field lab* is meer dan een uitnodiging om te experimenteren, het is vooral een kans om te leren. *Field labs* hebben namelijk meer impact als de opgedane kennis een plek krijgt. Kennisinstellingen spelen hierbij een

Niet alle experimenten zullen succesvol zijn of zichtbare resultaten opleveren.

belangrijke rol. Zij analyseren de resultaten van *field labs*. Niet alle experimenten zullen succesvol zijn of zichtbare resultaten opleveren. Dat is onvermijdelijk onderdeel van de keuze om het anders te doen. De opgedane kennis wordt vertaald naar bruikbare producten voor de gemeente, zoals richtlijnen en criteria. Een goede, open samenwerking tussen alle partners is daarbij belangrijk.

Wat levert het op?

In het eerste jaar zullen de *field labs* vooral veel ervaringen opleveren. Op de lange

termijn (5 jaar) worden ze gelinkt aan grotere onderzoekstrajecten. Daarbinnen kunnen concrete producten, standaarden en werkmethodes worden ontwikkeld die toepasbaar zijn in de openbare ruimte.

Hoe gaat het nu verder?

Met diverse *field labs* ontdekken we waar we vastlopen en waar we succes hebben. We ontwikkelen nieuwe kennis en realiseren zichtbare resultaten in de stad. Dit nemen we mee in nieuwe *field labs*, die de opstap vormen

naar 'het nieuwe normaal': een stad waarin we geen grondstoffen meer weggooien, grondstoffen hoogwaardig hergebruiken en gebruikmaken van hernieuwbare grondstoffen voor de aanleg, vervanging en het beheer van de openbare ruimte.

Hoe doen we het samen?

In de *field labs* werken we nauw samen met marktpartijen en kennisinstellingen. Zonder de inzet van de gemeente krijgen marktpartijen onvoldoende ruimte om circulaire producten te ontwikkelen die aansluiten bij de behoefte van Amsterdam. Als we onze openbare ruimte samen toekomstbestendig maken, dagen we niet alleen onszelf, maar ook de markt uit om met innovatieve oplossingen te komen voor een circulaire stad.

Digital twin openbare ruimte en ondergrond

Een *digital twin* is een digitale weergave van een gebouw of infrastructuur die laat zien wat er tijdens het gebruik allemaal gebeurt: hoeveel stroom er wordt verbruikt, welke ruimtes bezet zijn et cetera. Op deze manier kan het gebouw maximaal efficiënt worden ingezet. Het onderzoek richt zich op de toepassingsmogelijkheden van een *digital twin* voor de openbare ruimte en ondergrond om deze functioneel en circulair in te kunnen richten.

111

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ingenieursbureau, CTO Innovatieteam, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Circulair materiaal-gebruik in openbare ruimte

Gebruik hernieuwbare en secundaire bouwmaterialen zoals textiel en rioolslib voor onder andere asfalt en beton in de openbare ruimte.

Verwacht resultaat Asfalt dat voor een deel uit hernieuwbare en secundaire bouwmaterialen bestaat, draagt bij aan het verminderen van de vraag naar primaire grondstoffen, zoals olie (een fossiele grondstof).

112

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 B43, B45	 Ondersteuning Ingenieursbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Aanbesteding betonelementen

Het ontwikkelen van nieuwe criteria voor in-kopen werkpakket beton in Metropoolregio Amsterdam-verband.

Verwacht resultaat Minder CO₂-uitstoot bij de productie van betonelementen.

113

 Periode 2021	 Trekker(s) Ingenieursbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Verkeer & Openbare Ruimte
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Metropoolregio Amsterdam

Circulaire werf Fogostraat

Tweede aanbesteding uitvoeren, met focus op materiaalgebruik (met name biobased materialen), droge verbindingen (zoals klik-verbindingen en bouten in plaats van kitten en lijmen), hergebruikte gevels, transformaties in de toekomst. Optie om op te schalen wordt verkend.

114

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Gemeentelijk Vastgoed
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Projectmanagementbureau, Stadsdeel Nieuw-West
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Duurzaam bouwen aan de Rechtboomssloot

Een kademuur aan de Rechtboomssloot wordt vervangen door circulair beton met een lagere milieudruk. Bij het onderhoud wordt gebruikgemaakt van emissieloze logistiek en emissieloos materieel.

Verwacht resultaat De omgevingshinder is sterk verminderd, de uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen is sterk gereduceerd en door toepassing van circulair beton zijn er minder primaire grondstoffen nodig en neemt de milieudruk af.

115

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Verkeer & Openbare Ruimte
 In programma 2019 B39	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambitie

(G2) De gemeente geeft het goede voorbeeld en gebruikt circulaire criteria.

Vanaf 2023 gebruikt de gemeente Amsterdam circulaire en maatschappelijke criteria bij werken aan gebouwen en bij werken in de openbare ruimte. Dat doen we onder andere bij inkoop, aanbesteding en tenders voor gronduitgifte. Dit geldt voor alle levensfasen: vanaf nieuwbouw tot beheer tot het einde van de functionele levensduur, tenzij dit niet (volledig) mogelijk is.

Actierichting

(G2.3) Organiseer marktverkenningen: stimuleer innovaties.

De gemeente organiseert circulaire marktverkenningen bij aanbestedingen voor gebouwen voor de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds) en bij tenders voor gronduitgifte, met aandacht voor helder meetbare prestaties. In dit proces creëren we ruimte voor innovaties in de uitvoering, aanbesteding, tendering, het onderhoud en beheer.

Verwacht resultaat

Samenwerking bij circulaire inkoop en tenders op stedelijk en regionaal niveau leidt vanaf 2021 tot kennisopbouw binnen de gemeente over innovaties in de markt zodat deze op korte termijn ingezet kunnen worden. Nieuwe producten en oplossingsrichtingen zullen helpen de circulaire transitie te versnellen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Circulair en duurzaam ontwerpen van de openbare ruimte

Het ontwikkelen en vergroten van deskundigheid van het Ingenieursbureau ten aanzien van circulair en duurzaam ontwerpen. Het concretiseren hiervan maakt het makkelijker om duurzame oplossingen door te voeren in projecten in de stad.

116

 Periode 2020	 Trekker(s) Ingenieursbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Duurzaam en circulair inkopen binnen grond-, weg- en waterbouw en het maatschappelijk vastgoed

Het ontwikkelen en vergroten van handelingsperspectief om de markt aan te zetten tot circulair en duurzaam handelen. Daarmee stimuleren we het aanbod van de markt van circulaire oplossingen.

117

 Periode 2020	 Trekker(s) Ingenieursbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Verkeer & Openbare Ruimte, Grond & Ontwikkeling
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Ambitie

(G2) De gemeente geeft het goede voorbeeld en gebruikt circulaire criteria.

Vanaf 2023 gebruikt de gemeente Amsterdam circulaire en maatschappelijke criteria bij werken aan gebouwen en bij werken in de openbare ruimte. Dat doen we onder andere bij inkoop, aanbesteding en tenders voor gronduitgifte. Dit geldt voor alle levensfasen: vanaf nieuwbouw tot beheer tot het einde van de functionele levensduur, tenzij dit niet (volledig) mogelijk is.

Actierichting

(G2.4) Gemeentelijke eigendommen: benoem hun waarde.

De gemeente ontwikkelt een gestandaardiseerd financieel instrumentarium om initiële investeringen en risico's op te vangen en aanwezige waarden expliciet te maken. Hierin wordt ook rekening gehouden met de levensfasen en restwaarde van gemeentelijke assets, eigendommen en gronden.

Verwacht resultaat

Op basis van onderzoek weten we eind 2021 hoe we de waarde van materialen beter kunnen bepalen. Dit inzicht zal bijdragen aan een gezonde circulaire markt en de uitwisseling van secundaire (bouw)materialen bevorderen. Op deze manier kunnen we steeds beter circulair bouwen en onderhouden.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Waarde van materialen opnemen in investeringen

In samenwerking met investeringsfondsen wordt onderzocht hoe de waarde van materialen opgenomen kan worden in de waardebatalans, te beginnen bij de gemeentelijke assets.

118

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ingenieursbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Achmea, CBRE Group, New Horizon

Circulair aanpassen boekhoudkundige regels gemeente

Om op lange termijn baten van circulaire gebouwen en openbare ruimte te kunnen incalculeren, wordt onderzoek gedaan naar het aanpassen van boekhoudkundige regels zoals het waarderen en afschrijven van gemeentelijke eigendommen. De uitkomsten van dit onderzoek geven inzicht in de mate waarin investeren in circulaire maatregelen aantrekkelijker gemaakt kan worden.

119

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Auditdienst ACAM
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Ambitie

(G3) We gaan circulaire om met de bestaande stad.

Vanaf 2025 wordt in Amsterdam 50% van de renovaties en het beheer uitgevoerd volgens circulaire principes. Dit doen we bij bestaande sociale en particuliere woningbouw, het maatschappelijk vastgoed, scholen, utiliteitsgebouwen en in de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds).

Actierichting

(G3.1) Afspraken over circulaire ambities: nodig buitengemeentelijke partijen uit.

De gemeente maakt afspraken over circulaire ambities en de uitvoering daarvan met zo veel mogelijk betrokken buitengemeentelijke partijen (die buiten de bestuurlijke of juridische invloedssfeer van de gemeente vallen) en met partijen die niet deelnemen aan tenders of aanbestedingen. Hierbij horen ook (sociale) verhuurders, huurders en schoolbesturen. Hierin is aandacht voor het ambitieniveau, de kosten en opbrengsten, de uitwerking in specificaties en de opname daarvan in beheers- en onderhoudsplannen.

Verwacht resultaat

De samenwerking met woningbouwcorporaties en particuliere verhuurders is in dit programma verder versterkt. De ambities voor verbouw en nieuwbouw van circulaire woningen worden gezamenlijk geconcretiseerd in de komende jaren. Onderdeel hiervan is de grootschalige implementatie van het materiaalpaspoort. De informatie die hierdoor beschikbaar komt, ondersteunt het normaliseren van circulaire bouw.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Monitoren en geleerde lessen delen uit prijsvraag corporaties van 2019

In 2019 is subsidie aan corporaties toegekend voor circulaire initiatieven in de bestaande woningvoorraad. De voortgang wordt gemonitord, de *lessons learned* gedeeld en waar nodig worden corporaties ondersteund in het behalen van hun doelen. Deze richten zich op het hanteren van haalbare en uitvoerbare circulaire criteria voor uitvoeringsactiviteiten van renovatie, beheer en onderhoud en nieuwbouw.

Verwacht resultaat Vijf corporaties passen hun circulaire oplossingen toe binnen hun eigen corporatiebezit.

120

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 B23	 Ondersteuning Wonen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Ambities en doelstellingen woningcorporaties en collectieve particuliere opdrachtgeverschappen

Verkend wordt of er voor de corporaties, samen met de corporaties en collectieve particuliere opdrachtgeverschappen, ambities voor verbouw of nieuwbouw van circulaire woningen opgesteld kunnen worden. In 2021 is hier meer duidelijkheid over.

121

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Wonen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Toepassing materiaalpaspoort

Om vastgoed circulair te maken, worden nu nog ontwikkelkosten gemaakt. Onderzocht wordt of deze onderdeel kunnen worden van de investeringen en kapitaalkosten van vastgoed. Om zo volledig mogelijke informatie te kunnen verstrekken van materiaalgebruik in alle fasen van de levenscyclus van stadsbrede projecten, gebiedsontwikkeling en mogelijk in de openbare ruimte, is het van belang een grootschalige toepassing van het materiaalpaspoort te verwezenlijken. We sluiten aan op landelijke plannen en we gaan verkennen wat we als Amsterdam nog meer kunnen doen om het gebruik van een materiaalpaspoort te stimuleren.

122

 Periode 2021	 Ondersteuning Gemeentelijk Vastgoed, Ingenieursbureau, Grond & Ontwikkeling, Facilitair Bureau, Wonen, Brandweer, Metropoolregio Amsterdam
 In programma 2019 B25	
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) C40 Cities, Madaster, nationale Transitieagenda Circulaire Bouweconomie, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gemeente Rotterdam
 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid, Verkeer & Openbare Ruimte	

Vergroenen meerjaren onderhoudsplan van verenigingen van eigenaren

In 2020-2021 wordt onderzocht op welke manieren onderhoud, klimaatneutraal en circulair logisch te combineren zijn en hoe dit aansluit op meerjarenonderhoudsplan-
nen van verenigingen van eigenaren. Dit onderzoek is een vertaling naar de praktijk op basis van de uitkomsten van het onder-
zoek naar de CO₂-voetafdruk van isolatie en wordt mogelijk uitgebreid met andere elementen. De resultaten worden ook gedeeld met particuliere verhuurders en eigenaarbewoners.

123

 Periode 2020-2022	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Wonen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Circulaire woningen hoger waarderen

In samenwerking met makelaars en vast-
goedpartijen wordt onderzocht hoe circulair
vastgoed hoger gewaardeerd kan worden
en worden afspraken gemaakt hoe dat in
de praktijk gehanteerd wordt. De waarde-
ring kan financieel zijn, maar kan zich ook
richten op gezondheid vanwege het ge-
bruik van gezonde biobased materialen,
het makkelijker overnemen van aankleding
van de woning van de vorige bewoners,
flexibiliteit in de woning en minder overlast
als gevolg van gewijzigde woonwensen en
mutaties.

124

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Wonen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Circulaire renovatie gevels Reigersbos

Voor een aantal projecten worden de eerste
circulaire gevels ontwikkeld. We kijken bin-
nen dit proces naar circulaire ontwerpoplos-
singen en circulair materiaal en productge-
bruik.

Verwacht resultaat Een aantal gevels
in de wijk Reigersbos wordt circulair ge-
renoveerd.

125

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ingenieursbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Uitvoering kantoren- plan 2019-2026

Dit plan stuurt onder andere op duurzaamheidsambities in tenders voor kantoor-gebouwen. Inzet op randvoorwaardelijke duurzaamheidsambities bij kantoorontwikkelingen door marktpartijen. En handhaving op label C en het activiteitenbesluit op de bestaande kantorenvorraad.

126

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Grond & Ontwikkeling
 In programma 2019 O8	 Ondersteuning Directie Zuidas, Economische Zaken, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Groene data en circulaire IT

Onderzocht wordt bij (de vestiging van) datacenters en binnen de gemeente welke maatregelen en afspraken mogelijk zijn om het gebouw, de apparatuur en het gebruik (energie, water) te verduurzamen.

127

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam, Economische Zaken
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

 Waardeketen

 Gebouwde omgeving

 Ambitie
 (G3) We gaan circula-
lair om met de bestaande stad.

Vanaf 2025 wordt in Amsterdam 50% van de renovaties en het beheer uitgevoerd volgens circulaire principes. Dit doen we bij bestaande sociale en particuliere woningbouw, het maatschappelijk vastgoed, scholen, utiliteitsgebouwen en in de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds).

 Actierichting
 (G3.2) Kennis op maat:
de gemeente biedt gerichte kennis
en data aan.

De gemeente biedt een ‘circulaire gereedschapskist’ aan met aandacht voor technische, financiële, sociale, organisatorische en juridische uitvoeringsvraagstukken en de daarbij behorende risico’s. Daarbij maken we maximaal gebruik van bestaande initiatieven, zoals CB’23, de agenda van de Metropoolregio Amsterdam, Cirkelstad en ondersteuning van verenigingen van eigenaren. Deze gereedschapskist is tevens een inventarisatie en beschikbaarstelling van waarden en materiaalstromen (bijvoorbeeld op basis van materiaalpaspoorten) om het sluiten van de kringlopen te stimuleren. De gemeente gaat eerst onderzoeken hoe het financiële instrumentarium het beste kan worden uitgebreid.

Verwacht
resultaat

De circulaire gereedschapskist wordt dit jaar nog gestart en wordt continu aangevuld met nieuwe kennis en informatie. Door het bundelen van kennis en inzichten kunnen we circulariteit binnen bouwprojecten beter opschalen en borgen in processen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

De circulaire gereedschapskist

De gemeente biedt een 'circulaire gereedschapskist' aan met aandacht voor technische, financiële, sociale, organisatorische en juridische uitvoeringsvraagstukken.

128

 Periode
2020

 In programma 2019
n.v.t.

 Waardeketen
Gebouwde omgeving

 Trekker(s)
Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning
Duurzame Gebiedsontwikkeling,
Green Office, Brandweer,
Omgevingsdienst Noordzee-
kanaalgebied

 Externe partner(s)
Cirkelstad, landelijke kennis-
instellingen

De circulaire gereedschapskist

De gemeente biedt een 'circulaire gereedschapskist' aan met aandacht voor technische, financiële, sociale, organisatorische en juridische uitvoeringsvraagstukken. Deze gereedschapskist wordt een toegankelijk en dynamisch handvat voor gemeentelijke werknemers die zich bezighouden met dit onderwerp. In de gereedschapskist zit informatie over wet- en regelgeving, leidraden, ontwerpcriteria, procesontwerpen, businessmodellen en aanbieders. Ook brengen we hierin voorbeelden uit de praktijk naar voren, zodat we kunnen leren van zowel de successen als de mislukkingen.

Wat is de rol van de gemeente?

We bundelen en ordenen alle bestaande en beschikbare kennis en instrumenten. Het gaat hierbij om de uitkomsten van eerdere studies en onderzoeken. Daarnaast voegen we nieuwe inzichten en instrumenten toe naar aanleiding van onze betrokkenheid bij onderzoeken, bouwprojecten en kenniscommunity's. Uiteindelijk moet deze bundeling ook inzicht geven in wat er juist nog mist.

Hoe laten we dit project slagen?

De gereedschapskist ontwikkelen we in nauwe samenwerking met gebruikers. Voor de juiste input wordt onder meer gebruikgemaakt van de resultaten van een eerdere themastudie naar circulaire gebiedsontwikkeling. Het is verder van belang dat de gemeente betrokken blijft bij de verschillende circulaire

De gereedschapskist wordt het standaardinstrument bij advies over circulariteit in de gebouwde omgeving.

studies en dat de ervaringen met en inzichten in circulair bouwen in de stad effectief worden vastgelegd.

Wat levert het op?

Eind 2020 moet de eerste versie van de gereedschapskist zijn gepubliceerd. De gereedschapskist wordt het standaardinstrument bij advies over circulariteit in de gebouwde omgeving.

Hoe gaat het nu verder?

We meten gedurende 2021 het gebruik, de impact en de ontwikkeling van de gereedschapskist, zowel kwali-

tatief als kwantitatief. Uit de impactmeting moet duidelijk worden wat de mate is van bewustzijn, kennisniveau en toepassing van de informatie op projecten in de stad. Het gemeentelijke team dat werkt aan de circulaire economie blijft na het project verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling en aanpassing van de gereedschapskist. Zo garanderen we dat de inhoud actueel blijft, in overeenstemming met wet- en regelgeving en de stand van techniek.

Hoe doen we het samen?

Het project is allereerst gericht op intern gebruik binnen de gemeente. We zullen de gereedschapskist gebruiken om snel te kunnen leren van de opgedane ervaring. Daar hoort natuurlijk ook bij wat minder goed is gegaan. Hier willen we graag over communiceren zonder ons druk te hoeven maken over afbreukrisico. Op termijn komt er een publieke versie, gericht op belanghebbenden in de bestaande stad. Door het continue gebruik en de doorlopende feedback van gebruikers wordt de gereedschapskist steeds bruikbaar en zal deze leiden tot integratie van circulaire principes in processen zoals aanbesteding, handhaving, inkoop, ontwerp en organisatie.

Onderzoek circulaire gevels

Potentiële kansen van de toepasbaarheid van circulaire gevels voor de circulaire economie worden verkend. Bekeken wordt in hoeverre deze gevels op termijn primaire grondstoffen kunnen uitsparen door bijvoorbeeld levensduurverlenging door de gevel adaptiever te maken deze demonstabel te fabriceren. De resultaten worden aangevuld met de inzichten uit het project met circulaire gevels in Reigersbos.

129

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) FrontWise Facades

Circulariteit in de Banne en Van der Pekbuurt

Stadsdeel Noord werkt vraagstukken rondom de circulaire economie, wonen en mobiliteit in de Banne en Van der Pekbuurt verder uit. Hiermee krijgen we meer inzicht in de samenhang en toepasbaarheid van dergelijke vraagstukken in de praktijk.

130

 Periode 2021	 Trekker(s) Stadsdeel Noord
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Verduurzamen en aanpak armoede in de Indische Buurt

Er komt een wijkaanpak in samenwerking met woningbouwcorporaties voor het verduurzamen van de Indische Buurt en het verminderen van armoede in de wijk. Het verwachte resultaat is een toenemende bewustwording rondom duurzaamheid en circulariteit waarbij sociale gelijkheid

131

 Periode 2021	 Trekker(s) Stadsdeel Oost
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Wonen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Leren door te doen bij de verbouwing van De Vondeltuin

De Vondeltuin is een geliefde horecagelegenheid in het Vondelpark. Het paviljoen ondergaat momenteel een flinke verbouwing.

132

Periode

2020

In programma 2019

B17

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Trekker(s)

Gemeentelijk Vastgoed

Ondersteuning

Ruimte & Duurzaamheid,
Projectmanagementbureau

Externe partner(s)

n.v.t.

Leren door te doen bij de verbouwing van De Vondeltuin.

De Vondeltuin is een geliefde horecagelegenheid in het Vondelpark. Het paviljoen ondergaat momenteel een flinke verbouwing. De opknapbeurt is voor Amsterdam extra bijzonder, omdat het de eerste circulaire transformatie van een gemeentelijk pand betreft. In december 2019 werd de eerste paal geslagen en in mei 2020 zal een nieuwe en circulaire Vondeltuin de deuren openen. Bij de bouw wordt voornamelijk gebruikgemaakt van hergebruikte en natuurlijke materialen uit de omgeving. Het pand kan in de zomer en de winter worden aangepast aan de veranderende functies. In het duurzame ontwerp is er ruime aandacht voor energiezuinige aanpassingen.

Wat is de rol van de gemeente?

De gemeente Amsterdam is eigenaar van het Vondelpark-paviljoen en opdrachtgever voor het verbouwingsproject. In totaal bezitten we zo'n 900 panden en met het verduurzamen van dit markante vastgoed geven we een goed voorbeeld aan andere partijen. Amsterdam hoopt hiermee alle spelers op de markt uit te dagen om te innoveren op het gebied van duurzaamheid en circulariteit.

Hoe laten we dit project slagen?

De Vondeltuin is een bijzonder proefproject waarbij we nieuwe en belangrijke inzichten verwerven om in de toekomst nog meer te kunnen doen aan circulair bouwen. Het motto van de gemeente is: leren door te doen. We kunnen dit alleen mogelijk maken met een flinke dosis motivatie en ambitie, plus

een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Wat levert het op?

Het bouwproces wordt intensief gevolgd, gedocumenteerd en beoordeeld. Met behulp van meetbare circulaire criteria kunnen we precies zien welke materialen worden gebruikt en wat de belasting daarvan op het milieu is. De duurzaamheid van het gebouw wordt in kaart gebracht met de DuurzaamheidsPrestatie Gebouwen

(DPG), een methode die de berekening van energieprestaties en milieuprestaties combineert tot één graadmeter waarmee de duurzaamheid van een gebouw over de hele levenscyclus kan worden beoordeeld. Daarnaast wordt het circulariteitsniveau van het pand bepaald door het gebruik van de circulariteitsindex van Madaster, de bibliotheek voor materialenpaspoorten. Als De Vondeltuin af is, publiceert de gemeente een boekje met de geleerde lessen en een evaluatie.

Hoe gaat het nu verder?

Alles wat we tot nu toe hebben geleerd bij de bouw van De Vondeltuin gaan we gebruiken bij het meer circulair maken van de processen van het gemeentelijk vastgoed. De komende twee jaar zullen in totaal drie projecten dankbaar gebruik gaan maken van de wijze lessen uit het project.

Hoe doen we het samen?

Straks staat er in het Vondelpark een prachtig en inspirerend paviljoen. De Vondeltuin is een drukbezochte plek waar bezoekers met eigen ogen kunnen zien hoe circulariteit in de praktijk kan worden toegepast. Amsterdammers, dagjesmensen en toeristen kunnen op een ontspannende manier kennismaken met circulariteit en waardevolle ideeën opdoen om er zelf ook mee aan de slag te gaan.

De Vondeltuin is een drukbezochte plek waar bezoekers met eigen ogen kunnen zien hoe circulariteit in de praktijk kan worden toegepast.

Externe trekker

Onderzoeksprojecten bouwlogistiek

centraal staat.
De Hogeschool van Amsterdam voert een aantal onderzoeksprojecten uit rondom bouwlogistiek, *circular wood for the neighbourhood* en demontabel en herbruikbaar glas. De bevindingen uit deze onderzoeken zullen bijdragen aan het opschalen en toepassen van innovatieve maatregelen om circulair bouwen in de stad te bevorderen. De uiteindelijke impact zal naar verwachting resulteren in het verminderen van de vraag naar primaire grondstoffen.

133

 Periode 2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Waardeketen Gebouwde omgeving

Ambitie (G3) We gaan circulaire om met de bestaande stad.

Vanaf 2025 wordt in Amsterdam 50% van de renovaties en het beheer uitgevoerd volgens circulaire principes. Dit doen we bij bestaande sociale en particuliere woningbouw, het maatschappelijk vastgoed, scholen, utiliteitsgebouwen en in de openbare ruimte (zowel boven- als ondergronds).

Actierichting (G3.3) Betaalbaar en schaalbaar: de gemeente stimuleert innovatieprojecten.

De gemeente stimuleert betaalbare en schaalbare innovatieve projecten, bijvoorbeeld met prijsvragen om bedrijven, woningcorporaties, instellingen en schoolbesturen uit te dagen om hun circulaire ambities te verhogen en te normaliseren. Hierbij horen ook initiatieven voor het ontwikkelen van zelfbouwkavels zoals bouwcollectieven.

Verwacht resultaat

We hebben eind 2021 meer bedrijven, woningcorporaties en instellingen uitgedaagd om hun circulaire ambities te verhogen en de processen hieraan aan te passen zodat we ook schaal kunnen maken in de bestaande stad.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Betaalbaar en schaalbaar wonen

Verkennen van oplossingen voor de vraagstelling rondom betaalbaarheid voor de gebruikers en bewoners samen met interne directies en externe partners. De gemeente wil bewoners (huurders en eigenaren) ondersteunen met zo volledig mogelijke informatie en kennis om individuele circulaire woonambities waar te kunnen maken. Onderzocht zal worden wat voor informatie en kennis er op dit moment nog ontbreken. De verwachte uitkomst is het bijdragen aan de versnelling van particuliere projecten specifiek gericht op duurzaamheid en circulariteit.

134

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Wonen, Grond & Ontwikkeling, Maatschappelijk Vastgoed, Stadsdelen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Woningbouwcorporaties, vrije(huur)sector, zelfbouw- collectieven, Metropoolregio Amsterdam, Cirkelstad

Onderzoek en proef- locatie *community land trust*

Een onderzoek wordt gestart naar wat een *community land trust* kan betekenen voor strategisch opdrachtgeverschap en alternatieve businesscases. Een circulairprogramma van eisen wordt opgesteld en een of meer proeflocaties worden geselecteerd.

135

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ingenieursbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

CO₂-voetafdruk isolatie en renovatie

Onderzoek wordt gestart naar de CO₂-voetafdruk van isolatie en renovatie van de bestaande woningvoorraad. Hiermee wordt het inzicht in de relatie tussen bijna energieneutrale gebouwen (BENG) en verdere aanscherping van de MPG vergroot.

136

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Wonen
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Waardeketen

Gebouwde omgeving

Ambitie

(G3) We gaan circula-
lair om met de bestaande stad.

Vanaf 2025 wordt in Amsterdam 50% van de reno-
vaties en het beheer uitgevoerd volgens circulaire
principes. Dit doen we bij bestaande sociale en
particuliere woningbouw, het maatschappelijk vast-
goed, scholen, utiliteitsgebouwen en in de openba-
re ruimte (zowel boven- als ondergronds).

Actierichting

(G3.4) Sluit de kring-
loop: behoud zo veel mogelijk
waarde.

De gemeente moedigt de uitwisseling en hoogwaardige toepassing van
secundaire materialen aan. Bestaande en nieuwe initiatieven worden
maximaal benut en ondersteund. Denk aan slimme logistiek, fysieke
ruimtes voor opslag en online inventarissen.

Verwacht resultaat

We hebben gemeentelijke
instrumenten ingezet om de
markt te stimuleren de kringloop
te sluiten, zodat ze gebruikmaakt
van slimme logistiek, fysieke
ruimtes voor opslag en online
inventarissen om te versnellen
naar de circulaire economie.
De verwachting is dat dit ook
bijdraagt aan aantrekkelijke
verdienmodellen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden
worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie-
en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie*
(gemeente Amsterdam, 2019).

Stimuleer kringloop-sluiting bouw- en sloopafval

Onderzocht wordt wat de rol van de gemeente moet zijn bij het stimuleren van de kringloop-sluiting in relatie tot marktinitiatieven van circulaire bouwmarktplaatsen (bouwhubs). Welke gemeentelijke instrumenten dragen structureel bij? Gestart wordt met het maken van afspraken met de belangrijkste ketenpartijen zoals aanbiedende partijen (gebouweigenaren en slopers) en vragende partijen zoals ontwikkelaars, architecten en constructeurs. Aandachtspunten zijn: meerjarenplanning renovatie en sloop, demontage opnemen in bestek, mogelijkheden verplicht scheiden en opslaan, ontwerpen en construeren op basis van gerecyclede en hergebruikte materialen, garanties, gezondheid, vastlegging in het materiaalpaspoort.

137

Periode 2020-2021	Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
In programma 2019 B7	Ondersteuning Ingenieursbureau, Projectmanagementbureau, Grond & Ontwikkeling
Waardeketen Gebouwde omgeving	Externe partner(s) Rijkswaterstaat, provincie Noord-Holland, Schiphol, Metropoolregio Amsterdam

Inzichtelijk maken circulaire materiaalstromen gebouwde omgeving

Inzicht krijgen in aanbod (sloop, renovatie) en vraag (nieuwbouw, renovatie) van bouwmaterialen. Daarmee kunnen we lokaal vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen. Deze studie bouwt voort op een soortgelijke studie van Metabolic voor Rotterdam en de uitkomsten uit REPAIR. Kansen voor West biedt mogelijkheden voor financiering.

Verwacht resultaat Overzicht per project van vrijkomende materialen en benodigde materialen.

138

Periode 2020-2021	Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
In programma 2019 n.v.t.	Ondersteuning AMS Institute
Waardeketen Gebouwde omgeving	Externe partner(s) Metabolic
Digitalisering, data & platforms	

 Ambitie

(G3) We gaan circula-
 ir om met de bestaande stad.

Vanaf 2025 wordt in Amsterdam 50% van de reno-
 vaties en het beheer uitgevoerd volgens circulaire
 principes. Dit doen we bij bestaande sociale en
 particuliere woningbouw, het maatschappelijk vast-
 goed, scholen, utiliteitsgebouwen en in de openba-
 re ruimte (zowel boven- als ondergronds).

 Actierichting

(G3.5) Bestaand finan-
 cieel en fiscaal instrumentarium:
 maak ook deze circulair.

De gemeente breidt het bestaande financiële instrumentarium uit om
 de circulaire bouwpraktijk bij eigenaren, investeerders en beheerders
 (bijvoorbeeld van maatschappelijk vastgoed) te stimuleren. De gemeente
 gaat eerst onderzoeken hoe het financiële instrumentarium het beste kan
 worden uitgebreid.

Verwacht
 resultaat

We onderzoeken de mogelijk-
 heden van het opnemen van de
 ontwikkelkosten in de investerin-
 gen en kapitaalkosten van vast-
 goed. We kijken als gemeente
 welk instrumentarium we kunnen
 inzetten. Eind 2021 hebben we
 scherp of en hoe we deze inzicht-
 en kunnen toepassen om tot een
 zo groot mogelijk circulair resul-
 taat te komen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
  Zichtbaar resultaat

 Beleidsmaatregel
  Samenwerkingsverband

 Onderzoek
  Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden
 worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie-
 en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie*
 (gemeente Amsterdam, 2019).

Circulaire ontwikkelkosten onderdeel maken van investeringen en kapitaalkosten vastgoed

Om vastgoed circulair te maken worden nu nog ontwikkelkosten gemaakt. Onderzocht wordt of deze onderdeel kunnen worden van de investeringen en kapitaalkosten van vastgoed.

139

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Grond & Ontwikkeling, Economische Zaken
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad

Algemeen Naast de ambities binnen de waardeketens zijn overkoepelende thema’s geïdentificeerd die ingezet kunnen worden voor de transitie naar een circulaire economie; denk hierbij aan een lobby-agenda, het logistieke vraagstuk en digitalisering. Deze thema’s en bijpassende projecten worden behandeld vanaf pagina 185. Binnen de waardeketen Gebouwde omgeving spelen deze thema’s ook een rol. Gerelateerde projecten worden hier getoond.

Projectsoorten

- Concreet project
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Verbinden van digitale producten in gehele waardeketen Gebouwde omgeving

Opstarten van een langlopend onderzoeks- en ontwikkelproject waarbij de verschillende digitale ondersteunende producten in de bouwketen aan elkaar worden gekoppeld. Deze digitale ondersteuning is van belang voor het faciliteren van de uitwisseling van bouwmaterialen. Te koppelen producten zijn onder andere de materiaal-paspoorten en de materialenmarktplaats.

140

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 Digitalisering data & platforms	

Onderzoek naar mogelijkheden van (nationale) materialenmarktplaats

Een onlinemarktplaats voor de uitwisseling van circulaire bouwmaterialen is essentieel voor de ondersteuning van een circulaire economie. Een efficiënte marktplaats zal eveneens een positief effect hebben op de inzet van materialenhubs en het ontwikkelen van circulaire businesscases.

141

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 B33	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Hogeschool van Amsterdam
 Digitalisering, data & platforms	

Data-eigenaarschap

Verkend wordt welke data publiek gemaakt kunnen worden en welke privé moeten blijven. Denk hierbij aan data over bewoners en over gebruikers van gebouwen. Dit verhoogt de kans op participatie van bedrijven op de secundaire materialenmarkt, maar ook het kennisniveau van de Amsterdamers over de transitie naar een circulaire economie.

142

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 Digitalisering, data & platforms	

Externe trekker

Regionaal programma Circulair bouwen

Duurzame en circulaire nieuwbouw- en renovatieprojecten van woningen uitvoeren, die leiden tot afspraken over hoe overheden in de Metropoolregio Amsterdam kunnen omgaan met duurzaam bouwen vanaf 2022.

Verwacht resultaat Drie wooncomplexen worden duurzaam en circulair gebouwd of gerenoveerd.

143

 Periode 2020-2022	 Trekker(s) Cirkelstad
 In programma 2019 O2, O44, B19	 Ondersteuning Metropoolregio Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Onderzoeksgroep digitaal produceren

Digitale productietechnieken, zoals robots en 3D-printing, ontwikkelen zich razendsnel. Dit maakt het mogelijk om tal van nieuwe toepassingen te ontwerpen en bestaande productieprocessen aan te passen. De focus ligt op circulair design en het gebruik van composieten.

144

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Lectoraat Bouwtransformatie

De stad transformeert in hoog tempo. Alleen al in Amsterdam is de bouw van 50.000 nieuwe woningen voorzien en worden 32 woonwijken geherstructureerd. Hoe houden en maken we de stad leefbaar, duurzaam en veerkrachtig? Ruimtelijke ingrepen zijn ingrijpend én hebben veel impact. Ze bieden de kans om actief vorm te geven aan de toekomst van de stad, of het nu gaat om leefbaarheid, circulariteit, mobiliteit of verduurzaming. Het onderzoek van het lectoraat Bouwtransformatie richt zich op de stedelijke transformatie en de technologische en sociale innovaties die daar in de huidige tijd voor mogelijk en nodig zijn.

145

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Design Thinking for the Circular Economy

Dit onderzoek richt zich specifiek op de waardentransparantie. Welke onderliggende economische en sociale waarden moeten een rol krijgen in het ontwerp van lokale platformen voor de circulaire economie? Hoe kunnen deze waarden inzichtelijk gemaakt worden, met als uiteindelijk doel buurten duurzamer en leefbaarder te maken?

Verwacht resultaat Tools, scenario's en designprincipes die het mkb kan toepassen bij de verdere ontwikkeling van lokale platformen voor de circulaire economie.

146

 Periode 2020	 Trekker(s) Hogeschool van Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Externe trekker

Samen versnellen naar circulariteit als het 'nieuwe normaal' in de bouw.

De vier grote gemeenten, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf en vier grote bouwbedrijven werken samen aan het landelijke Cirkelstad-programma 'Samen versnellen'.

Verwacht resultaat Zeven projecten worden uitgevoerd en doorgelicht en opgedane kennis en kunde wordt vastgelegd in een 'nieuw normaal' voor de bouw.

147

 Periode 2020-2022	 Trekker(s) Metropoolregio Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) Cirkelstad
 (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	

Kwaliteitsborging verbeteren

Lobby bij ministeries om samen met de marktpartijen de wettelijke borging van de kwaliteit van onder andere gerecyclede, hergebruikte en biobased bouwmaterialen te verbeteren.

148

 Periode 2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Metropoolregio Amsterdam
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 Lobby-agenda wet- & regelgeving	

Onderzoek ontwikkeling *true pricing tool*

Op dit moment worden externaliteiten (verborgen ecologische en sociale kosten van respectievelijk milieuvervuiling en onderbetaalde arbeid) zelden meegenomen in de prijs die we als consument betalen voor producten. *True pricing* doet dat wel en helpt daarmee bij het creëren van bewustwording en het maken van duurzamere keuzes door consumenten, bedrijven en overheden. Het onderzoek levert inzicht op in de mogelijkheden en noodzaak van de ontwikkeling van een *true pricing tool*.

149

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Economische Zaken
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Metropoolregio Amsterdam
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 Lobby-agenda wet- & regelgeving	

Bouwlogistiek over water

Onderzoek naar de mogelijkheden en haalbaarheid van een bouwhub met vervoer over water voor Strandeiland en IJburg.

150

 Periode 2020	 Trekker(s) Grond & ontwikkeling
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ingenieursbureau
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 Logistiek	

Green Tower Bajes

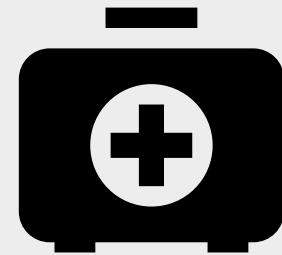
De Bijlmerbajes, het voormalige gevangenis-terrein, wordt getransformeerd tot een energieneutrale en groene stadswijk: het Bajes Kwartier. Van de zes torens worden er vijf gesloopt; de zesde toren wordt getransformeerd tot een ‘groene toren’ met een verticaal park en stadslandbouw. Dit onderzoeksproject geeft inzicht in de circulaire businesscase voor de groene toren.

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) AMS Institute
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Waardeketen Gebouwde omgeving	 Externe partner(s) n.v.t.
 Inkoop	

Branches

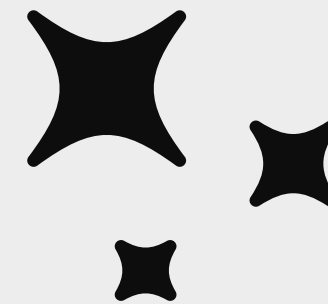
Sport,
onderwijs
& jeugd

Zorg

Culturele
instellingen

Evenementen

Horeca

4.5 Branches

Binnen de branchegerichte aanpak richt de gemeente zich in dit programma op zowel maatschappelijke instellingen (sport, onderwijs en jeugd en culturele instellingen) als op het mkb en grootzakelijke bedrijven (evenementen en horeca).

Maatschappelijke instellingen

 Sport, onderwijs & jeugd
Sport en onderwijs zijn maatschappelijke voorzieningen. De gemeente kan bijdragen aan het ontwikkelen van duurzame uitgangspunten en circulaire inkoop. Ook kan sport bijdragen aan een gezonde leefomgeving voor jongeren en worden jongeren via onderwijs bereikt met informatie over duurzaam leven.

 Zorg
De drie geselecteerde waarde-ketens komen in deze sector (bestaande uit onder andere ziekenhuizen en zorginstellingen) geconcentreerd samen. waardeketens circulair maken draagt bij aan een toekomstbestendige duurzame gezondheidszorg.

 Culturele instellingen
De Amsterdamse cultuursector is wereldwijd toonaangevend, zowel qua omvang als qua invloed. De verduurzaming van deze sector heeft een grote impact op de verduurzaming van de stad en inspireert tevens de miljoenen bezoekers die jaarlijks onze stad aandoen.

Mkb en grootzakelijke bedrijven

 Evenementen
Amsterdam wordt geroemd om zijn keur aan evenementen. Deze branche biedt grote kansen om primair grondstofverbruik te minimaliseren, mede door de tijdelijke aard van evenementen. Ook is het een kansrijke branche om bewustzijn te creëren bij bezoekers.

 Horeca
De horeca van Amsterdam maakt deel uit van de drie geselecteerde waardeketens. Veel enthousiaste horecaondernemers willen in toenemende mate circulair ondernemen en via deze ondernemers kan veel impact gemaakt worden en kunnen veel Amsterdammers worden bereikt.

Projectsoorten

- Concreet project
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

 Sport, onderwijs & jeugd

Sport en onderwijs zijn maatschappelijke voorzieningen. De gemeente kan bijdragen aan het ontwikkelen van duurzame uitgangspunten en circulaire inkoop. Ook kan sport bijdragen aan een gezonde leefomgeving voor jongeren en worden jongeren via onderwijs bereikt met informatie over duurzaam leven.

Projectsoorten

-

Meetbaar resultaat
-

Beleidsmaatregel
-

Onderzoek
-

Zichtbaar resultaat
-

Samenwerkingsverband
-

Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Schoolplein
De Zevensprong

Dit schoolplein wordt circulair en klimaat-adaptief ontwikkeld.

Verwacht resultaat

Resultaat is een toekomstbestendig schoolplein waarvan de gebruikte materialen zijn gerecycled en hun waarde grotendeels behouden.

152

 Periode

2020-2021

 In programma 2019

n.v.t.

Maatschappelijke instellingen

 Sport, onderwijs & jeugd

 Gebouwde omgeving

 Trekker(s)

Ingenieursbureau

 Ondersteuning

Verkeer & Openbare Ruimte, Stadsdeel Nieuw-West

 Externe partner(s)

n.v.t.

Zandkasteel

De herbestemming en verbouwing van een oude bank tot internationale school, in het ArenAPoortgebied.

Verwacht resultaat

De voormalige bank wordt verbouwd tot internationale school.

153

 Periode

2020-2021

 In programma 2019

n.v.t.

Maatschappelijke instellingen

 Sport, onderwijs & jeugd

 Gebouwde omgeving

 Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning

n.v.t.

 Externe partner(s)

n.v.t.

Innovatieve bouwsystemen voor duurzame schoolgebouwen

Het ontwikkelen van nieuwe
schoolgebouwen en ander
vastgoed met een maatschap-
pelijke functie gaat moeizaam.

154

🕒 Periode

2020-2021

📅 In programma 2019

n.v.t.

Maatschappelijke instellingen

🏆 Sport, onderwijs & jeugd

🚚 Gebouwde omgeving

🚶 Trekker(s)

Onderwijshuisvesting,
Maatschappelijk Vastgoed

🏠 Ondersteuning

Grond & Ontwikkeling

📄 Externe partner(s)

n.v.t.

Innovatieve bouwsystemen voor duurzame schoolgebouwen.

Het ontwikkelen van nieuwe schoolgebouwen en ander vastgoed met een maatschappelijke functie gaat moeizaam. Dat komt door de structurele stijging van bouwkosten en de hoge ambities van de gemeente Amsterdam. In de bestuursopdracht Innovatiepartnerschap Schoolgebouwen laat het college onderzoeken of deze aanbestedingsmethode een oplossing biedt voor dit probleem. Door meerdere projecten in de vorm van een raamcontract te verbinden, wordt het voor marktpartijen interessanter om te investeren in de duurzame bouw van scholen en ander maatschappelijk vastgoed.

Wat is de rol van de gemeente?

Het opdrachtgeverschap van schoolbesturen en gemeente ten aanzien van de bouwsector blijkt volgens de recent uitgevoerde bestuursopdracht Spanning op de bouwmarkt erg versnipperd te zijn. Ieder project is maatwerk en wordt daarom apart uitgewerkt en aan de bouwmarkt aangeboden. Dit stimuleert de bouwsector nog niet genoeg om innovatief te werken. De gemeente is bezig om samen met de schoolbesturen de aanbestedingsvorm Innovatiepartnerschap Schoolgebouwen te ontwikkelen, waardoor er een uniforme aanpak ontstaat en innovatie beter wordt gefaciliteerd.

Samenwerking met schoolbesturen is onmisbaar.

Hoe laten we dit project slagen?

De gemeente heeft de specifieke expertise voor de ontwikkeling van het innovatiepartnerschap maar beperkt voorhanden. Daardoor zullen het onderzoek hiernaar en de toepassing hiervan in de voorbereiding hogere proceskosten met zich meebrengen. Wel is het de verwachting dat de proceskosten op langere termijn gaan afnemen. Verder is de samenwerking met schoolbesturen onmisbaar.

Wat levert het op?

Dit jaar wordt de haalbaarheid van een innovatiepartnerschap onderzocht. Als de resultaten positief zijn, wordt volgend jaar de aanbestedingsprocedure volgens het innovatiepartnerschap doorlopen. In 2022 worden de innovaties verder ontwikkeld en in een volgende, commerciële fase zal een raamovereenkomst met meerdere partijen de mogelijkheid bieden om de innovatieve gebouwen te realiseren. Na afronding van het innovatiepart-

nerschap zijn er vervolgens een of meerdere partijen in de Nederlandse bouwmarkt die innovatieve concepten kunnen aanbieden.

Hoe gaat het nu verder?

Op langere termijn kan deze werkwijze steeds verder worden ontwikkeld. Hiermee kan de innovatie van betaalbare, flexibele, duurzame en kwalitatief goede schoolgebouwen en ander maatschappelijk vastgoed worden voortgezet.

Hoe doen we het samen?

Met het innovatiepartnerschap ondersteunen we zowel schoolbesturen als bouwbedrijven in het realiseren van duurzame schoolgebouwen en duurzaam maatschappelijk vastgoed.

Onderwijsgebouw Mauritskade 24

Verduurzamen van het onderwijsgebouw tot een aardgasvrij, energieneutraal en circulair pand.

Verwacht resultaat Het resultaat is een aardgasvrij, energieneutraal en circulair onderwijsgebouw.

155

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Vastgoed
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Afval scheiden op scholen en sport- verenigingen

Stimuleren van mogelijkheden voor het scheiden (en voorkomen) van papier- en plasticafval en gfe/t op scholen en sportverenigingen.

Verwacht resultaat Dit draagt bij aan bewustwording bij de jeugd en leidt tot het meer scheiden van afval. Bovendien zal de hoeveelheid restafval afnemen en zal het bij de bron gescheiden afval hoogwaardiger kunnen worden verwerkt.

156

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 V8	 Ondersteuning Sport & Bos
Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Voedsel & organische reststromen	

Onderzoeken van kansen voor duurzame bouw en renovaties voor grote en iconische projecten

Dit onderzoek heeft betrekking op mogelijkheden voor duurzame renovatie van belangrijk maatschappelijk vastgoed, waaronder de Jaap Edenbaan en Sporthallen Zuid.

Verwacht resultaat Indien het benodigde budget beschikbaar wordt gesteld, zullen de Jaap Edenbaan en andere sporthallen duurzaam gerenoveerd worden.

157

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Projectmanagementbureau
Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Duurzame nieuwbouw- projecten sport

Onderzoek naar mogelijkheden van een duurzaam zwembad in Oost en een gymzaal in Osdorp.

Verwacht resultaat Het resultaat zijn (in gebruik) duurzame en multi-inzetbare gebouwen.

158

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Projectmanagementbureau
 Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Nieuwbouw Spinoza20first

Bij de bouw van Spinoza20first worden duurzame criteria toegepast.

Verwacht resultaat Het resultaat is een duurzame sporthal met jongerencentrum in het Bajes Kwartier.

159

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Projectmanagementbureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Herinrichting Sportpark Spieringhorn

Begeleiding bij de identificatie van duurzame kansen bij deze herinrichting. De ambitie is om hier een proeftuin van te maken voor duurzaamheid en innovatie.

Verwacht resultaat Door de geïdentificeerde kansen te benutten zal het sportpark duurzamer worden ingericht. We krijgen ook inzicht in succesvolle oplossingen, zodat die ook ingezet kunnen worden bij de andere sportparken.

160

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Grond & Ontwikkeling
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Sport & Bos
 Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Experimenteren met sportvelden

We experimenteren met het verduurzamen van de opbouw van kunstgrasvelden, zoals modulair bouwen, toepassing gerecycled puin en wateropslag.

Verwacht resultaat Door licht te bouwen worden minder (funderings)-materialen gebruikt en vooral ook minder ontgraven, wat tot gereduceerd transport leidt.

161

 Periode
2020-2021

 Trekker(s)
Sport & Bos

 In programma 2019
n.v.t.

 Ondersteuning
n.v.t.

Maatschappelijke instellingen
 Sport, onderwijs & jeugd

 Externe partner(s)
n.v.t.

 Gebouwde omgeving

Amsterdamse Bos

In het Amsterdamse Bos stimuleren we circulaire bedrijvigheid onder ondernemers en evenementenorganisaties.

Verwacht resultaat Duurzame spoel-toiletten, het gebruik van herbruikbare *hardcups* en milieuvriendelijk toiletpapier en een afvalketen waaruit grondstoffen en materialen terug worden gewonnen, zijn het verwachte resultaat. Tot slot wordt ingezet op slimmer gebruik van hemel- en oppervlaktewater en het (her)gebruik van hout.

162

 Periode
2020-2021

 Trekker(s)
Sport & Bos

 In programma 2019
n.v.t.

 Ondersteuning
n.v.t.

Maatschappelijke instellingen
 Sport, onderwijs & jeugd

 Externe partner(s)
n.v.t.

 Voedsel & organische reststromen

Duurzaam spoelen zwembadwater

Onderzoek naar de meest duurzame manier van het onderhouden van zwembadwater.

Verwacht resultaat Door toepassing van de onderzoeksresultaten uit de praktijk zal de milieubelasting van zwembaden naar verwachting lager uitpakken.

163

 Periode
2020-2021

 Trekker(s)
Sport & Bos

 In programma 2019
n.v.t.

 Ondersteuning
CTO Innovatieteam

Maatschappelijke instellingen
 Sport, onderwijs & jeugd

 Externe partner(s)
n.v.t.

 Gebouwde omgeving

Inkoop en gebruik sportinrichtingsmaterialen en bedrijfssportkleding

In de keten worden afspraken gemaakt over het leasen, terugnemen en recyclen van producten en materialen in de sport.

Verwacht resultaat Het aantal nieuw te produceren producten uit primaire materialen neemt hiermee af.

164

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Consumptiegoederen	

Duurzame inkoop sportverenigingen

Bij sportverenigingen worden duurzaamheidscriteria gestimuleerd. Op termijn zal dit onder andere resulteren in het niet meer inkopen van *single-use plastics*.

165

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Consumptiegoederen	

We vergroenen de spelregels voor kunstgras

Kunstgras bespaart ruimte. Voor de bespelingsuren die één kunstgrasvoetbalveld biedt, zijn minstens vijf natuurgrasvelden nodig.

166

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

Maatschappelijke instellingen
 Sport, onderwijs & jeugd

 Gebouwde omgeving

 Trekker(s)
Sport & Bos

 Ondersteuning
Sport & Bos,
Ruimte & Duurzaamheid

 Externe partner(s)
n.v.t.

We vergroenen de spelregels voor kunstgras.

**Kunstgras bespaart ruimte. Voor de bespe-
lingsuren die één kunstgrasvoetbalveld biedt,
zijn minstens vijf natuurgrasvelden nodig.
In gebieden waar de ruimte schaars is, is
kunstgras dus een oplossing. De gemeente
Amsterdam wil kunstgrasvelden verduurza-
men. Daarom gaan we in Sportpark Midden-
meer drie kunstgrasvelden aanleggen van
gerecycled plastic. Voor deze velden hoeft
weinig tot niet ontgraven te worden, wat
zorgt voor minder transport. Bovendien zijn
de velden volledig herbruikbaar en daarna
recyclebaar. Ook wordt het afgevoerde
regenwater opgeslagen en opnieuw gebruikt.**

**Als koploper willen
we de gehele
branche beïnvloeden.**

Wat is de rol van de gemeente?

In een dichtbevolkte stad als Amsterdam zijn kunstgras-
velden noodzakelijk. Daarom
is het belangrijk dat de ge-
meente deze branche helpt
om te verduurzamen, bijvoor-
beeld door bij de inkoop van
kunstgrasvelden duurzame
criteria op te stellen. Amster-
dam is een van de koplopers
in het toepassen van nieuwe,
circulaire technieken bij de
aanleg van kunstgrasvelden.
Voor ondernemers met inno-
vatieve oplossingen zijn we
de eerste afnemer. Ook stelt
de gemeente het beleid rond
kunstgras op. Zo zorgen we
ervoor dat alle cycli van recy-
cling optimaal worden benut.

Hoe laten we dit project slagen?

Om met slimme, duurzame
oplossingen te komen, zijn
innovatieve ondernemers
hard nodig. We kunnen dit
niet alleen. Het is belangrijk
dat de gemeente vernieu-
wing stimuleert door hierin
flink te investeren.

Wat levert het op?

In 2021 zijn de drie sportvel-
den van Sportpark Midden-
meer circulair aangelegd.
De gemeente stelt een kunst-
grasnota op waarin beschre-
ven staat hoe de aanleg van
kunstgrasvelden in Amster-
dam – en daarmee in de
gehele branche – duurzamer
kan.

Hoe gaat het nu verder?

De kunstgrassector blijft zich
vernieuwen. De kwaliteit van
het kunstgras verbetert en er
is steeds meer bekend over
de gevolgen van kunstgras

voor gezondheid en milieu.
Ook na dit programma zullen
we de kunstgrasnota blijven
uitvoeren. Als koploper willen
we de gehele branche beïn-
vloeden. Onderzoek, inno-
vatieve projecten en circulair
beleid blijven we stimuleren.

Hoe doen we het samen?

Projecten als deze stimuleren
de markt om anders te gaan
denken en met slimmere op-
lossingen te komen. Intussen
profiteren de Amsterdamse
sportverenigingen van de
innovaties op dit gebied.

Gezondheid mens en milieu met kunstgras

Mens De laatste jaren is veel ruis ontstaan over de gezond-
heidsrisico's van het spelen op kunstgrasvelden. De gemeente
Amsterdam volgt hierin de bevindingen van het RIVM: onder-
zoek heeft aangetoond dat rubber *infill* geen negatieve
gezondheidseffecten heeft. Wij passen geen rubber *infill* meer
toe sinds eind 2016. Bestaande sportvelden mét rubber korrels
worden vervangen, waarbij kurk als natuurlijke *infill* wordt toe-
gepast

Milieu Voor het voldoen aan onze zorgplicht nemen wij als
gemeente Amsterdam adequate maatregelen in inrichting en
beheer. Denk aan de toepassing van uitlopmatten en loopslui-
zen naar en van het veld, van buiten naar binnen bladblazen,
het vlak aanleggen van velden en toepassing van brede beton-
platen rondom het veld wat beheer vergemakkelijkt, allemaal
zodat de verstrooiing buiten het veld wordt geminimaliseerd.
Daarnaast experimenteert Amsterdam met *infill*-loze velden.

Vervangingsprojecten sportvelden met gerecycled materiaal

Verschillende bedrijven maken nieuwe producten van vezels van oude kunstgrasvelden. Deze worden gebruikt om *dug outs*, kantplanken, banken om het veld en schoonloopmatten van te maken. Doorontwikkeling vindt plaats naar modulaire sportvloeren (voor binnen en buiten) van gerecycled kunstgras.

Verwacht resultaat

Er zijn diverse vervangingsprojecten gepland voor dit programma.

167

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Maatschappelijke instellingen Sport, onderwijs & jeugd	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Zorg

De drie geselecteerde waardeketens komen in deze sector (bestaande uit onder andere ziekenhuizen en zorginstellingen) geconcentreerd samen. Deze waardeketens maken draagt bij aan een toekomstbestendige duurzame gezondheidszorg.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Duurzaamheid in zorgaanbesteding Wet maatschappelijke ondersteuning

Vanaf 2021 start een nieuwe contractperiode voor de stedelijke maatwerkvoorzieningen van de Wet maatschappelijke ondersteuning. In de nieuwe aanbesteding wordt duurzaamheid meegenomen met inachtneming van de huidige zorgkwaliteit.

Verwacht resultaat

Resultaat is een duurzaamheidseis in de aanbesteding, waardoor de gemeente inzicht kan krijgen in de duurzaamheidsinspanningen van de ca. 120 zorgaanbieders binnen de aanbesteding. Hiermee kan de gemeente passender beleid maken en in gesprek gaan met de partijen om sneller te verduurzamen.

168

 Periode 2020	 Trekker(s) Onderwijs, Jeugd & Zorg
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Maatschappelijke instellingen Zorg	 Externe partner(s) Subsidies, Inkoop, Juridisch Bureau Sociaal

Green Deal Duurzame Zorg 2.0

Streven is dat de gemeente – als duurzaamheidsaanjager van en -samenwerkingspartner voor de zorgsector – de Green Deal Duurzame Zorg 2.0 tekent en er invulling aan geeft.

Verwacht resultaat

Doel van de Green Deal Duurzame Zorg 2.0 is onder andere een gezondheidsbevorderende leefomgeving, CO₂-reductie, het circulaire werken bevorderen en vermindering.

169

 Periode 2020	 Trekker(s) Onderwijs, Jeugd & Zorg
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Maatschappelijke instellingen Zorg	 Externe partner(s) Milieu Platform Zorg, ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Verduurzamings- netwerk Amsterdamse ziekenhuizen

De gemeente initieert en ondersteunt het netwerk waarin kennis wordt gedeeld, concrete maatregelen en projecten worden besproken en afspraken worden gemaakt. Het doel is toe te werken naar concrete afspraken over onder andere verlaging van de CO₂-uitstoot.

170

 Periode

2020

 In programma 2019

n.v.t.

Maatschappelijke instellingen

 Zorg

 Trekker(s)

Onderwijs, Jeugd & Zorg

 Ondersteuning

Ruimte & Duurzaamheid

 Externe partner(s)

n.v.t.

 Culturele instellingen

De Amsterdamse cultuursector is wereldwijd toonaangevend, zowel qua omvang als qua invloed. De verduurzaming van deze sector heeft een grote impact op de verduurzaming van de stad en inspireert tevens de miljoenen bezoekers die jaarlijks onze stad aandoen.

Projectsoorten

-

Meetsbaar resultaat
-

Zichtbaar resultaat
-

Beleidsmaatregel
-

Samenwerkingsverband
-

Onderzoek
-

Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Duurzaamheids- paragraaf kunstenplan

Eind 2020 zal vanuit reeds gepresenteerde hoofdlijnen een definitief kunstenplan volgen voor de periode 2021-2024. In dit plan komen de doelen te staan op het gebied van duurzaamheid en de wijze waarop de gemeente de sector kan ondersteunen.

171

 Periode 2020	 Trekker(s) Kunst & Cultuur
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Maatschappelijke instellingen Culturele instellingen	 Externe partner(s) n.v.t.

Proeftuin verduur- zaming cultuurpanden Metropoolregio Amsterdam

In de proeftuin wordt op regionaal niveau gewerkt aan het opschalen en versnellen van de verduurzaming van de cultuursector.

Verwacht resultaat

In 2020 worden zeven duurzaamheidsscans op cultuurpanden uitgevoerd en twee regionale expertsessies gepland waarin opgedane kennis gedeeld wordt.

172

 Periode 2020	 Trekker(s) Kunst & Cultuur
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Maatschappelijke instellingen Culturele instellingen	 Externe partner(s) Gemeente Haarlem, Metropoolregio Amsterdam
 Gebouwde omgeving	

Aanpassing subsidie-regeling duurzaam onderhoud cultureel vastgoed

De subsidieregeling wordt aangepast om het bijvoorbeeld voor culturele instellingen mogelijk te maken om meer dan eenmaal een aanvraag in te dienen. Dit is een stimulans voor de culturele sector om verder te verduurzamen.

173

 Periode 2020	 Trekker(s) Kunst & Cultuur
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Maatschappelijke instellingen Culturele instellingen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

VANG: Van Afval Naar Grondstof

Stadsdeel Zuid stimuleert het Museum-kwartier om mee te doen aan VANG: het programma om culturele instellingen te begeleiden in afvalpreventie, -reductie en -scheiding.

174

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel Zuid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Maatschappelijke instellingen Culturele instellingen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Voedsel & organische reststromen	

Circulaire verbouwing Amsterdam Museum

Voor de verbouwing van het Amsterdam Museum verkennen we of deze circulair uitgevoerd kan worden, zowel voor het gebouw als voor de tijdelijke oplossingen tijdens de bouw.

175

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Maatschappelijke instellingen Culturele instellingen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Circulaire World Press Photo

De Amsterdamse World Press Photo Foundation en de gemeente vertellen samen het verhaal van pionieren op circulair gebied. Dit doen ze lokaal én wereldwijd aan de jaarlijkse vier miljoen expositiebezoekers in vijftig landen, en via miljarden potentiële mediaviews. World Press Photo en haar jaarlijkse wereldwijd rondreizende expositie worden hiervoor op innovatieve wijze circulair gemaakt.

Verwacht resultaat Inspireren, bewustzijn over de circulaire economie wereldwijd vergroten en circulair gedrag bevorderen. Amsterdam en World Press Photo wereldwijd op de kaart zetten als circulaire pioniers.

176

Periode
2020-2025

In programma 2019
n.v.t.

Maatschappelijke instellingen
Culturele instellingen

Consumptiegoederen

Trekker(s)
CTO Innovatieteam

Ondersteuning
Amsterdam Trade, Afval & Grondstoffen, Ruimte & Duurzaamheid

Externe partner(s)
World Press Photo Foundation, Holland Circular Hotspot, Metabolic

 Horeca

De horeca van Amsterdam maakt deel uit van de drie geselecteerde waardeketens. Veel enthousiaste horecaondernemers willen in toenemende mate circulair ondernemen en via deze ondernemers kan veel impact gemaakt worden en kunnen veel Amsterdammers worden bereikt.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Duurzaamheid in het overnachtingsbeleid

Duurzaamheid van gebouw en exploitatie is een toetsingscriterium bij nieuwe hotel-initiatieven en gronduitgifte. Afspraken over duurzaamheid die niet in de vergunning of het erfpachtcontract kunnen worden opgenomen, worden door middel van een privaatrechtelijk contract geborgd. Binnen het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma* zullen we enkele van deze contracten toetsen om na te gaan of de gemaakte afspraken daadwerkelijk onderdeel zijn van de exploitatie.

177

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Economische Zaken
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Grond & Ontwikkeling
Mkb en grootzakelijke bedrijven Horeca	 Externe partner(s) Hotels

CIRCLES: circulaire mkb-hotels Europa

In dit Europese project (in aanvraag) werken hotels in Berlijn, Athene, Ljubljana, Antwerpen en Amsterdam aan minder voedselverspilling en minder afval. Stadswerken is een betrokken directie vanwege het programma 'Amsterdam, plastic smart city 2030'.

Verwacht resultaat

In 2022 is 30% minder voedsel verspild en 30% minder kunststofafval gerealiseerd.

178

 Periode 2020-2022	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Stadswerken
Mkb en grootzakelijke bedrijven Horeca	 Externe partner(s) Mkb-hotels, MVO Nederland

Circulaire hotels bieden onder- dak aan verduur- zaming van het toerisme

Sinds twee jaar bestaat er een groep duurzame hotels in en rond Amsterdam die op uitnodiging van de gemeente hun krachten bundelen.

179

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

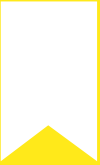
Mkb en grootzakelijke bedrijven
 Horeca

 Trekker(s)
Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning
Stadsdeel Centrum

 Externe partner(s)
Koninklijke Horeca Amsterdam

Circulaire hotels bieden onderdak aan verduurzaming van het toerisme.

Sinds twee jaar bestaat er een groep duurzame hotels in en rond Amsterdam die op uitnodiging van de gemeente hun krachten bundelen. Delen is vermenigvuldigen: dat is het motto van deze Koplopergroep Circulaire Hotels. De groep bestaat uit 22 enthousiaste hoteliers die kennis en ervaringen delen om bij te dragen aan een circulaire economie. Voor de transitie naar een circulaire economie kunnen hotels een belangrijke aanjager zijn. Denk bijvoorbeeld aan de impact vanwege de grote kring van gasten, leveranciers en afvalinzamelaars die ze inspireren – evenals de gehele hotelbranche.

Wat is de rol van de gemeente?

Wij hebben de rol op ons genomen om een verbindende partner te zijn in deze samenwerking van hoteliers. We onderhouden een samenwerkingsplatform voor de leden en zorgen dat de rest van de branche van alle ontwikkelingen op de hoogte blijft.

Hoe laten we dit project slagen?

Het vergt inspanningen van de deelnemende hoteliers om gezamenlijk stappen te zetten richting een circulaire economie. Daarvoor is het belangrijk dat ze kennis onderling willen delen, en elkaar daarin zien als partners en niet als concurrenten. De gemeente blijft betrokken tot de Koplopergroep Circulaire Hotels zelfstandig kan opereren.

We willen ook gasten inspireren om bij te dragen aan een circulaire economie.

Wat levert het op?

Over twee jaar hebben de deelnemende hotels een circulaire bedrijfsvoering waarin afval niet meer bestaat. Ze werken samen om circulaire maatregelen eerder haalbaar te maken, zoals het herbestemmen van reststromen of het hergebruik van materialen. Alle kennis en ervaringen delen ze in bijeenkomsten en publicaties, zodat deze kunnen dienen als inspiratie voor andere spelers in de hotelbranche en andere bedrijfs-

takken. Ook zal de groep zich uitbreiden met nieuwe leden.

Hoe gaat het nu verder?

Amsterdam telt meer dan 500 hotels die samen ruim 17 miljoen hotelovernachtingen per jaar mogelijk maken. Met heel concrete stappen wil de Koplopergroep Circulaire Hotels al deze hotels inspireren om circulair te werken.

Hoe doen we het samen?

De Koplopergroep Circulaire Hotels richt zich direct op Amsterdamse hoteliers. Zij kunnen de toeristische sector verduurzamen en daarmee hun gasten inspireren om bij te dragen aan een circulaire economie. We hopen dat de bezoekers van Amsterdam in hun eigen woonplaats weer anderen zullen inspireren.

✦✦ Evenementen

Amsterdam wordt geroemd om zijn keur aan evenementen. Deze branche biedt grote kansen om primair grondstofverbruik te minimaliseren, mede door de tijdelijke aard van evenementen. Ook is het een kansrijke branche om bewustzijn te creëren bij bezoekers.

Projectsoorten

- 📅

 Meetbaar resultaat
- 📅

 Beleidsmaatregel
- 📅

 Onderzoek
- 📅

 Zichtbaar resultaat
- 📅

 Samenwerkingsverband
- 📅

 Product of instrument

📅 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Recyclehub voor evenementen

In dit project worden reststromen van evenementen in kaart gebracht. Stadswerken neemt deel aan dit onderdeel, vanwege haar rol in het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de contacten/relaties met organisaties van evenementen.

Verwacht resultaat Het overzicht laat zien welke reststromen er zijn, welke milieu-impact deze hebben en welke mogelijkheden er zijn voor het verwaarden/vermarkten van de reststromen.

180

📅 Periode 2020-2021	👤 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
📅 In programma 2019 n.v.t.	🌐 Ondersteuning Stadswerken
Mkb en grootzakelijke bedrijven ✦✦ Evenementen	🔗 Externe partner(s) C-creators
📦 Consumptiegoederen	

Startup in Residence SAIL 2020 Circulair

In deze speciale editie van *Startup in Residence* worden circulaire oplossingen getest en doorontwikkeld op festivals om tijdens SAIL 2020 toegepast te worden.

Verwacht resultaat Met de in de publieke ruimte opgedane ervaring tijdens SAIL 2020 worden nieuwe circulaire innovaties in hoger tempo in de stad ingezet.

181

📅 Periode 2020	👤 Trekker(s) CTO Innovatieteam
📅 In programma 2019 n.v.t.	🌐 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Mkb en grootzakelijke bedrijven ✦✦ Evenementen	🔗 Externe partner(s) DGTL, SAIL, Revolution Foundation, Apenkooi, Innofest en de scale-ups uit het programma

Evenementen: leuk, bruisend en duurzaam gaan samen

Wij willen dat er enkel nog duurzame evenementen plaatsvinden in de stad.

182

 Periode
2020-2021

 In programma 2019
n.v.t.

Mkb en grootzakelijke bedrijven
 Evenementen

 Trekker(s)
Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning
Evenementenbureau

 Externe partner(s)
n.v.t.

Evenementen: leuk, bruisend en duurzaam gaan samen.

Wij willen dat er enkel nog duurzame evenementen plaatsvinden in de stad. Voor alle grote evenementen (met meer dan 2000 bezoekers) zijn er daarom criteria opgesteld op het gebied van energie, afval, water en mobiliteit. Uitgangspunt is dat organisatoren geen stroom meer gebruiken opgewekt door (diesel)generatoren, zo min mogelijk afval produceren en recyclebare materialen gebruiken. In de Richtlijn Duurzaamheid staat waaraan evenementen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een vergunning. De richtlijn wordt jaarlijks geactualiseerd. Daarbij geldt voor evenementen tot 2000 bezoekers een 'lightversie', die zich richt op energie en afval.

Wat is de rol van de gemeente?

Amsterdam staat internationaal bekend als evenementenstad. Al die evenementen horen bij onze stad, maar hebben ook impact op de openbare ruimte en het mi-

bruikte evenementenlocaties stroompunten aangelegd, zodat dieselaggregaten niet meer mogen worden gebruikt. Ook wordt aan organisatoren gevraagd om gratis leidingwater aan te bieden.

We vragen ook aan organisatoren om gratis leidingwater aan te bieden.

lieu. Door richtlijnen op te stellen, wil de gemeente de ecologische belasting van de evenementen zoveel mogelijk beperken. Dat doen we door voorwaarden te stellen die ambitieus én haalbaar zijn. Zo hebben wij het afgelopen jaar al op veelge-

Hoe laten we dit project slagen?

De stadsdelen spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van dit beleid, omdat organisatoren van evenementen hier een vergunning moeten aanvragen. Verder zet de gemeente in op de

ontwikkeling van innovatieve, duurzame producten in de evenementenbranche. Denk bijvoorbeeld aan duurzame energievoorziening of nutriëntenterugwinning uit urine en ontlasting. Daarbij werken we samen met marktpartijen. Door ervaring op te bouwen, kunnen we de richtlijnen verder aanpassen.

Wat levert het op?

Aan het eind van het evenementenseizoen 2020 en 2021 evalueren wij de verduurzaming met alle partners en organisatoren. Met de resultaten zullen we de richtlijn actualiseren. Tevens wordt de richtlijn, op veler verzoek, ook naar het Engels vertaald, om ook andere steden te kunnen inspireren om duurzaamheid op te nemen in hun evenementenbeleid.

Hoe gaat het nu verder?

Na dit programma zal de Richtlijn Duurzaamheid op jaarlijkse basis moeten worden geactualiseerd. Dat doen we op basis van ervaringen van organisatoren en nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan de verdere verduurzaming van evenementen.

Hoe doen we het samen?

De richtlijn stimuleert organisatoren om hun evenement in Amsterdam zo duurzaam mogelijk te maken. Dit merken niet alleen onze bewoners, maar ook de vele jaarlijkse bezoekers uit binnen- en buitenland. Amsterdam is hiermee een internationale koploper. De gemeente hoopt steden in andere landen te inspireren om deze koers te volgen.

Het reilen en zeilen bij SAIL wordt circulair

SAIL is het grootste vrij toegankelijke evenement van Nederland.

183

Periode

2020

In programma 2019

n.v.t.

Mkb en grootzakelijke bedrijven

 Evenementen

 Voedsel & organische reststromen

Trekker(s)

CTO Innovatieteam

Ondersteuning

Ruimte & Duurzaamheid, Stedelijk Evenementenbureau, Verkeer & Openbare Ruimte, Stadswerken

Externe partner(s)

DGTL, AMS Institute, Metabolic, Green Events, Innofest, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Holland Circulair Hotspot

Het reilen en zeilen bij SAIL wordt circulair.

SAIL is het grootste vrij toegankelijke evenement van Nederland. Iedere keer komen honderden schepen uit alle hoeken van de wereld naar de Amsterdamse haven. In 2025 is dit vijfjaarlijkse evenement 100% circulair. Om dat te bereiken wordt de editie van 2020 een proeftuin voor innovatieve, circulaire toepassingen die CO₂-emissies en het verbruik van energie, water en grondstoffen terugdringen. Van de opgedane kennis zullen ook andere evenementen en andere steden profiteren.

Wat is de rol van de gemeente?

Vanwege de omvang is SAIL een uitgelezen kans voor de gemeente om de circulaire ambities te laten zien. We zullen het festival verduurzamen en bezoekers hierover informeren en inspireren. SAIL, van 12 tot en met 16 augustus 2020, wordt een proeftuin voor het testen van nieuwe circulaire toepassingen. Zo is de gemeente Amsterdam voorzitter van de werkgroep Duurzaamheid & Innovatie SAIL, waarin gemeentelijke afdelingen en externe partners komen tot ambities, acties en afspraken. Ook zetten we ons evenementenbeleid en onze vergunningen in om tot een duurzamere SAIL te komen.

Hoe laten we dit project slagen?

Met de werkgroep levert de gemeente een belangrijke bijdrage aan een nog meer

circulaire SAIL, met een reeks tastbare maatregelen. Door het beschikbaar stellen van voldoende walstroompunten bijvoorbeeld, zodat diesel-aggregaten kunnen worden vervangen door groene walstroom. Ook zal de SAIL-organisatie zelf investeren in het nog verder verduurzamen van het evenement. Van externe bedrijven verwachten we innovatieve initiatieven.

Wat levert het op?

SAIL 2020 is de opmaat voor een 100% circulaire SAIL in 2025. Dit jaar kunnen we al een CO₂-reductie van 80% verwachten. Daarnaast wordt het gebruik van wegwerpplastic zoveel mogelijk voorkomen. En: voor het eerst voor een evenement van deze grootte komt er een analyse die in kaart brengt welke materiaal- en energiestromen het evenement in- en uitgaan. Met deze informatie kunnen we bij het

Dit jaar kunnen we al een CO₂-reductie van 80% op de uitstoot van generatoren verwachten.

evenement in 2025 het materialen- en energiegebruik nog verder terugdringen. Bezoekers van SAIL maken kennis met circulaire innovaties. Zo kunnen ze watertappunten gebruiken en nieuwe inspiratie opdoen voor het verduurzamen van hun levensstijl.

Hoe gaat het nu verder?

In 2025 is SAIL volledig circulair. Ook andere evenementen zullen profiteren van de opgedane kennis bij de editie van 2020, net als de meewerkende bedrijven en de bezoekers. Mogelijk heeft

het project eveneens effect op de deelnemende schepen en de havens waarin ze aanmeren.

Hoe doen we het samen?

SAIL zal duurzaam en circulair gedrag stimuleren bij bezoekers, vrijwilligers, schippers en bedrijven. Het project richt zich op de particuliere en de zakelijke markt, als inspiratiebron voor verduurzaming.

Duurzaamheid Westerpark

Stadsdeel West werkt aan de verduurzaming van het Westerpark en van de festivals die daar gehouden worden. Link met de branches Culturele instellingen, Evenementen en de *living lab*-projecten.

184

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel West
 In programma 2019 O15	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Mkb en grootzakelijke bedrijven Evenementen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Gebouwde omgeving	

Afval & Grondstoffen

Verduurzaming inzameling markten

Stimuleren verduurzaming Ten Katemarkt (inclusief koppeling BIZ'en) en markt Plein '40-'45 door meer afval te scheiden.

Verwacht resultaat Er zal meer afval worden gescheiden en er zullen meer grondstofstromen hoogwaardig worden verwerkt (met als uitgangspunt dat het kostendekkend blijft).

185

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Stadsdeel West, Stadsdeel Nieuw-West, Stadswerken
Mkb en grootzakelijke bedrijven Evenementen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Voedsel & organische reststromen	

Onderzoek ondersteuning verduurzaming RAI

De RAI werkt toe naar zero waste, een klimaatneutrale bedrijfsvoering en een duurzaam assortiment. De gemeente onderzoekt in hoeverre zij hieraan een verdere bijdrage kan leveren.

186

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Economische Zaken
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Mkb en grootzakelijke bedrijven Evenementen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Consumptiegoederen	

Kopgroep bedrijven- investeringszone The Olympic

Stadsdeel Zuid werkt samen met de kopgroep bedrijveninvesteringszone (BIZ) The Olympic aan initiatieven rondom duurzaamheid. De BIZ is het afgebakende gebied rondom het Olympisch Stadion waarbinnen ondernemers en/of vastgoedeigenaren samen investeren in het verbeteren van de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving.

187

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Stadsdeel Zuid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Mkb en grootzakelijke bedrijven Evenementen	 Externe partner(s) n.v.t.

Duurzaam EK 2020

De *fanzone* wordt ingericht volgens het duurzame evenementenbeleid van Amsterdam dat sinds januari 2020 van kracht is. Hiernaast werken we aan het project *second life*, waarbij overgebleven producten naar sociale initiatieven gaan.

Verwacht resultaat Een te recyclen tribune voor de *fanzone* van het EK 2020.

188

 Periode 2020	 Trekker(s) Sport & Bos
 In programma 2019 O18	 Ondersteuning n.v.t.
Mkb en grootzakelijke bedrijven Evenementen	 Externe partner(s) n.v.t.
 Consumptiegoederen	

Een festival is de samenleving in een microkosmos, dus een ideale proeftuin

Festivals in Amsterdam zijn niet alleen bezig met een grote duurzaamheidsslag, maar worden steeds vaker ingezet als *living labs* voor het testen van duurzame stedelijke oplossingen.

189

 Periode
2020-2025

 Trekker(s)
CTO Innovatieteam

 In programma 2019
n.v.t.

 Ondersteuning
n.v.t.

Mkb en grootzakelijke bedrijven
 Evenementen

 Externe partner(s)
Sail, Amsterdam Dance Event

 Voedsel & organische reststromen

Een festival is de samenleving in een microkosmos, dus een ideale proeftuin.

Festivals in Amsterdam zijn niet alleen bezig met een grote duurzaamheidsslag, maar worden steeds vaker ingezet als living labs voor het testen van duurzame stedelijke oplossingen. Dat is eigenlijk heel logisch, want festivals kun je zien als minisamenlevingen, waarin vrijwel alle maatschappelijke voorzieningen aanwezig moeten zijn: van vervoer, voedsel, energie en sanitair tot toegankelijkheid en veiligheid. Bij succesvolle pilots worden duurzame oplossingen op andere plekken in Amsterdam in de publieke ruimte toegepast.

Wat is de rol van de gemeente?

Als gemeente zetten we een koplopersgroep en samenwerkingsagenda op met pioniers uit de festivalwereld. Zo helpen we gericht bij het testen en opschalen van circulaire innovaties. Ook organiseren we een speciale editie van *Startup in Residence*, een innovatieve samenwerking tussen *startups* en overheid.

Hoe laten we dit project slagen?

Voor het *Startup in Residence*-programma is het belangrijk om vooraf duidelijke vragen op te stellen. Verder hebben we meewerkende festivals en *startups* nodig. Wanneer een *living lab* succesvol is, zal een gemeentelijke afdeling het project op grotere schaal integreren in de stad.

Tijdens SAIL en het Amsterdam Dance Event worden dit jaar al tien nieuwe circulaire innovaties getest.

Wat levert het op?

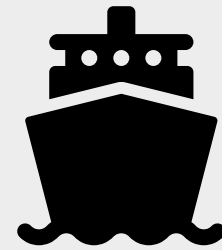
Op toekomstige festivals en evenementen zullen de succesvolle circulaire innovaties terug te vinden zijn. Maar belangrijker nog: die innovaties komen ook in het Amsterdamse dagelijks leven terug.

Hoe gaat het nu verder?

Tijdens SAIL en het Amsterdam Dance Event worden dit jaar al tien nieuwe circulaire innovaties getest. Bij succes zullen ze blijvend worden toegepast in de stad, bijvoorbeeld in de bouw, in de voedselverwerking of in het stimuleren van duurzaam consumptiegedrag.

Hoe doen we het samen?

Het is mooi wanneer festivalbezoekers door hun bezoek geïnspireerd raken en dagelijks bewuster en duurzamer gaan leven. Nog mooier is het dat zij – en ook andere Amsterdammers – deze innovaties op den duur vanzelf zullen ervaren door nieuwe toepassingen in de stad. Want festivals als circulaire *living labs* inspireren óók bedrijven en versnellen zo de opschaling van innovaties in de stad.

Haven & industrie

4.6 Haven en industrie

Het Havenbedrijf Amsterdam werkt samen met de gemeente (als aandeelhouder en partner) aan het creëren van een circulaire hotspot voor de regio, zoals bij de circulaire schil in Sloterdijk. het Havenbedrijf Amsterdam stimuleert een groot deel van de circulaire projecten in de haven, waar de focus veelal ligt op het opschalen van succesvolle innovatieve pilots tot industrieel niveau.

Ook scout het Havenbedrijf Amsterdam circulaire ondernemingen die goed aansluiten bij de bestaande bedrijven op het haventerrein en zorgt daarmee voor optimale synergie met deze partijen. Hiervoor beschikt het over een netwerk van *incubators*, investeringsfondsen en samenwerkingsverbanden. Daarnaast ondersteunt en investeert het Havenbedrijf Amsterdam de transformatie in de vorm van vastgoed, infrastructuur en noodzakelijke voorzieningen en in enkele gevallen wordt ook geïnvesteerd in circulaire bedrijven

zelf, samen met het Amsterdams Klimaat- & Energie Fonds en het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland. Tot slot heeft de gemeente via onder andere de gebiedsontwikkeling een directe rol in enkele grotere projecten.

 Haven en industrie

Het Havenbedrijf Amsterdam werkt samen met de gemeente (als aandeelhouder en partner) aan het creëren van een circulaire hotspot voor de regio, zoals bij de circulaire schil in Sloterdijk. Het Havenbedrijf Amsterdam stimuleert een groot deel van de circulaire projecten in de haven, waar de focus veelal ligt op het opschalen van succesvolle innovatieve pilots tot industrieel niveau.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Circulair cluster Westpoort

In het kader van de Bedrijvenstrategie gemeente Amsterdam 2020-2030 wordt ingezet op reservering van 20 hectare bedrijfskavels in Westpoort voor grootschalige circulaire toepassingen.

Verwacht resultaat Met de clustering van circulaire processen in Westpoort wordt aangesloten op bestaande recyclingactiviteiten in de directe omgeving door onder andere AEB, Waternet, Rotie en SUEZ en kan terugwinning van grondstoffen worden geoptimaliseerd en opgeschaald.

190

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Economische Zaken
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
 Haven en industrie	 Externe partner(s) Havenbedrijf Amsterdam
 Gebouwde omgeving	

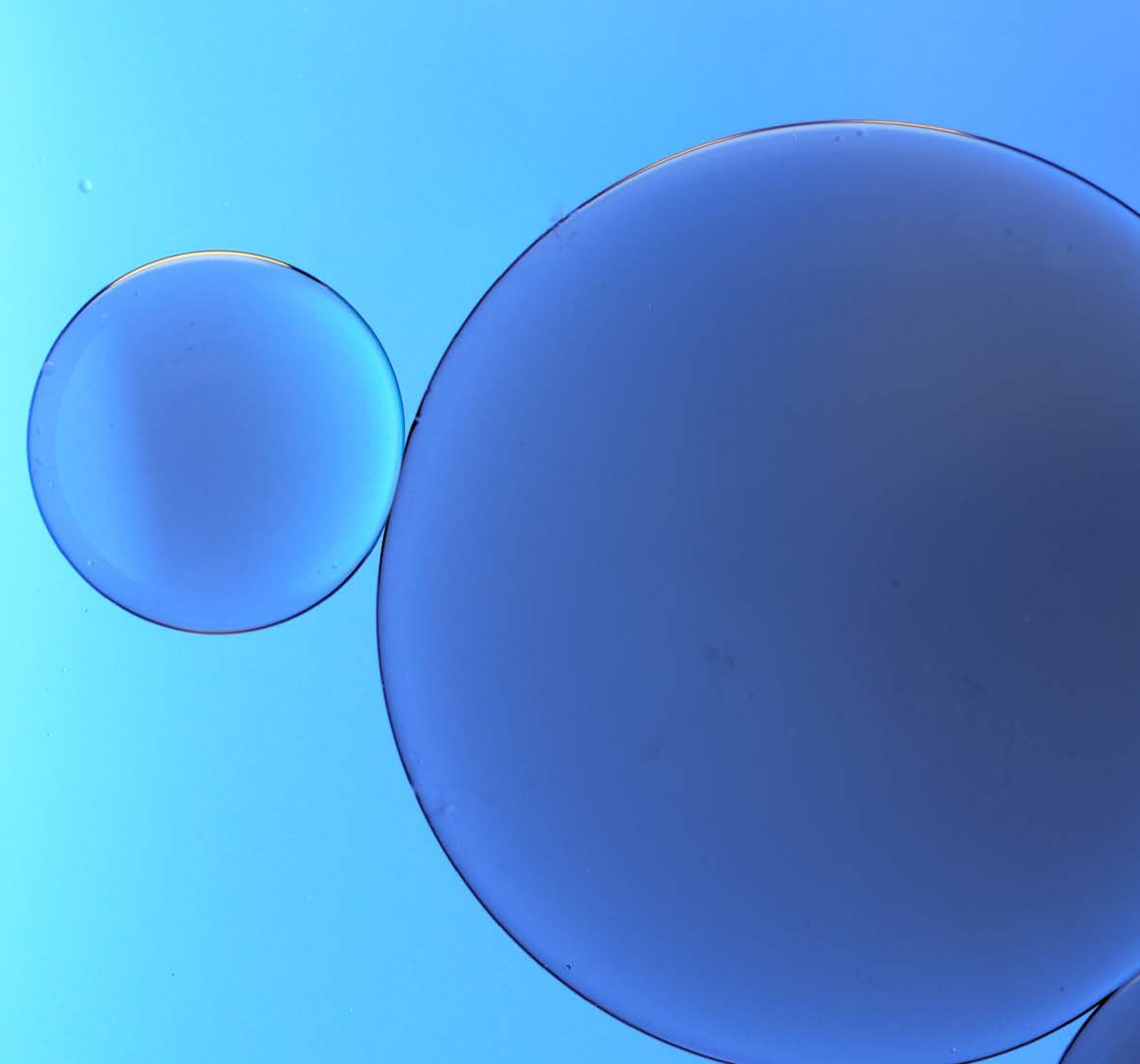
Waterstofmarktplaats

De waterstofmarktplaats (in de vorm van een platform of onderzoek) gaat inzicht geven in de omvang, condities en termijnen van de vraag naar en het aanbod van groene waterstof in de Metropoolregio Amsterdam.

Verwacht resultaat Het inzicht helpt bij het maken van afspraken met potentiële waterstofproducenten en -afnemers. Het inzicht helpt tevens bij besluitvorming over de vestiging van en investering in elektrolysefabrieken en de benodigde infrastructuur die hiermee gepaard gaat.

191

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam, Economische Zaken
 Haven en industrie	 Externe partner(s) Havenbedrijf Amsterdam, Ondernemend Amsterdam
 Voedsel & organische reststromen	

Zo willen we groene waterstof gaan maken

Om onze CO₂-uitstoot omlaag te brengen, is waterstof van cruciaal belang.

192

 Periode
2020-2025

 Trekker(s)
CTO Innovatieteam

 In programma 2019
n.v.t.

 Ondersteuning
Economische Zaken

Mkb en grootzakelijke bedrijven
 Evenementen

 Externe partner(s)
Havenbedrijf Amsterdam,
provincie Noord-Holland,
Tata Steel, Institute for Sustainable
Process Technology

 Voedsel & organische
reststromen

Zo willen we groene waterstof gaan maken.

Om onze CO₂-uitstoot omlaag te brengen, is groene waterstof van cruciaal belang. Bij het Institute for Sustainable Process Technology (ISPT) loopt een onderzoeksproject naar de mogelijkheden voor een groenewaterstoffabriek met een capaciteit van 1 gigawatt in vijf industriële regio's in Nederland, waaronder het Noordzeekanaalgebied. Dit gebied is een bijzondere regio vanwege de ruimte, het aanwezige energienetwerk, de nabijheid van de Noordzee en de bedrijven die hier al zijn gevestigd. Met Tata Steel, de provincie Noord-Holland en het Havenbedrijf Amsterdam onderzoeken we de mogelijkheden voor een groenewaterstoffabriek.

Wat is de rol van de gemeente?

Wij willen een actieve rol spelen in het onderzoeken en benutten van de mogelijkheden van groene waterstof. Waterstof stelt ons in staat om duurzame energie op te slaan, te transporteren en elders te gebruiken.

Als we waterstof produceren uit duurzame bronnen (wind, zon, organische reststromen) is het 'groene waterstof'. Om dit te realiseren is een enorme opschaling van de productie capaciteit nodig. Vandaar het onderzoek naar de haalbaarheid van een groenewaterstoffabriek, op

basis van windenergie.

Zo kunnen we met waterstof bestaande sectoren verduurzamen, waaronder de industrie in het Noordzeekanaalgebied.

Hoe laten we dit project slagen?

Op vijf plekken in Nederland wordt de mogelijkheid van een groenewaterstoffabriek onderzocht. De gemeente Amsterdam is deelnemer in een van de vijf consortia. Voor ons is een constructieve samenwerking met de partners van het Noordzeekanaalgebied cruciaal om dit

zeer innovatieve project te laten slagen. Maar als je pioniert, hoor je ook rekening te houden met de mogelijkheid dat de realisatie van een groenewaterstoffabriek niet haalbaar of wenselijk zou kunnen zijn.

Wat levert het op?

De centrale vraag is of we in staat zijn om waterstof, gewonnen uit offshore windparken, tegen een concurrerende prijs te produceren en af te zetten. Een onderzoeksrapport van het consortium zal daarover uitsluitsel geven. Daarbij kijken we ook hoe waterstof kan worden ingezet om materiaalkringlopen – van bijvoorbeeld staal – volledig CO₂-vrij te maken. Als dat haalbaar is, dan wil het consortium de groenewaterstoffabriek voor 2030 realiseren.

Hoe gaat het nu verder?

Dit traject beoogt de mogelijke realisatie van een groenewaterstoffabriek. In de eerste jaren ligt de focus op de haalbaarheid van het plan. Wanneer daar sprake van is, gaan we over tot concrete stappen.

Hoe doen we het samen?

Het bedrijfsleven en de industrie zijn belangrijke spelers bij het realiseren van een groenewaterstofvoorziening in het Noordzeekanaalgebied. Daarom stimuleren wij marktpartijen nu al om te pionieren met het gebruik van groene waterstof binnen hun sector, zoals de transport en staalproductie. Zo staan de partijen klaar om op termijn grootschalig gebruik te maken van een regionale waterstoffabriek.

Waterstof stelt ons in staat om duurzame energie op te slaan, te transporteren en elders te gebruiken.

Circulaire projecten Havenbedrijf Amsterdam

In het havengebied zal het aantal circulaire bedrijven worden uitgebreid en zal worden geëxperimenteerd met nieuwe circulaire toepassingen. Dit gebeurt onder aanvoerschap van het Havenbedrijf Amsterdam.

Verwacht resultaat Het Havenbedrijf Amsterdam werkt aan een aantal projecten rond CE. Zo zullen in de komende jaren de *plastic-to-oil*-fabriek IGES en Black Bear Carbon uitgebreid zijn, zal een kunstgrasrecyclefabriek zijn opgericht en zullen onder andere projecten zijn uitgevoerd waarin wordt gekeken naar de mogelijkheden van het recyclen van plasticfolie, printplaten, bodemassen, broomhoudende kunststoffen, autobanden, sinaasappelschillen en tomatenplanten. Ook wordt er een opvolger van de succesvolle innovatiehub Prodock gerealiseerd.

193

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Havenbedrijf Amsterdam
 In programma 2019 K1, K2, K3, O11	 Ondersteuning n.v.t.
 Haven en industrie	 Externe partner(s) n.v.t.
 Voedsel & organische reststromen	
 Consumptiegoederen	
 Gebouwde omgeving	

Onderzoeksproject organische reststromen Haven-Stad

Als onderdeel van het gebiedsontwikkelingsproject Haven-Stad laat de Hogeschool van Amsterdam een modelmatige benadering los op de vraag op welke schaal bio-reststromen economisch gezien kunnen worden verwerkt en met welke (combinaties van) prikkels het effectief verzamelen van deze stromen kan worden gestimuleerd.

Verwacht resultaat Hiermee maken we inzichtelijk op welke schaal bio-reststromen economisch kunnen worden verwerkt en met welke (combinaties van) incentives het effectief verzamelen van deze stromen kan worden gestimuleerd. Het gaat dan met name om de ruimtelijke aspecten die meegenomen kunnen worden in de gebiedsontwikkelingsplannen en de eventuele ruimtelijke impact van de decentrale installaties.

194

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 B8	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen
 Haven en industrie	 Externe partner(s) Hogeschool van Amsterdam
 Voedsel & organische reststromen	

Overkoepelende thema's

Communicatie

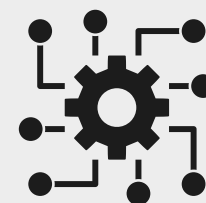
Lobby-agenda

Data en
platforms

Logistiek

(Innovatie)-
netwerk

Banen &
vaardigheden

Inkoop

Overkoepelende thema's

Communicatie

Ondanks het feit dat er veel circulaire initiatieven ontplooid worden in Amsterdam, dient er de komende jaren nog het nodige geïnvesteerd te worden in de bewustwording onder Amsterdammers, organisaties en eigen medewerkers van de gemeente. Om uiteindelijk circulair gedrag bij deze doelgroepen te realiseren, is het van belang dat stakeholders eerst de definitie, de noodzaak en de kansen inzien van een circulaire economie. Daarnaast dient duidelijk voor hen te worden hoe er circulair gehandeld kan worden en waar ze terecht kunnen voor informatie en concrete producten en diensten.

Voor zowel bewustwording als gedrag is doelgerichte communicatie vereist, die qua vorm en inhoud aansluit op de specifieke context van een bepaalde doelgroep. Zo heeft de gemeentelijke organisa-

tie de taak om haar eigen mensen op te leiden in het toepassen van circulariteit in de dagelijkse werkzaamheden, dienen Amsterdammers via campagnes aangezet te worden tot circulair denken en doen, en zullen organisaties mee moeten worden genomen in de circulaire businesskansen via kennisevents, werkgroepen en platforms en praktische content, zoals *whitepapers* en onderzoeksdata.

Binnen de communicatie heeft de gemeente een informerende en verbindende rol richting de doelgroepen en dient ze een inspiratie te vormen door het goede voorbeeld te geven.

Lobby-agenda

Amsterdam kan veel zelf doen, maar voor bepaalde onderwerpen, zoals hogere belasting op primaire grondstoffen en CO₂-uitstoot en lagere belasting op arbeid, is het van belang dit op nationale of zelfs

internationale schaal te organiseren. Hiervoor stellen we een lobby-agenda op voor het Rijk en de Europese Unie.

Data en platforms

Een volledig circulaire economie koppelt vraag en aanbod en overstijgt sectoren. Om vraag en aanbod op het juiste moment inzichtelijk te maken en materiaal op een hoogwaardige manier te kunnen blijven inzetten, is een goede digitale infrastructuur onontbeerlijk. Relevante data moeten open en toegankelijk zijn, zodat deze gebruikt kunnen worden voor de ontwikkeling van nieuwe innovaties en toepassingen door ons als gemeente en derden en zodat verbinding kan worden gemaakt met andere stedelijke transitie.

Logistiek

De uitwisseling van materialen is in grote mate een logistiek vraagstuk. In een circulaire economie is logis-

tiek dan ook essentieel en zij raakt alle waardeketens en de gehele regio (en zelfs het gebied daarbuiten). De grootste uitdaging is om de logistiek slimmer en duurzamer te organiseren, aangezien het volume op te slaan en te vervoeren secundaire materialen zal groeien door hergebruik.

(Innovatie)netwerk

Elke complexe transitie vraagt om een goede samenwerking tussen koplopers. Als gemeente vinden we het belangrijk om dit te ondersteunen en de juiste omstandigheden voor interactie te creëren. Een goed functionerend innovatienetwerk waarbij sprake is van een creatieve, ondernemende cultuur, uitwisseling van nieuwe toepassingen, kennis, expertise, menselijk en financieel kapitaal, is dan ook essentieel.

Banen & vaardigheden

De circulaire economie vraagt om nieuwe kennis en vaardigheden. Sommige banen verdwijnen, andere komen ervoor in de plaats. Hiervoor moeten we in samenwerking met kennisinstellingen en bedrijfsleven mensen omscholen en continu blijven opleiden.

Inkoop

De inkoop van diensten en producten door de gemeente en de Metropoolregio Amsterdam bedraagt 4 miljard euro per jaar. Hiermee kan zowel de gemeente als de MRA als opdrachtgever een belangrijke versneller van de circulaire economie zijn. Op MRA-niveau zijn concrete afspraken gemaakt om de inkoop en het opdracht geven de komende jaren circulair te maken. Voor elke waardeketen zijn duurzame afspraken in het programma opgenomen.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Onderzoek
- Zichtbaar resultaat
- Samenwerkingsverband
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Uitdragen circulaire strategie, programma's, monitor circulaire economie en de stadsdonut

De verschillende documenten zullen, in relatie tot elkaar, actief gedeeld worden met het publiek. Daarnaast wordt gekeken of interactieve, online versies gemaakt kunnen worden die zich mee-ontwikkelen met het voortschrijdende inzicht en werk. Het actief uitdragen en makkelijk beschikbaar maken van relevante documentatie dragen bij aan kennisneming door en bewustwording van burgers, bedrijven, kennisinstellingen, overheden en andere organisaties waar de gemeente Amsterdam mee samenwerkt op het gebied van de circulaire economie, en bieden daarmee een basis voor externe interactie en samenwerking.

195

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Communicatie richting stad	 Externe partner(s) n.v.t.

Zichtbaarheid circulaire bedrijven op platform Amsterdam Smart City

Circulaire en SDG-bedrijven in Amsterdam, hun producten, diensten en hun economische impact worden op het Amsterdam Smart City-platform en de start-upmap van StartupAmsterdam beter zichtbaar en vindbaar gemaakt voor onder andere inkopers van overheden en bedrijven.

196

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning StartupAmsterdam
Overkoepelende thema's Communicatie richting stad	 Externe partner(s) Amsterdam Smart City, Amsterdam Economic Board, Dealroom.co

Corporate marketing voor de circulaire economie

Corporate topmarketeers ontwerpen in publiek-private samenwerkingen socialmarketingcampagnes om circulaire gedragsverandering in het mkb te bewerkstelligen.

197

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Communicatie, Ruimte & Duurzaamheid
Overkoepelende thema's Communicatie richting stad n.v.t.	 Externe partner(s) n.v.t.

Samenwerking Pakhuis de Zwijger Centrum, Nieuw-West en Zuidoost

Pakhuis de Zwijger ontwikkelt programma's rondom onder andere de thema's circulaire economie, voedsel(keten) en toekomstige arbeidsmarkt. De gemeente wil meer samenwerken met Pakhuis de Zwijger en zo een breed publiek informeren en laten meepraten over de transitie naar de circulaire economie.

198

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 O16	 Ondersteuning Stadsdeel Zuidoost
Overkoepelende thema's Communicatie richting stad	 Externe partner(s) n.v.t.

Circulariteit op platform Nieuw Amsterdams Klimaat

Deze activiteit maakt deel uit van een uitgebreidere communicatiestrategie in samenwerking met Amsterdam Klimaat Neutraal op het platform Nieuw Amsterdams Klimaat.

199

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 O28	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Communicatie richting stad	 Externe partner(s) n.v.t.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

In kaart brengen beperkende wet- en regelgeving

De huidige wet- en regelgeving ondersteunt grotendeels een lineaire economie. Voor de verschillende waardeketens zal, in samenwerking met de markt, in kaart worden gebracht welke wet- en regelgeving beperkend werkt en aangepast zou moeten worden. Dit moet een positief effect hebben op het ontwikkelen en opschalen van circulaire initiatieven en projecten.

200

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Digitaal loket wet- en regelgeving Metropoolregio Amsterdam

Geregeld strandt een beloftevol circulair initiatief door belemmeringen in bestaande wet- en regelgeving. Bij het digitaal loket Metropoolregio Amsterdam kunnen ondernemers melding maken van belemmeringen. Dit dient als input voor het beleid en voor de lobby-agenda richting de centrale overheid en de Europese Unie.

Verwacht resultaat Gestreefd wordt naar meer meldingen van circulaire knelpunten als input voor toekomstig beleid.

201

 Periode 2020	 Trekker(s) Metropoolregio Amsterdam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied en IJmond, Havenbedrijf Amsterdam, provincie Noord-Holland
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Regie op stedelijk afval: lobby-agenda centrale overheid

Vormgeven van een lobbytraject richting de overheid om de gemeente een regierol bij het inzamelen van bedrijfsafval te geven. Dit doen we door in te zetten op stedelijk afval en daarvoor de pilot ‘9 straatjes’ als voorbeeld te laten dienen.

Verwacht resultaat Beleidsvoorstellen opstellen ten behoeve van het rijksbeleid met betrekking tot de Wet milieubeheer over het opheffen van het onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval.

202

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 C7	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Masterplan regelluwe zones

Met slimme inzet van juridisch instrumentarium wordt een plan ontwikkeld om meer fysieke experimenteerruimte te creëren voor circulaire ondernemers.

203

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 O12	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Economische Zaken, StartupAmsterdam
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) Havenbedrijf Amsterdam, Prodock, Marineterrein, B. Amsterdam

Onderzoek vergroening via fiscale instrumenten

Onderzoek naar de mogelijkheden om het (lokale) fiscale instrumentarium in te zetten voor de verandering naar een circulaire economie. Het resultaat geeft inzicht in de mate waarin ondernemers en Amsterdammers hiermee geholpen worden bij het circulair maken van bedrijfsprocessen of hun woning.

204

 Periode 202	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Belastingen, Economische Zaken
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Knelpunten circulaire transitie Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Voor een snelle transitie is het nodig om te weten wat de knelpunten zijn in de circulaire praktijk. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft hier via haar werkzaamheden goed zicht op. Het doel is om op een inzichtelijke manier reguliere terugkoppeling te krijgen van waar de transformatie stopt, zodat we vanuit het beleid deze knelpunten, wanneer mogelijk, kunnen wegnemen of door kunnen vertalen richting de lobby-agenda.

Verwacht resultaat Resultaat wordt een reguliere terugkoppeling van de meest voorkomende knelpunten. Vorm en frequentie moeten nog worden bepaald.

205

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Afstemmen beleidsambities

De strategie circulaire economie raakt veel andere beleidsterreinen. In dat kader is het van belang om de aanpak circulaire economie ook te borgen in andere beleidsambities, waaronder de Bedrijvenstrategie en de Hoogbouwvisie. Op deze manier zorgen we ervoor dat er in de uitvoering geen onduidelijkheden zijn. Daarnaast benut de gemeente Amsterdam haar invloed om circulair ondernemen bij haar deelnemingen te bevorderen. De manier waarop de gemeente haar aandelenbelang behartigt, is vastgelegd in het deelnemingenbeleid. In deze coalitieperiode wordt dit beleid herzien. Uiteraard is circulair ondernemen een belangrijk element bij de uitwerking van het nieuwe beleid.

206

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Lobby-agenda wet- & regelgeving	 Externe partner(s) n.v.t.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Verduurzamen eigen wagenpark

Door het eigen wagenpark te verduurzamen, kan de gemeente een grote impact hebben op duurzame mobiliteit. Dit wordt uitgewerkt in het programma van de Green Office.

207

 Periode 2020	 Trekker(s) Facilitair Bureau
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Logistiek	 Externe partner(s) n.v.t.

Pilot white label restafvalinzameling

Samenwerking met SUEZ en Renewi om het inzamelen van restafval in een gebied door één inzameldienst te laten plaatsvinden. Hiermee kunnen we het aantal rijbewegingen terugdringen.

Verwacht resultaat De samenwerking leidt eind 2020 tot de helft minder rijbewegingen in het gekozen gebied. Dit zorgt voor verbetering van de luchtkwaliteit en minder verkeersoverlast.

208

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Logistiek	 Externe partner(s) n.v.t.

Inzet op verbeterde logistiek stadsdelen

In bedrijfsinvesteringszones (BIZ) The Olympic, Vondelpark en De Pijp werken ondernemers onderling samen aan bedrijfsafvalcontracten.

Verwacht resultaat Het resultaat van de samenwerking zal een vermindering van afvalritten in deze gebieden zijn.

209

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Stadsdeel Zuid
 In programma 2019 C6, O39	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Logistiek	 Externe partner(s) n.v.t.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Stadsdonut

Amsterdam publiceert begin 2020 de eerste stadsdonut waarin de ecologische en sociale impact van Amsterdam op lokale en mondiale schaal tot uitdrukking komen. Deze stadsdonut wordt in de komende periode onder andere gebruikt in relatie tot de ontwikkeling van de monitor voor een circulaire economie.

Verwacht resultaat Digitale, op data gebaseerde stadsdonut als input voor het gesprek met de stad.

210

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Onderzoek, Informatie & Statistiek, Ruimte & Duurzaamheid
Overkoepelende thema's Digitalisering, data & platforms	 Externe partner(s) Circle Economy, C40 Cities

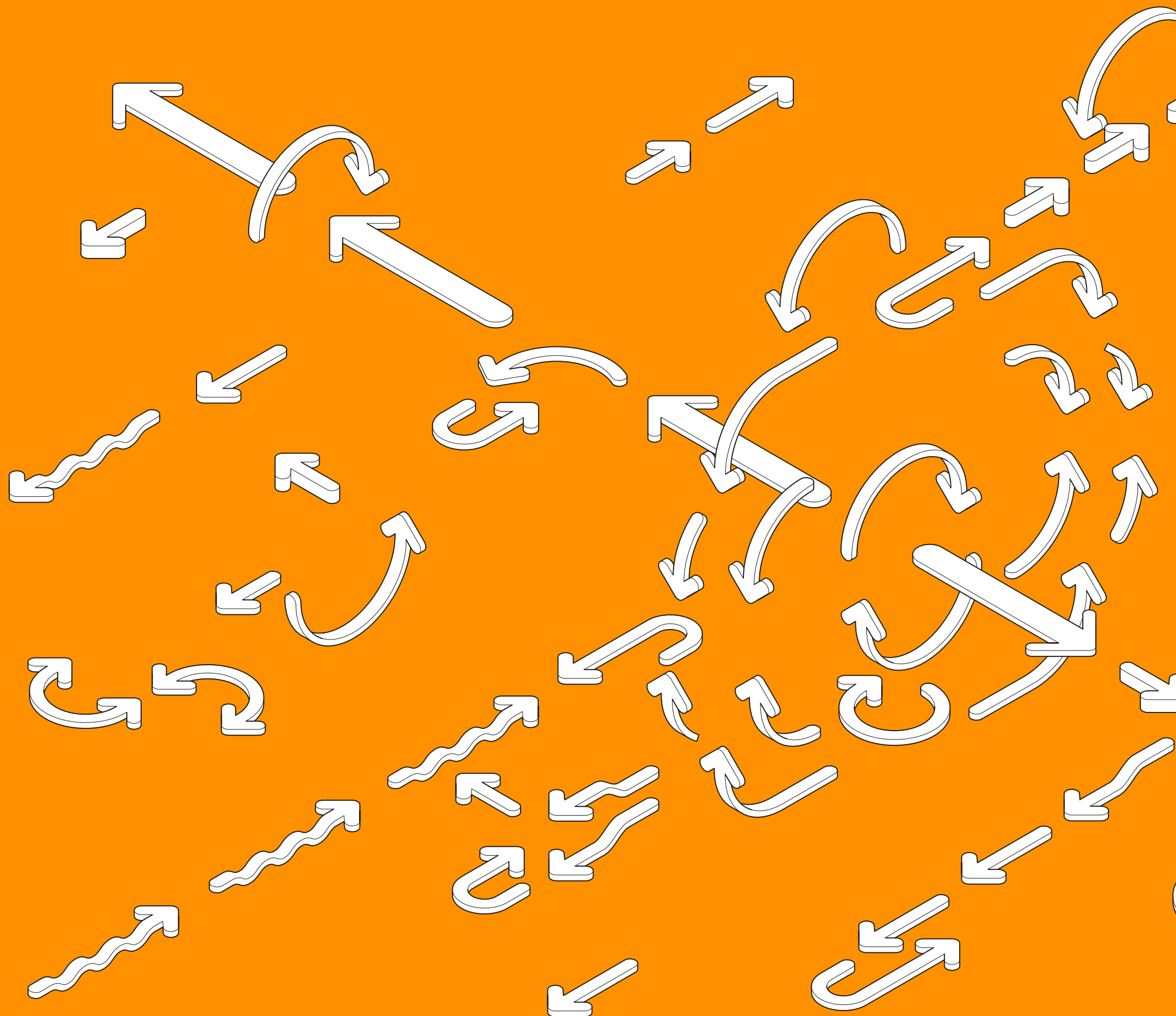
Onderzoek automatiseren van complexiteit: hoe een monitor tot duurzame keuzes kan leiden

Het onderzoek richt zich op de vraag hoe een stad duurzame innovatie kan aanjagen met behulp van data. Door de ontwikkeling van het dataplatform circulaire economie kunnen data een belangrijke rol spelen voor burgers, overheden en bedrijven bij het maken van duurzame keuzes.

Verwacht resultaat Inzicht in hoe de stad met behulp van data duurzame innovatie kan aanjagen.

211

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Onderzoek, Informatie & Statistiek
Overkoepelende thema's Digitalisering, data & platforms	 Externe partner(s) Universiteit van Amsterdam, Hogeschool van Amsterdam, AMS Institute

Hoe open data helderheid schep- pen – én een heel nieuw landschap voor innovatie

We streven naar een 100%
circulaire stad in 2050.

212

 Periode
2020-2025

 In programma 2019
O27, O29

Overkoepelende thema's
 Digitalisering,
data & platforms

 Trekker(s)
CTO Innovatieteam

 Ondersteuning
Onderzoek, Informatie &
Statistiek, Metropoolregio
Amsterdam

 Externe partner(s)
AMS Institute, TU Delft

Hoe open data helderheid scheppen – én een heel nieuw landschap voor innovatie.

We streven naar een 100% circulaire stad in 2050. Om te monitoren of we op de goede weg zijn, ontwikkelen we een dataplatform en monitor. Het is belangrijk om alle (materiaal) stromen die de stad in-, uit- en rondgaan in kaart te brengen. Door materiaal-, recycle-, rest- en afvalstromen inzichtelijk te maken, kunnen we verbeteringen aanbrengen, zodat we in 2050 die cirkel sluiten. Het dataplatform en de monitor laten zien of de stad op koers is en wat er nog moet gebeuren. De monitor kijkt voornamelijk naar het gebruik van materialen en de cyclus die zij doorlopen, maar omvat ook sociale aspecten als gezondheid, scholing en gelijkheid.

Wat is de rol van de gemeente?

Met de monitor brengen we relevante informatie in kaart om te laten zien in welke mate de Amsterdamse economie circulair is. Zo beschikken we over een belangrijk instrument om onze transitie te volgen en waar nodig bij te sturen. De gemeente zorgt voor de realisatie en de kwaliteit van het platform en stelt alle informatie zoveel mogelijk beschikbaar.

Hoe laten we dit project slagen?

Samen met bedrijven, kennisinstellingen en overheden verzamelen we data en kennis over de circulaire stromen in de stad om deze zo helder mogelijk in kaart te brengen. Denk hierbij aan de stromen van grondstoffen zoals metaal en hout, bouw materiaal en halffabricaten, maar

ook aan voedselstromen en consumptiegoederen. Het platform wordt zoveel mogelijk *open source* en publiekelijk opgezet. Om alle data op een gestructureerde en transparante manier bij elkaar te kunnen brengen, zijn de samenwerking met en betrokkenheid van partners cruciaal.

Wat levert het op?

Door alle stromen in kaart te brengen, ontstaan voor iedereen nieuwe mogelijkheden om materiaal hoogwaardig te blijven gebruiken. De koppeling op het plat-

form met sociale aspecten als gelijkheid en scholing geven ons een uniek inkijkje in de circulaire gezondheid van Amsterdam. Eind 2020 zal een bètaversie van het dataplatform online beschikbaar zijn. In 2021 is de eerste versie van het platform beschikbaar. Dan dragen in- en externe partners bij met data en kennis, zodat we samen verder kunnen werken aan de ontwikkeling van het platform. Door de data open en gestructureerd aan te bieden, opent zich een heel nieuw landschap voor innovatie.

Hoe gaat het nu verder?

De ontwikkeling van het platform en de monitor blijft voortdurend in beweging om te komen tot een instrument dat zo nauwgezet mogelijk is en dat kan helpen om de transitie naar een 100% circulaire stad in kaart te brengen.

Hoe doen we het samen?

Met het platform en de monitor betrekken we Amsterdammers bij onze transitie naar een circulaire stad. Iedereen kan straks volgen hoe Amsterdam zich als circulaire stad ontwikkelt. Wat werkt goed? Welke maatregelen hebben misschien nog niet het gewenste effect? Bedrijven, gemeenten en *start-ups* kunnen de data gebruiken voor nieuwe toepassingen en innovaties op weg naar een circulaire, klimaatneutrale en inclusieve stad.

Door alle stromen in kaart te brengen, ontstaan voor iedereen nieuwe mogelijkheden om materiaal hoogwaardig te blijven gebruiken.

Platform uitwisseling secundaire materialen

De ontwikkeling van een slim, datagedreven platform.

Verwacht resultaat Door inzet van het platform kunnen reststromen beter benut worden als grondstof en concurreren secundaire materialen met primaire materialen waardoor er minder primaire grondstoffen nodig zijn in de regio.

213

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Afval & Grondstoffen, Ruimte & Duurzaamheid
Overkoepelende thema's Digitalisering, data & platforms	 Externe partner(s) Excess Materials Exchange, Copper8, Alba Concepts

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Mondiale samen-
werking circulaire
koplopersteden

Om kennis te delen en circulaire stedelijke toepassingen, technologieën en modellen te versnellen en op te schalen, worden bilaterale, circulaire samenwerkingen opgezet met andere koplopersteden. Denk hierbij aan C40 Cities en EUROCITIES.

214

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) CTO Innovatieteam
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Ruimte & Duurzaamheid, Internationale Betrekkingen, Economische Zaken
Overkoepelende thema's (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	 Externe partner(s) San Francisco, Parijs, Barcelona, Scandinavië

C40 Thriving Cities

C40 Cities is het wereldwijde stedennetwerk voor duurzaamheid. Amsterdam is actief lid en heeft circulaire economie op de agenda geplaatst. Amsterdam is een van de pilotsteden in het internationale onderzoeksprogramma Thriving Cities. Doel is het ontwikkelen van circulaire strategieën gebaseerd op de donuteconomie. Onderdeel hiervan is het meten van de ecologische en sociale impact van steden in de overgang naar een meer circulaire economie. Hiermee kan de strategie voor een circulaire economie verder worden aangescherpt. Bovendien kunnen verkregen data en inzichten worden gebruikt voor het verder ontwikkelen van de Monitor voor de Circulaire Economie Amsterdam.

215

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	 Externe partner(s) n.v.t.

Aanpak ondernemers- collectieven

Ondersteunen van een groep koplopers van ondernemerscollectieven met innovatieve projecten die gericht zijn op duurzaamheid en het verhogen van de leefbaarheid in hun buurt, specifiek het verduurzamen van afvalketens. (Uitvoering motie Nadif (GL) ‘Aanbieden Afvalscan’ - 8/11/18.)

Verwacht resultaat Resultaat van de samenwerking zal een vermindering van het aantal vervoersbewegingen zijn. Dit zorgt voor betere luchtkwaliteit, minder verkeersoverlast en betere afvalscheiding.

216

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Afval & Grondstoffen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	 Externe partner(s) n.v.t.

Verkenning Circular Technology Center

Verkenning mogelijkheden vervolg Innovation Lab Chemistry Amsterdam. Door in het beoogde Circular Technology Center chemische technologieën in te zetten op de kleinste deeltjes, wordt er gekeken hoe schaarse grondstoffen behouden en herwonnen kunnen worden en tevens oplossingen kunnen bieden voor hoogwaardige upcycling van reststromen.

217

 Periode 2020	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning CTO Innovatieteam, Economische Zaken
Overkoepelende thema's (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	 Externe partner(s) Havenbedrijf Amsterdam, Universiteit van Amsterdam

Samenwerking lokale kennisinstituten

In zowel Amsterdam als de regio zijn kennisinstituten aanwezig die al actief werken aan (domeinen van) de circulaire economie. De gemeente wil de samenwerking tussen de verschillende instituten versterken. Hiervoor worden bestaande structuren gebruikt, zoals de Academische Werkplaats en de Ovale Tafel Circulair. Daarbinnen wordt kennis gedeeld en, waar relevant, gericht samengewerkt op verschillende onderzoeksthema's.

218

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Ruimte & Duurzaamheid
 In programma 2019 O22	 Ondersteuning CTO Innovatieteam
Overkoepelende thema's (Innovatie)netwerk circulair ecosysteem	 Externe partner(s) AMS Institute, Hogeschool van Amsterdam, Universiteit van Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam

Climate-KIC Innovatie-agenda

De gemeente Amsterdam is sinds augustus 2019 formeel partner van EIT Climate-KIC, de Knowledge & Innovation Community van het European Institute of Innovation & Technology, een door de Europese Unie gefinancierde organisatie die burgers, overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen bij elkaar brengt op het gebied van innovatie. De samenwerking met Climate-KIC heeft de vorm van een portfolio aan activiteiten dat gericht is op versnelling en innovatie om te komen tot een koolstofvrije economie in 2050.

219

 Periode
2020-2025

 In programma 2019
n.v.t.

Overkoepelende thema's
 (Innovatie)netwerk
circulair ecosysteem

 Trekker(s)
CTO Innovatieteam

 Ondersteuning
Ruimte & Duurzaamheid,
Economische Zaken

 Externe partner(s)
n.v.t.

Projectsoorten

- Meetbaar resultaat
- Zichtbaar resultaat
- Beleidsmaatregel
- Samenwerkingsverband
- Onderzoek
- Product of instrument

 Genummerde projecten kunnen teruggevonden worden in *Van Innovatie naar Impact. Innovatie- en Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie* (gemeente Amsterdam, 2019).

Vervolgonderzoek Banen en vaardigheden in de circulaire econo- mie

In 2018 verscheen het rapport Banen en vaardigheden in de circulaire economie, dat een eerste inzicht geeft in de circulaire arbeidsmarkt. Aanbeveling is om vervolgonderzoek te doen en jaarlijks de werkgelegenheid in de circulaire economie te meten om zo sturing mogelijk te maken.

220

 Periode

2021

 In programma 2019

n.v.t.

Overkoepelende thema's
 Banen & vaardigheden
industriële symbiose

 Trekker(s)

Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning

n.v.t.

 Externe partner(s)

Metropoolregio Amsterdam,
Erasmus Happiness Economics
Research Organization,
Circle Economy

Coalitie wetenschappelijk onderwijs en hoger en middelbaar beroepsonderwijs

Verkenning naar hoe het onderwerp circulaire economie kan worden opgenomen in de verschillende curricula van wetenschappelijk onderwijs en hoger en middelbaar beroepsonderwijs. Op deze manier wordt zowel onder docenten als onder studenten de kennis over het onderwerp circulaire economie vergroot.

221

 Periode

2020-2025

 In programma 2019

O30, O33

Overkoepelende thema's
 Banen & vaardigheden
industriële symbiose

 Trekker(s)

CTO Innovatieteam

 Ondersteuning

Ruimte & Duurzaamheid, Afval & Grondstoffen, Ingenieursbureau, Stadswerken, Verkeer & Openbare Ruimte, Onderwijs

 Externe partner(s)

Universiteit van Amsterdam,
Vrije Universiteit, Hogeschool van Amsterdam, ROC, AMS Institute, DGTL, House of Skills, Amsterdam Economic Board, Wageningen University & Research

House of Skills

Het House of Skills is een publiek-private samenwerking waarin bedrijfsleven, brancheorganisaties, werknemers- en werkgeversorganisaties, kennisinstellingen, onderwijs en bestuurders uit de regio samenwerken om de huidige arbeidsmarkt te transformeren tot een meer op vaardigheden (skills) gerichte arbeidsmarkt, voor banen die nodig zijn in de circulaire economie.

222

 Periode 2020-2025	 Trekker(s) Metropoolregio Amsterdam
 In programma 2019 O4	 Ondersteuning n.v.t.
Overkoepelende thema's Banen & vaardigheden industriële symbiose	 Externe partner(s) n.v.t.

Werkbrigade

De Werkbrigade is een voorziening op grond van de Participatiewet waarin werkzoekenden die moeilijk toegang krijgen tot betaald werk tijdelijk aan het werk gaan. In dit project worden binnen de gemeente opdrachten geïdentificeerd die een bijdrage leveren aan de circulaire economie.

223

 Periode 2020-2021	 Trekker(s) Werk, Participatie & Inkomen
 In programma 2019 n.v.t.	 Ondersteuning Wonen
Overkoepelende thema's Banen & vaardigheden industriële symbiose	 Externe partner(s) n.v.t.

Overkoepelende thema's

 Inkoop

Ieder jaar gaan we weer meer circulair inkopen en opdracht geven

In 2030 willen de gemeenten, provincies en de vervoerregio binnen de Metropoolregio Amsterdam 100% circulair inkopen en opdrachtgeven.

224

 Periode
2020-2025

 In programma 2019
n.v.t.

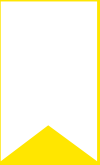
 Waardeketen
Voedsel & organische stromen,
Consumptiegoederen,
Gebouwde omgeving

 Trekker(s)
Ruimte & Duurzaamheid

 Ondersteuning
Inkoop

 Externe partner(s)
Metropoolregio Amsterdam

Ieder jaar gaan we weer meer circulair inkopen en aanbesteden.

In 2030 willen de gemeenten, provincies en de vervoerregio binnen de Metropoolregio Amsterdam 100% circulair inkopen en opdrachtgeven. Daarvoor hebben we een roadmap uitgewerkt, waarbij in de komende tien jaar het percentage steeds verder oploopt. Zo hebben we besloten om, zodra huidige contracten aflopen, een circulaire uitvraag te doen voor vijf pakketten: kantoorinrichting; cateringdiensten; asfalt; bestratingsproducten en beton; en bewegwijzering en verkeersborden. Ook bereiden de partners gezamenlijk aanbestedingsdocumenten voor, waarmee we een minimale set aan criteria en eisen vaststellen. We prikkelen de markt om te investeren in circulaire oplossingen.

Wat is de rol van de gemeente?

Wanneer wij circulariteit borgen in onze inkoop- en aanbestedingsprojecten, geven we het goede voorbeeld en stimuleren we bedrijven om hierin te investeren. Het opnemen van circulaire principes is nog een uitdaging voor vrijwel alle gemeenten, ook die van ons. Daarom hecht Amsterdam veel waarde aan samenwerking binnen de regio, zodat we het zo goed mogelijk doen.

Hoe laten we dit project slagen?

Allereerst is het belangrijk dat binnen elke gemeente goed wordt samengewerkt tussen opdrachtgevers, inkopers en adviseurs. Net zo belangrijk is een constructieve samenwerking in de regionale werkgroepen die

We geven het goede voorbeeld en stimuleren bedrijven om te investeren in circulaire oplossingen.

de criteria ontwikkelen voor de aanbesteding. Ten slotte zal de markt in staat moeten zijn om circulaire oplossingen aan te bieden wanneer de gemeenten daarom vragen.

Wat levert het op?

Aan het eind van dit project zullen we in samenwerking met onze partners voor alle vijf pakketten aanbestedingsdocumenten hebben ontwikkeld. Zodra de huidige contracten zijn afgelopen, zullen

deze aanbestedingen dan ook circulair worden uitgevraagd. Tezamen hebben de pakketten impact op elk van de drie waardeketens, dus op Voedsel & organische reststromen, Consumptiegoederen en Gebouwde omgeving.

Hoe gaat het nu verder?

Op productniveau wordt verkend welke mogelijkheden er zijn met betrekking tot circulariteit. In 2022 willen we 10% circulair inkopen, in

2025 zal dat 50% zijn en zo loopt het op tot we in 2030 al onze inkopen en opdrachten volledig circulair mogen noemen.

Hoe doen we het samen?

Met deze vijf inkooppakketten daagt de Metropoolregio Amsterdam marktpartijen uit om een circulair aanbod te ontwikkelen. Vanwege onze regionale samenwerkingen kunnen deze partijen rekenen op een aanzienlijke vraag. Het loont dus om te investeren in circulaire productontwikkeling. Dat is het signaal dat we hiermee afgeven.

Colofon

Het *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma 2020-2021* is een product van de gemeente Amsterdam. De gemeente Amsterdam bedankt alle betrokken partijen voor de waardevolle gesprekken en inzichten die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit *Innovatie- en Uitvoeringsprogramma*.

Uitgave

Gemeente Amsterdam

Redactie

Gemeente Amsterdam

Ontwerp en realisatie

Beautiful Minds

Contactgegevens

Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Wij besteden veel zorg aan de inhoud van deze publicatie. Daarbij streven wij naar correcte en actuele informatie. Wij hebben geprobeerd alle rechthebbenden van het beeldmateriaal te achterhalen. Personen of instanties die menen dat hun rechten desondanks niet gerespecteerd worden, kunnen contact opnemen met de redactie.

Copyright © 2020 Gemeente Amsterdam

